

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

«На правах рукопису»
УДК _____

«До захисту допущено»
В.о. завідувача кафедри
Л. І. Тараненко
(підпис) (ініціали, прізвище)
«__» _____ 20__р

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

**на здобуття ступеня магістра
зі спеціальності 035 «Філологія»**

**на тему: «Відтворення семантичних та комунікативно-
прагматичних особливостей англійських біномів в українському
перекладі (на матеріалі художнього та наукового стилів)»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи ЛА-91мп
Павленко Вікторія Русланівна _____

Науковий керівник:

к. пед. наук, доцент, проф. каф. ТППАМ Коломієць С. С. _____

Рецензент:

Доцент ТППФМ

Полюк І.С. _____

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з
праць інших авторів без
відповідних посилань
Студентка _____

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Спеціальність (спеціалізація) – 035 Філологія (035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

_____ Л. І. Тараненко

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«__» _____ 20__ р

ЗАВДАННЯ
на магістерську дисертацію студентці

Павленко Вікторії Русланівні

1. Тема дисертації «Відтворення семантичних та комунікативно-прагматичних особливостей англійських біномів в українському перекладі (на матеріалі художнього та наукового стилів)».

Науковий керівник дисертації: Коломієць Світлан Семенівна, к. пед. наук, доц., проф. каф. теорії, практики та перекладу англійської мови.

Затверджені наказом по університету від 29 жовтня 2020 р., № 3165-с

2. Термін подання студентом дисертації: 27 листопада 2020 р.
3. Об'єкт дослідження: англійські біноми (на матеріалі художнього та наукововго стилів).
4. Предмет дослідження: семантичні та комунікативно-прагматичні особливості англійських біномів в художньому стилі, бінарних термінологічних сполучень в науковому стилі та їх відтворення в українському перекладі.
5. Перелік завдань, які потрібно розробити:
 - 1) з'ясувати комунікативно-прагматичні особливості художніх текстів;

- 2) вивчити поняття «біном» та схарактеризувати його семантичні та лексико-граматичні ознаки;
- 3) проаналізувати характеристику наукового тексту;
- 4) встановити семантичні та лексико-граматичні особливості бінарних термінологічних словосполучень в медичних текстах;
- 5) дослідити способи відтворення семантичних та комунікативно-прагматичних особливостей англійських біномів в українському перекладі на матеріалі художнього та наукового стилів;
- 6) проаналізувати методику навчання науково-технічного перекладу.

6. Орієнтовний перелік ілюстративного матеріалу: тексти художньої літератури, словник «Англо-український словник парних словосполучень», медичні тексти, а саме інструкції до ліків, медичного обладнання, матеріали з фахових книг, також словники науково-технічної та медичної термінології.

7. Орієнтовний перелік публікацій: тези виступів на двох всеукраїнських конференціях та взята до друку стаття у фаховому науковому виданні.

8. Дата видачі завдання: 01 жовтня 2019 р.

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1	<i>Обґрунтування теоретичних передумов дослідження</i>	<i>до 20.12.2019</i>	<i>вик.</i>
2	<i>Формування програми й методики дослідження</i>	<i>до 20.05.2020</i>	<i>вик.</i>
3	<i>Аналіз досліджуваного матеріалу та виклад і оформлення результатів дослідження</i>	<i>до 10.11.2020</i>	<i>вик.</i>

Студентка

_____ (підпис)

Науковий керівник дисертації

_____ (підпис)

В.Р. Павленко
(ініціали, прізвище)

С.С. Коломієць
(ініціали, прізвище)

РЕФЕРАТ

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, що налічує 100 пунктів, 2 додатків. Загальний обсяг роботи 118 сторінок.

Актуальність теми роботи зумовлена тим, що поняття англійських біномів в художньому стилі, бінарних термінологічних сполучень в науковому стилі та їх відтворення в українському перекладі є не достатньо вивченим на сьогоднішній день.

Об'єктом дослідження є англійські біноми (на матеріалі художнього та наукововго стилів).

Предметом дослідження є семантичні та комунікативно-прагматичні особливості англійських біномів в художньому стилі, бінарних термінологічних сполучень в науковому стилі та їх відтворення в українському перекладі.

Метою роботи є розкриття специфіки семантичних та комунікативно-прагматичних особливостей англійських біномів в художньому та науковому стилях та дослідження їх способів відтворення в українському перекладі.

Для досягнення поставленої мети потрібно виконати **такі завдання**:

- 1) з'ясувати комунікативно-прагматичні особливості художніх текстів;
- 2) ознайомитися з визначенням поняття «біном» провідних науковців та схарактеризувати його семантичні та лексико-граматичні ознаки;
- 3) проаналізувати характеристику наукового тексту;
- 4) встановити семантичні та лексико-граматичні особливості бінарних термінологічних словосполучень в медичних текстах;
- 5) з'ясувати особливості та дослідити способи відтворення, англійських біномів в українському перекладі на матеріалі художнього та наукового стилів;
- 6) проаналізувати методику навчання науково-технічного перекладу.

Наукова новизна полягає в тому, що дослідження англійських біномів отримало розвиток та вперше описано поняття бінарних термінологічних

словосполучень в науковому стилі, їх класифіковано, проведено аналіз перекладацьких трансформацій.

Практичне значення роботи визначається можливістю теоретичного і практичного використання її матеріалів і висновків у ході вивчення семантичних та комунікативно-прагматичних особливостей англійських біномів в художньому та науковому стилях та відтворення їх в українському перекладі.

Матеріалом дослідження слугували 363 одиниці англійських біномів (на матеріалі художнього та наукового стилів), біноми в художньому стилі відібрані в текстах художньої літератури та словнику «Англо-український словник парних словосполучень» в кількості 151 одиниця, бінірні термінологічні словосполучення відібрані в інструкціях до ліків, медичного обладнання, матеріалах з фахової літератури, в словниках науково-технічної та медичної термінології в кількості 212 одиниць.

Методи дослідження. У роботі застосовано такі методи: описовий метод було залучено в сукупності з прийомами класифікації та систематизації для вивчення основних понять досліджуваних одиниць, метод суцільної вибірки, метод аналогії для створення класифікації, метод індукції та дедукції, компонентний аналіз, трансформаційний метод, кількісний аналіз.

Апробація результатів дослідження. Основні методологічні, теоретичні результати і концептуальні положення дослідження обговорювалися на 2 студентських науково-практичних конференціях у вигляді тез: міжнародна «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов», всеукраїнській веб-конференції «Реалізація наукового потенціалу студента вищої школи: виклики, перспективні напрямки».

Публікації. Взято в публікацію: Стаття на тему «Семантичні та комунікативно-прагматичні особливості англійських біномів (на матеріалі художнього та наукового стилів)» у міжнародному науковому фаховому виданні “Advanced Linguistics”.

Ключові слова: семантична ознака, комунікативно-прагматичні особливості, лексико-граматична будова, біном, бінарне словосполучення, термін.

ABSTRACT

The master's dissertation consists of an introduction, two sections, conclusions to each of the sections, general conclusions, a list of references, which has 100 points, 2 applications. The paper amounts to 118 pages.

The topicality is presented by the fact that the concept of binomial is not sufficiently studied to date. We consider binomials in the literary style and binary terminological phrases in the scientific style, on the example of medical terminology, as one of the largest terminology systems and their reproduction in Ukrainian translation.

The object of the study is English binomials in literary and scientific styles.

The subject of the study is the semantic and communicative-pragmatic features of English binomials in the literary style, binary terminological combinations in the scientific style and their reproduction in the Ukrainian translation.

The aim of the research is to reveal the specific semantic and communicative-pragmatic features of English binomials in literary and scientific styles and to study their ways of reproduction in Ukrainian translation.

Achieving this goal involves the solution of the following **tasks**:

- 1) to determine the communicative and pragmatic features of literary texts;
- 2) to study the definition of the concept of "binomial" of leading scholars and to characterize its semantic and lexico-grammatical features;
- 3) Analyze the characteristics of the scientific text;
- 4) To establish structural-semantic features of binary terminological phrases in medical texts.
- 5) to find out the features and explore the methods of reproduction of English binomials in the Ukrainian translation on the material of literary and scientific styles;
- 6) to analyze the methods of teaching scientific and technical translation.

The originality of the research is that the study of English binomials was developed and for the first time the concept of binary terminological phrases in the

scientific style was described, they were classified, the analysis of translation transformations was carried out.

The practical value of the work is determined by the possibility of theoretical and practical use of its materials and conclusions during the study of the semantic and communicative-pragmatic features of English binomials in literary and scientific styles and their reproduction in Ukrainian translation.

The research material amounts to 363 units of English binomials (based on literary and scientific styles), binomials were selected from the texts of fiction and the dictionary "English-Ukrainian dictionary of Binomial Expressions" in the amount of 151 units, binary terminology phrases were selected from instructions for drugs, medical equipment, materials from professional literature, in dictionaries of scientific and technical and medical terminology.

Research methods. In this work, general and linguistic methods are applied. The descriptive method was used in conjunction with the methods of classification and systematization to study the basic concepts of the studied units, the method of continuous sampling, the method of analogy to create a classification, the method of induction and deduction, component analysis, transformation method, quantitative analysis.

Approbation of research results. The main methodological, theoretical results and conceptual provisions of the study were discussed at 2 student scientific-practical conferences in the form of abstracts: international "Man as a subject of intercultural communication: current trends in philology, translation and teaching foreign languages", all-Ukrainian web conference potential of a high school student: challenges, promising areas.

Publications. Taken in the publication: Article on "Semantic and communicative-pragmatic features of English binomials (based on artistic and scientific styles)" in the international scientific professional publication "Advanced Linguistics".

Keywords: *semantic trait, communicative-pragmatic features, lexical-grammatical structure, binomial, binary phrase, term.*

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ I. Семантичні та комунікативно- прагматичні особливості англійських біномів в художньому стилі	12
1.1. Комунікативно-прагматичні особливості художніх текстів.....	12
1.2 Лінгвостилістичні особливості художніх текстів.....	17
1.3 Семантичні та лексико- граматичні ознаки англійських біномів в художніх текстах.....	24
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I	37
РОЗДІЛ II. Семантичні та структурні особливості бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі	39
2.1 Характеристика наукового тексту.....	39
2.2 Структурно-семантичні особливості бінарних термінологічних словосполучень в медичних текстах.....	45
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II	49
РОЗДІЛ III. Особливості перекладу англійських біномів в художньому стилі та бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі	52
3.1 Аналіз способів відтворення семантичних та лексико-граматичних особливостей досліджуваних біномів в художньому стилі в українському перекладі.....	52
3.2 Аналіз способів відтворення семантичних та лексико-граматичних особливостей бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі на прикладі медичної терміносистеми в українському перекладі.....	63
3.3 Труднощі перекладу англійських біномів в художньому стилі та бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі.....	75

3.4 Методика навчання науково-технічного перекладу (на прикладі бінарних термінологічних словосполучень в медичній терміносистемі).....	80
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III.....	83

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	85
-------------------------------	-----------

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
--	-----------

ДОДАТОК А Способи відтворення семантичних та лексико-граматичних особливостей англійських біномів на матеріалі художнього стилю в українському перекладі.....	99
--	-----------

ДОДАТОК А.1 Ідіоматичні біноми.....	99
-------------------------------------	----

ДОДАТОК А.2 Ідіофразеоматизми.....	101
------------------------------------	-----

ДОДАТОК А.3 Стійкі словосполучення з непереосмисленим значенням компонентів.....	105
--	-----

ДОДАТОК А.4 Вільні парні словосполучення.....	108
---	-----

ДОДАТОК Б Способи відтворення семантичних та лексико-граматичних особливостей бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі на прикладі медичної терміносистеми в українському перекладі.....	110
--	------------

ДОДАТОК Б.1 I група Анатомічні терміни.....	110
---	-----

ДОДАТОК Б.2 II група Клінічні терміни.....	112
--	-----

ДОДАТОК Б.3 III група Фармацевтичні терміни.....	114
--	-----

ДОДАТОК Б.4 IV група Медична документація.....	115
--	-----

ДОДАТОК Б.5 V Група Медичне Обладнання.....	117
---	-----

ВСТУП

На сьогоднішній день художній текст представляє інтерес для лінгвістів, так як на відміну від наукового тексту, метою якого є повідомлення певної інформації, що впливає на раціональне мислення, художній текст оповідає про певні події та впливає більшою мірою на емоційну сферу людського свідомості. Але також є важливим дослідження наукових текстів, функціональне призначення яких полягає у динамічному обміні об'єктивної, логічно побудованої та завершеної інформації, призначеної для вузького кола спеціалістів у певній галузі знань.

Наша робота присвячена вивченню англійських біномів та бінарних термінологічних сполучень, їх семантичних та комунікативно-прагматичних особливостей та відтворення в українському перекладі. Вибір теми зумовлений тим, що поняття бінома є не достатньо вивченим на сьогоднішній день. В роботі розглядаємо біноми в художньому стилі та бінарні термінологічні словосполучення в науковому стилі, на прикладі медичної термінології, як однієї з найбільших терміносистем.

Актуальність проблеми, яка зумовила вибір теми дослідження обумовлена тим, що біномні словосполучення є не достатньо вивченим явищем у лінгвістичних дослідженнях, а також динамікою розвитку термінів наукового стилю, медичної термінології та необхідністю вивчення специфіки медичних термінів, тому є доцільним аналіз їх відтворення в українському перекладі.

Ступінь розробленості проблеми у науковій літературі. Вивченням художнього тексту займалися В. В. Виноградов, І. Р. Гальперін, О. А. Гончарова, У. Еко, Л. С. Макарова, Н. О. Купіна, Ю. А. Сорокін, В. А. Кухаренко, З. Я. Тураєва, та багато інших. Лінгвостилістичні та прагматичні особливості наукової комунікації досліджували лінгвісти О.М. Ільченко, О.І. Карaban, М.М. Кожина, Г.Г. Матвєєва, А.Л. Пумпянський, Н.М. Разінкіна, М.С. Чаковська, В.Є. Чернявська, Т.В. Яхонтова та ін. Дослідженням саме біномів та бінарних термінологічних сполучень займались лінгвісти Виноградов В. В., Дайнеко В. В., Кочерган М. П.Б, Медведєва Л. М., О. Є. Семенець.

Об'єктом дослідження є англійські біноми (на матеріалі художнього та наукововго стилів).

Предметом дослідження є семантичні та комунікативно- прагматичні особливості англійських біномів в художньому, бінарних термінологічних сполучень в науковому стилі та їх відтворення в українському перекладі.

Метою роботи є розкриття специфіки семантичних та комунікативно-прагматичних особливостей англійських біномів в художньому та науковому стилях та вивчення їх способів відтворення в українському перекладі.

Досягнення сформульованої мети вимагає розв'язання конкретних **завдань**:

- 1) з'ясувати комунікативно-прагматичні особливості художніх текстів;
- 2) ознайомитися з визначенням поняття «біном» провідних науковців та схарактеризувати його семантичні та лексико- граматичні ознаки;
- 3) проаналізувати характеристику наукового тексту;
- 4) встановити семантичні та лексико-граматичні особливості бінарних термінологічних словосполучень в медичних текстах;
- 5) з'ясувати особливості та дослідити способи відтворення семантичних та комунікативно-прагматичних особливостей англійських біномів в українському перекладі на метеріалу художнього та наукового стилів;
- 6) проаналізувати методику навчання науково-технічного перекладу.

Методи дослідження. У роботі застосовано загальнонаукові та власне лінгвістичні методи. Описовий метод було залучено в сукупності з прийомами класифікації та систематизації для вивчення основних понять досліджуваних одиниць, метод суцільної вибірки для підбору одиниць аналізу, метод аналогії для створення класифікації лексико-граматичних компонентів бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі на прикладі класифікації біномів в художньому стилі, метод індукції та дедукції для узагальнень та висновків, компонентний аналіз здійснено для визначення лексико-граматичних особливостей досліджуваних одиниць, трансформаційний метод дозволив визначити способи перекладу англійських біномів (на матеріалі художнього та

наукового стилів), кількісний аналіз – у встановленні частотності застосування перекладацьких трансформацій.

Матеріалом дослідження слугували 363 одиниці англійських біномів (на матеріалі художнього та наукового стилів). Приклади англійських біномів в художньому стилі відібрані методом суцільної вибірки в текстах художньої літератури та словнику Медведевої Л. М. «Англо-український словник парних словосполучень» в кількості 151 одиниця. Бінарні термінологічні словосполучення відібрані методом суцільної вибірки в джерелах медичних текстів, а саме інструкціях до ліків, медичного обладнання, матеріали з книг English for Medical students, English for pharmacists також в словниках: англо-російсько-український словник науково-технічної термінології, Англо-російський медичний енциклопедичний словник в кількості 212 одиниць.

Наукова новизна полягає в тому, що дослідження англійських біномів отримало розвиток та вперше описано поняття бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі на прикладі медичної термінології, класифіковано бінарні термінологічні словосполучення за семантичними та лексико-граматичними особливостями, знайдено біноми в медичній термінології, проведено аналіз перекладацьких трансформацій англійських біномів в художньому стилі та бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі.

Практичне значення роботи визначається можливістю теоретичного і практичного використання її матеріалів і висновків у ході вивчення семантичних та комунікативно-прагматичних особливостей англійських біномів в художньому та науковому стилях та відтворення їх в українському перекладі.

Апробація результатів дослідження. Основні методологічні, теоретичні результати і концептуальні положення дослідження обговорювалися на: XII Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов», тези на тему «Семантичні та комунікативно-прагматичні особливості англійських біномів (на матеріалі художнього та наукового

стилів)», II Всеукраїнській студентській науково-практичній веб-конференції «Реалізація наукового потенціалу студента вищої школи: виклики, перспективні напрямки», тези та виступ на тему «Методика навчання перекладу фахових текстів».

Публікації. Взято в публікацію: Стаття на тему «Семантичні та комунікативно-прагматичні особливості англійських біномів (на матеріалі художнього та наукового стилів)» у міжнародному науковому фаховому виданні “Advanced Linguistics”. Публікації 2 тез в у збірниках матеріалів всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Структура й обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, списку джерел та двох додатків. У вступі визначається актуальність роботи, зазначається її об'єкт, предмет та мета, наукові методи проведеного дослідження та обґрунтування новизни. Перший розділ присвячений вивченню семантичних та комунікативно- прагматичних особливостей англійських біномів в художньому стилі. У другому розділі описано та детально розглянуто семантичні та структурні особливості бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі. Третій розділ роботи присвячений практичній частині дослідження, а саме особливостям перекладу англійських біномів в художньому стилі та бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі. Висновки містять загальні підсумки роботи. Загальний обсяг роботи дисертації – 118 сторінок.

РОЗДІЛ І

Семантичні та комунікативно- прагматичні особливості англійських біномів в художньому стилі.

Художній стиль завжди є цікавим для лінгвістичних досліджень, адже, художній текст оповідає про певні події та впливає більшою мірою на емоційну сферу людської свідомості. У розділі йдеться про комунікативно-прагматичні особливості художнього стилю, що відображається в лінгвістичній науці підвищеним інтересом до емоційної сфери мовної особистості, до проблеми сили слова, до можливості вивчення особистісних якостей комуніканта та його мовної діяльності в цілому, до питання взаємин між мовними знаками та тими, хто ними користується. У цьому зв'язку фокус аналізу художнього тексту переміщається на прагматичний аспект, тобто вольовий і естетичний вплив на читача. У розділі також відображено передумови і причини виникнення нового напрямку наукового дослідження – лінгвостилістичного аналізу художнього тексту, розглядаються основні моделі лінгвістичного аналізу, запропоновані різними вченими, які слугують основою для лінгвостилістичного тлумачення художнього тексту. Досліджуються досить специфічні парні словосполучення (біноми), їх структурно-граматична будова, сполучуваність та класифікація за семантичною ознакою.

1.1. Комунікативно- прагматичні особливості художніх текстів.

Лінгвістика тексту плідно досліджують такі науковці як І.М. Горбач, Т. А. Ван Дейк, М. О. Рубакін, Л. О. Кисельова, зокрема, стверджує, що комунікативної одиницею вищого рангу, що найбільш повно реалізує лінгвістичну і прагматичну стратегію мовної ситуації, є “текст”[19].

Комунікативною лінгвістикою встановлено, що люди спілкуються за допомогою текстів, а не за допомогою пропозицій, і на цій підставі текст вважається основною комунікативною одиницею. Загальноприйнятим визначенням тексту вважається наступне: під текстом розуміється цілісне комунікативне утворення, що характеризується структурно-семантичною, функціональною і композиційно-стилістичною єдністю і набором текстових категорій таких, як: інформативність, завершеність, лінійність, інтегративність, рекурсивність, модальність та інші. У ряді текстоутворюючих ознак на перше місце відходить категорія когерентності – тобто “всі види зв'язку між окремими елементами тексту, завдяки яким вони і зливаються в єдине ціле” [22, ст. 281].

Одним з головних конструюючих факторів художнього тексту, а також художнього стилю є його комунікативне призначення, або ж його прагматична спрямованість, оскільки він призначений для емоційно-вольового і естетичного впливу на тих, кому адресований. У свою чергу, в лінгвістиці прагматичним називається функціонування мовних одиниць в їх відношенні до учасників акту спілкування.

Основна характеристика тексту – комунікативно-функціональна: він служить не тільки для передачі і зберігання інформації, але і для впливу на особу одержувача інформації [19].

Вивченням художнього тексту займалися В. В. Виноградов, І. Р. Гальперін, О. А. Гончарова, З. Я. Тураєва, Ю. А. Сорокін, Л. С. Макарова та багато інших. Увагу дослідників привертають, здебільшого зображувальність і естетика художнього тексту. На думку Г. О. Винокура, художній твір “містить у собі не просто мову, але, перш за все, – думки і почуття, виражені в мові. Але мова в ньому, незалежно від цього, сама являє собою відомий твір мистецтва, і в цій якості він складає предмет особливої наукової проблеми” [13, ст.245]. Саме художній образ дозволяє тексту стати твором словесного мистецтва.

Важливим засобом створення когерентності тексту є нерозривність в художньому творі “простору” і “часу”, для яких М. М. Бахтін запропонував складовою термін “хронотоп”, який визначається як “формально-змістовна

категорія”, яка обумовлює в значній мірі і “образ людини в літературі, який істотно хронотопічний” [4, ст.235].

У словнику лінгвістичних термінів прагматика визначається як “один з планів або аспектів мови, що виділяє і досліджує одиниці мови в їх відношенні до тієї особи або осіб, які користуються мовою” [5, ст.344].

Прагматика досліджує знаки в їх відношенні до тих, хто їх створює, приймає і розуміє. Ще в 1938 році Чарльз Морріс вперше виділив цей аспект, запропонувавши відому трихотомію синтаксису, семантики і прагматики, він визначив останню як “вивчення відношення знаків з його інтерпретатором” [61, ст.391]. Незабаром він звів це визначення до “відносини знаків до тих, хто ними користується” (там само). Зв'язок прагматики з синтактикою та семантикою і підкреслення значимості тих осіб, які користуються мовою є важливими аспектами. Вчені, зокрема В. Г. Гак, дійшли висновку, що синтактика в додатку до мови пояснює, як влаштовано вислів, як говорить людина (в плані зовнішніх форм мови), а семантика показує, що він говорить, то прагматика прагне розкрити, в яких умовах і з якою метою в даному випадку говорить людина [61, ст. 555].

Ю. С. Степанов визначає прагматику як “дисципліну, предметом якої є зв'язний і досить довгий текст в його динаміці - дискурс, співвіднесений з головним суб'єктом, з “его” всього тексту, з людиною, яка творить текст” [15, ст. 332]. Тому ми згодні з Г. Г. Матвєєвою в тому, що є доцільним розгляд прагматики як одного з аспектів тексту поряд з семантикою [48, ст.34].

Поштовхом до прагмалінгвістичного дослідження текстів слугував розвиток теорії мовної діяльності [39], де вказується на схожість і відмінність між різними типами речень і їх застосування, яке є відмінними. Найістотнішим у теорії мовної діяльності є розмежування в акті висловлювання трьох видів: локутивний, ілокутивний і перлокутивний актив, а також пов'язане з цим уявлення про мовне висловлювання як про міжособистісний мовний акт [49, ст.22]. Під локутивним актом розуміється факт виголошення фрази; під іллокутивним – мовну дію фрази,

орієнтовану на слухача; під перлокутивним – можливі наслідки мовної дії [49, ст.21].

У роботі Дж. Серля вказується на важливий аспект мовної комунікації – зв'язок між значенням висловлювання, наміром мовця і здатністю розпізнати цей намір [49, ст.43]. Ці компоненти забезпечують досягнення певного комунікативно-прагматичного впливу на слухача [47].

Досягнення сучасної зарубіжної лінгвістики в галузі прагматики тексту узагальнені в роботі В. Дреслера “Введение в лингвистику текста”. В. Дреслер називає предметом прагматики відношення мовного знака до учасників ситуації спілкування [24,ст.92]. Автором розглядається мовний дозвіл прагматичного очікування, лінгвістична реалізація теми як прагматичної умови тексту, лінгвістичне оформлення прагматично залежного початку і кінця тексту і інші, тобто матеріал аналізу примушує В. Дреслера імпліцитно визнати наявність лінгвістичних елементів тексту, які мають прагматичну природу[19].

Досліджуючи проблеми теорії лінгвістичної комунікації, А. Акмаджіан, Р. А. Демерс, Р. М. Харніш дійшли висновку, що відправною точкою успішної комунікації є комунікативний намір мовця, який “не визначається лише значенням вимовленого висловлення” [24,ст.396]. Автори акцентують, що в ході реального спілкування комуніканти мають на увазі не тільки те, що вони говорять буквально і прямо, але і те, що деколи, мовці використовують фрази, які в даному контексті мають переносне значення або ж значення, протилежне сказаному (стежки або фігури мови) [4, ст. 410–412].

Варто зазначити, що вчені виявляють, що багато висловлювань не є буквральними і можуть мати значення, яке лише побічно пов'язане з тим, що було сказано. Даний комунікативно-соціально-прагматичний підхід до вирішення питань мовної діяльності зумовлений як необхідністю поглибити розуміння процесів пізнання, як і практичною потребою у виробленні засобів максимального впливу на поведінку людей [10].

Спілкування – це соціальна орієнтація [16, ст.11], в якій реалізується функція людини пристосовуватися. На думку Г. Г. Матвєєвої, вона зводиться до

функціональних регулюючих цілей. Ці цілі мають прямий і непрямий вплив. У разі непрямого впливу теж здійснюється управління, наприклад, при вираженні оцінки, відношення, яке (непряма дія) функціонує як регулятор поведінки [48, ст.325]. Ще одним різновидом непрямого впливу прагматичної інформації є так звана “надлінгвістична” обширна інформація про самого мовця (про вік, освіту, та ін.) [48, ст.327].

Прагматичну функцію, як частину комунікативної функції, слід виокремити тому, що прагматична функція грає важливу роль в акті спілкування. Вплив входить в комунікативну функцію як її складова частина. Цікаво, що А. Р. Лурія [37,ст.119] розглядав регулюючу, або прагматичну функцію слова окремо і вважав її однією з найбільш істотних. Під прагматикою тексту, за думкою Г. Г. Матвеевої, розуміємо аспект функціонування мовних одиниць, вибір яких визначається інтенціональними завданнями автора тексту, який враховує ситуативні умови акту спілкування та прийняті в даному функціональному стилі нормативні способи вживання мови [48].

Прагматичні завдання автора художнього тексту – це емоційний вплив на одержувача. Для вирішення завдань впливу відправник керується при породженні тексту певною стратегією з усвідомленням цього або несвідомо. Цю діяльність відправника Г. Г. Матвеева [19] називає реалізацією деяких загальних прагматичних планів на адресата. Це, перш за все, плани безпосереднього і прихованого впливу.

При розгляді комунікативно-прагматичного аспекту художнього тексту ми, керуючись твердженнями З. Д. Попової та І. А. Стерніна [46, ст.341], ми користуємося терміном текст, так як «до теперішнього часу чіткого розмежування змісту термінів дискурс і текст не проведено» [11]. У прагматичному аспекті художнього тексту розглядається діяльність відправника тексту з вибору засобів для реалізації стратегії, спрямованої на явний і прихований вплив на поведінкову реакцію одержувачів тексту. Таким чином, вибираючи мовні засоби вираження, автор тексту реалізує певну стратегію впливу на адресата.

1.2 Лінгвостилістичні особливості художніх текстів

Основи формування лінгвостилістичного аналізу художнього тексту було закладено у роботі відомого російського лінгвіста Л.В. Щерби «Опыты лингвистического толкования стихотворений» [60]. Вчений зосереджувався на аналізі, що базувався на винайденні смислових нюансів окремих виразних елементів мови художнього твору в їх тісному зв'язку з особливостями змісту й ідеї тексту. При цьому, як зазначає Лінтвар О., автор статті «Лінгвостилістичний аналіз художнього тексту як предмет наукового дослідження», окремий художній текст ніби виокремлювався дослідником із загального контексту літератури і розглядався у якості іманентного явища [36].

В. В. Виноградов у Роботі «О языке художественной литературы» висловлює думку про те, що мова художнього твору (далі ХТ) може розглядатися «проекційним» методом тобто як елемент загального літературно-мовного контексту [11]. У зв'язку з цим, виділяють два типи аналізу мови ХТ: іманентний і проекційний. Зростання інтересу до проблематики лінгвістичного аналізу художнього тексту (далі ЛАХТ) відбувається на початку другої половини ХХ ст. [64]. Ще в 1962 р., на ІХ Міжнародному Конгресі лінгвістів відомий лінгвіст Е. Бенвеніст запропонував методи дослідження інформативних і стилістичних можливостей мовних одиниць у художньому тексті. Бувто вчених ці методи сприйняли, якщо не цілком, то як основу для подальшої розробки і розвитку. Схема аналізу Е. Бенвеніста йде від фонологічного рівня через морфемний, морфологічний до лексичного і синтаксичного – від слова, речення, контексту до цілого тексту [6].

Поступово від мовознавства відокремилась нова філологічна гілка, яка тоді іноді називала себе новою наукою, але ще й у теперішній час не має точно визначеної назви: «літературознавча стилістика» у В. В. Виноградова, «стилістика декодування» у І.В. Арнольд, «інтерпретація тексту» у В. А. Кухаренко, А.І. Домашнева, «стилістичний аналіз» у М. П; Брандес, «лінгвостилістика», «поетичний дискурс» у інших та ще багато назв.

Та все ж найчастіше науку про мовлення художньої літератури називають за терміном академіка АН УРСР Л. А. Булаховського «лінгвостилістикою». Завдяки працям видатних науковців Л. В. Щерби, В. В. Виноградова, Г. О. Винокура, А. А. Реформатського, А. Н. Соколова та інших, вона здобула велику популярність. Багато статей і монографій з лінгвостилістики з'явилося в Україні, таких як роботи І.К. Білодіда, І.Ю. Грицютенка. Доробок учених старшого покоління був збагачений працями українських критиків В.С. Перебийноса, В. І. Карабана, М. А. Жовтобрюха, С.І. Походні, О. П. Воробйової, С.Я. Єрмоленко, І. І. Ковалика, Л. І. Мацько, Т.В. Радзієвської, Л. А. Білітюк, К. Я. Кусько, Л.В. Бублейника, А.М. Науменка, О.О. Селіванової С. І. Сотникової, Р. П. Зорівчак та інших.

Великий внесок у теорію лінгвістичного аналізу тексту зробили представники пражського лінгвістичного гуртка: Матезіус, Гавранек, Гаузенблаз та інші. Останнім часом роботи французьких, німецьких, голландських та інших дослідників тексту розширили коло питань, пов'язаних зі структурою, онтологією і параметрами тексту. Серед них слід згадати таких видатних вчених, як Гіро, Дресслер та інші [36].

Лінгвістика тексту відрізняється від стилістики тексту тим, що розглядає текст у стилістичному аспекті та у співвідношенні з вимогами і законами стилю і сфери спілкування. Стилiстику тексту цікавлять питання: що повідомляється, як, з якою метою [8, с. 15 –16]. Комунікативна стилістика тексту розглядає стиль автора через його мовленнєво матеріалізований продукт – текст, з чого випливає, що стиль автора можна зрозуміти через вивчення стилю художнього твору [7,с. 66].

У 70-ті роки поступово посилюється тенденція до комплексного вивчення літературного твору. Саме комплексний аналіз дав можливість побачити, що взаємодія мовних одиниць у межах тексту носить не випадковий, а цілеспрямований характер: мовна структура твору завжди глибоко продумана автором з погляду найповнішої і найефективнішої реалізації у ній естетичної концепції [24].

На відміну від літературознавчого аналізу, який вивчає образний та ідейний плани тексту, розглядає особливості його взаємодії з культурно-історичним і концептуальним контекстами, предметом лінгвістичного аналізу художнього твору є мовна організація тексту, зв'язки одиниць різних рівнів, що в єдності виражають лінію естетичної концепції твору. Матеріалами ЛАХТ можуть бути: 1) архаїзми й історизми; 2) незрозумілі факти поетичної символіки; 3) незнайомі чи малознайомі читачу діалектизми, професіоналізми, арготизми, жаргонізми, терміни; 4) особливості слововживання письменників: індивідуально-авторські мовні інновації; 5) ключові слова; 6) тропи; 7) особливості синтаксису; 8) своєрідність композиції; 9) специфіка вживання і зчеплення нейтральних і стилістично забарвлених мовних елементів і структур; 10) особливості мовної організації підтексту; 11) особливості вибору і організації мовного матеріалу – мовленнєва системність; 12) взаємозв'язок мовного і смислового рівнів тексту з погляду повноти вираження авторської концепції тощо [59].

Що стосується останнього різновиду матеріалу лінгвістичного аналізу зазначимо, що питання про те, як письменник використовує мову при вираженні певного художнього змісту належить до сфери стилістичного аналізу. Але й дослідження естетичної функції мови передбачає єдність лінгвістичного і стилістичного аналізів, створює комплексний лінгвостилістичний аналіз того, чим і як створюється неповторна оригінальність літературного твору [59, с; 8].

З приводу цього цікавою є думка Л. Щерби: «...стилістично забарвлене слово подібне до краплі фарби, що була додана у склянку чистої води і забарвила її всю»; Отже, слово існує в системі, проте воно живе і працює в контексті, де воно входить у мережу взаємопов'язаних, взаємозалежних мовних засобів, передаючи думки, почуття, емоції; У певному контексті нейтральне слово, як елемент цілого, набуває додаткових нюансів значення і стає стилістично маркованим [60, с. 12];

Схожої думки дотримується М. Бахтін, який пише: «...специфіка художнього тексту не може бути зведена лише до елементів його мовної структури, оскільки немає жодних виключно «поетичних» або «художніх»

мовних одиниць самих по собі – вони набувають художності в рамках специфічної художньої діяльності...»; [4, с; 52 – 53].

На думку І. В. Яковлевої, слова і сполучення слів у художньому тексті ніколи не обмежені своїм прямим значенням, адже вони взаємопов'язані з іншими словами того ж самого тексту і, набуваючи різноманітних відтінків значень або нових смислів, сприймаються на рівні цілого [54]. Щодо цього також думка Р. Зорівчак: «...виникнувши на основі першого смислового шару, чуттєво- уявний образ немов звільняється від словесної оболонки й стає рельєфнішим – живим, видимим, відчутним, а далі переходить у другий смисловий шар словесного образу як цілості. Цей новий смисл становить єдине семантичне ціле, що виникає від взаємодії окремих значеннєвих семантичних компонентів та досягає розуму через уяву, виступаючи як спосіб утворення нового смислу, як смисловий шар-посередник, чуттєво-уявний образ є неначе внутрішньою формою словесного образу. На цей двоплановий смисл, утворюючи з ним сплав, звичайно нашаровуються функціонально-стилістична та емоційно-експресивна конотації» [27, с; 219].

Можемо зробити висновок, що основним завданням ЛАХТ є вивчення мовних засобів різних рівнів у системі певного художнього тексту з погляду їх відповідності задуму автора і його індивідуальної манери писання. При цьому єдність форми і змісту є вихідним методологічним принципом сучасного ЛАХТ [36].

Л. О. Новіков розрізняє кілька видів аналізу ХТ: 1) лінгвістичний аналіз – розкриття значення різних елементів мови з метою повного розуміння тексту. Цей аналіз, у свою чергу, поділяється на а) елементарний практичний, що слугує для загального тлумачення тексту (пояснення застарілих слів і форм мови) і б) філологічний, що спирається на дані лінгвістичної теорії, системи мови та її історії; 2) стилістичний аналіз – вивчення образних засобів тексту: а) загальномовних і б) авторських; 3) літературознавчий аналіз – дослідження ХТ як продукту національної культури, суспільної думки, твору словесного мистецтва (дослідження зв'язку ХТ з епохою, місцем у літературному процесі і творчості

письменника, проблематики, ідейного змісту, образів, композиції, сюжету, воли тощо.

При цьому, вчений визначає такі принципи ЛАХТ, серед яких: 1) розгляд ХТ у триєдиному аспекті: «ідейний зміст – образ – мова»; 2) конкретно-історичний підхід до тлумачення тексту; 3) розмежування у тексті фактів нормативних, властивих сучасному слововживанню, і різних відхилень від норми, фактів загальномовних й індивідуальних, їх відповідна оцінка; 4) розуміння поетичної мови як особливої форми естетичного усвідомлення дійсності; 5) активна роль читача; 6) єдність різноманітних принципів тлумачення ХТ, схема яких варіюється в залежності від особливостей тексту і мети його аналізу [45, с. 14].

Л. Г. Бабенко виділяє такі існуючі основні підходи до вивчення ХТ: 1) лінгвоцентричний підхід: вивчення особливостей функціонування лексичних, фонетичних, граматичних і стилістичних одиниць і категорій; 2) текстоцентричний підхід: текст розглядається як самостійний об'єкт дослідження у його цілісності і завершеності; 3) антропоцентричний підхід: інтерпретація ХТ здійснюється із врахуванням позиції автора тексту і його адресата, а також із врахуванням впливу тексту на читача; 4) когнітивний підхід: ХТ – це система вираження знань письменника про дійсність, втілених за допомогою певним чином організованих мовних засобів у художньо-образній системі твору; Поняття концепт є у такому підході ключовим і відображає психічний аспект взаємодії суб'єктів художньої комунікації [3].

Сучасна теорія ЛАХТ базується на визнанні складності і багатогранності ХТ як об'єкта дослідження. Тому, найтрадиційнішим для лінгвістики є розуміння тексту, яке базується на стратифікаційному підході – текст як система взаємопов'язаних і взаємодіючих рівнів мови. Лексичний рівень вважається найіважливішим для формування і вираження ідейно-тематичного змісту ХТ. До того ж, текст вважається єдністю трьох рівнів: ідейно-естетичного, жанрово-композиційного і мовного. Узагальнюючи всі існуючі підходи до виділення аспектів вивчення ХТ, можна назвати чотири основних: 1) функціонально-

стилістичний; 2) структурно-мовний; 3) текстовий (структурно-семантичний); 4) комунікативний, причому лінгвостилістичний аналіз охоплює перші два аспекти цілком і останні два – частково [7].

В залежності від глибини проникнення у зміст ХТ розрізняють три види лінгвістичного аналізу: 1) лінгвістичний коментар; 2) повний порівневий і частковий лінгвістичний аналіз; 3) лінгвопоетичний розбір тексту [5]. При цьому, за словами Н. М. Шанського, будь-який з видів аналізу завжди починається із сповільненого читання літературного твору під «лінгвістичним мікроскопом» [58].

Лінгвістичний коментар спрямований на виявлення у тексті важких для розуміння місць, найважливіших з погляду естетичної концепції фрагментів чи індивідуальних особливостей авторського викладу і їх коментування. Іншими словами, лінгвістичний коментар виконує популяризаторську функцію, пояснюючи для широкого кола читачів найскладніші і найцікавіші місця ХТ, тому у теорії ЛАХТ він належить до поверхневого лінгвістичного аналізу. Лінгвістичний коментар може бути повним і частковим. Повний коментар зазвичай пов'язаний з цілим твором, текстом невеликого об'єму і носить характер детальних розгорнутих пояснень. Різновидами такого коментаря є філологічний і культурно-історичний види коментування; Різновидами вибіркового коментаря є пояснення незрозумілих слів і окремих фрагментів тексту, аналіз найцікавіших і найяскравіших відрізків [55].

Порівневий лінгвістичний аналіз спрямований на повний чи частковий аналіз мовного рівня твору – фонетичного, морфологічного, лексичного чи синтаксичного – і прагне пояснити окремі особливості тексту, пов'язаних з ідейним змістом. На відміну від лінгвістичного коментаря, цей вид аналізу носить глибинний характер, оскільки намагається визначити специфіку взаємозв'язку формальної і змістової сторін ХТ.

Повний порівневий аналіз базується на дослідженні всіх мовних рівнів тексту у їхній єдності, взаємодії зі змістовою, тематичною, образною та ідейною

складовими твору. Частковий аналіз не може дати адекватного розуміння змістового плану тексту і цілісного уявлення про втілену у творі естетичну ідею.

Специфічним інструментом ЛАХТ виступають текстоутворюючі категорії. Серед текстових категорій можна виділити універсальні і неуніверсальні. До універсальних категорій належать цілісність (план змісту) і зв'язність (план вираження), які доповнюють одна одну [7].

Цілісність тексту спрямована на вирішення певного позамовленнєвого завдання, як просторово-часова єдність змістової організації, пов'язана із змістовим планом, чи з художньо-естетичною концепцією письменника.[52].

Цілісність не може виникати після завершення читання автоматично, так явище більше психолінгвістичне. Вона забезпечується денотативним простором тексту і конкретною ситуацією його сприйняття, а також здібностями того, хто сприймає текст, ситуація відбувається, коли і навіщо. Це говорить про ситуативність цілісності ХТ. Таким чином, цілісність художнього тексту має парадигматичний характер.

Зв'язність – це взаємозв'язок і взаємозумовленість усіх елементів тексту, його системність на всіх рівнях, коли вилучення із загального тексту навіть незначної частини призводить до руйнування цілого [17]. У межах всього тексту зв'язність проявляється як розчленованість змістово-сміслового простору на залежні один від одного компоненти.

Ці категорії являються фундаментальнимим та формують навколо себе категорії співвіднесені з ними. Так, цілісність забезпечується категоріями інформативності, інтегративності, завершеності, хронотопу, категоріями образу автора і персонажа, модальності, емотивності і експресивності; зв'язність ХТ забезпечується семантичними, структурно-мовними і смисловими повторами, континуумом, когезією, ретроспективною і проспективною спрямованістю висловлювання [17].

Соціологічність ХТ – це, звичайно, зв'язок з певним часом, Епохою, соціальним устроєм суспільства, але також це здатність самостійно виконувати соціальні функції [17]. З цим пов'язані поняття «вертикального контексту»,

контексту відтвореної у творі епохи, і «фонових знань», під яким розуміється сукупність спільних для комунікантів відомостей.

Діалогічність ХТ – властивість, пов'язана, з одного боку, з Безкінечністю, відкритістю його змісту, що не дозволяє однозначного тлумачення твору, у зв'язку з чим ХТ не втрачає своєї актуальності протягом багатьох років; з іншого – із співвіднесеністю з іншими текстами, як уже існуючими, так і наступними, лише потенційними. М. М. Бахтін розробив Теорію діалогічності у своїх працях [4].

Характерною рисою ХТ є можливість його інтерпретувати – принципова багатозначність розуміння, тлумачення, смислового розкриття твору. Множинність інтерпретацій зумолена тим, що художній текст є психоестетичним феноменом, адже він створюється автором для вираження своїх індивідуальних уявлень, знань про світ за допомогою вибору мовних засобів і спрямований до читача [3, с. 63]. Читач, занурюючись у концептуальний світ письменника, стає активним діячем, співтворцем художньо-образної системи. Водночас структурно-мовна і композиційно-смілова організації ХТ є основою об'єктивності його інтерпретації, а комунікативно-прагматична природа тексту і соціальні характеристики читача дозволяють неоднозначно інтерпретувати все те, що об'єктивовано у глибинній структурі тексту.

1.3 Семантичні та лексико-граматичні та ознаки англійських біномів в художніх текстах.

Парні словосполучення (біноми) – це стійкі парні словосполучення, які утворилися в результаті подібності значень, явищ, швидкого переходу від причини до наслідку, що часто й легко вживаються в мовленні для реалізації емоційно-експресивного або модульно-оцінного значення. Наприклад: біном *bread and salt* має два значення: 1) *хліб і сіль, хліб-сіль (їжа)*; 2) *eat (take) bread and salt* – клястися: *he took bread and salt ... that he would never open his lips. By bread and salt!* – клянусь богом, їй богу! [41, с. 7].

Як зазначає Ірина Онищенко, автор статті "Англійські парні словосполучення (біноми): класифікація за семантичною ознакою ", біноми – знаки вторинної номінації, коли образ словосполучення та його первинна мотивація переносяться на певну ситуацію. Очевидно, у далекому минулому вони були вільними сполученнями слів, а потрапляючи в інший, не характерний для них контекст, набули переносного значення[69].

Біноми та їх поняття тривалий час лишалося не вивченим. Вивченням цих парних словосполучень майже не займалися, оскільки вважалося, що біноми – це своєрідний пласт у фразеології. Подібно до фразеологізмів, біноми – це стійкі та готові словосполучення, які не створюються в мовленні як вільні словосполучення (нове житло, прекрасна картина), а відтворюються; якщо мовцеві потрібно використати фразу для підсилення, експресії, то він його вживає, як і слово, у готовому вигляді зі свого фразеологічного запасу, а не будує його заново [12, с. 208]. Англо-український словник парних словосполучень під редакцією професора О. Є. Семенця, який уклали Л. М. Медведєва та В. В. Дайнеко, містить біноми, що функціонують в обмежених контекстах – окремих словосполученнях і висловах (прислів'я та приказки). Цей словник перший в Україні, де зібрані широковживані англійські парні словосполучення (біноми) та їхні українські відповідники. Біноми охоплюють одиниці різного ступеня усталеності, тому їх структура не завжди збігається зі структурою українських відповідників: *win and wear* – володіти і розпоряджатися; *shake or break* – або пан, або пропав. [41, с. 8].

Біноми зазвичай визначаються як словосполучення двох слів одного і того ж класу, які з'єднуються сполучником. Однак, цього структурного визначення недостатньо. Існує різниця, яку не завжди легко пояснити, між парними словосполученнями, які можна було б кваліфікувати як біноми, і тими, які не є такими. Розглянемо приклади:

- а) They were having *fish and chips*;
- б) They trade in *fish and poultry*;
- в) They saw *fish and salt* on the table.

Перший приклад, очевидно, є найбільш підходящим для біному. Сенс цілого будується з індивідуальних значень, але також виходить за їх межі і створює власну семантичну (і кулінарну) одиницю. Розташування елементів у парі незворотне, якщо не скасувати ідіоматичне значення. Тож бачимо, фіксованість і усталеність є хорошими критеріями для бінома. Але другий приклад являє собою узгоджену пару, яка також утворює одиницю за семантичною ознакою: *fish and poultry* позначають їстівне м'ясо тварини і доповнюють один одного, утворюючи єдиний опис товарів, що підлягають торгівлі. Наскільки це стійка фраза, з точки зору порядку елементів і частоти зустрічальності, - це питання, яке ще потребує вивчення. Тим не менш, останній приклад не здається хорошим кандидатом на біном, навіть якщо члени одного і того ж класу слів скоординовані і можуть бути поміщені в більш широке семантичне поле їжі (переклад наш) [62, с.2].

За численними прикладами парні словосполучення дають підставу стверджувати, що з огляду на семантику біноми – це далеко неоднорідна група одиниць. Перш за все вони можуть відрізнитися ступенем усталеності, характером семантичного зв'язку між компонентами, що їх утворюють. За семантичною ознакою розрізняють такі групи біномів:

1.Ідіоматичні біноми. До цієї групи відносять власне фразеологічні одиниці, або ідіоми – семантично ізольовані утворення, що вводяться в мовлення у вигляді цілісних блоків слів. Займаючи в реченні позицію одного з його членів, вони являють собою основний спосіб непрямой номінації, що проникає в різні функціональні сфери мови. Специфіку сполучень слів у складі фразеологічних зворотів розглядають, зазвичай, у лексичному ракурсі. Це твердження справедливе й для двокомпонентних сурядних ідіом, у межах яких мовні одиниці комбінуються, незважаючи на їх приналежність до однієї й тієї ж чи до різних частин мови, наприклад: *tops and brooms, more dead than alive, all over and done with*. Термін «словосполучення» щодо таких одиниць указує тільки на результат їх утворення. Ідіоми, як одиниці непрямой номінації, вступають у синонімічні або в родо-видові зв'язки з іншими номінаціями: *about and around – everywhere; might*

and main – strength. Біноми такої групи спроможні реалізувати емоційно-експресивні або модально-оцінні значення, наприклад: *all my eye and Betty Martin!*; *The dense and all*; *not for love or money!*[41, с. 7].

Вразеологічні біноми та фразеологічні словосполучення подібні подібні між собою, а відрізняються вони лише за структурою. Головна відмінність полягає в тому, що членами фразеологічного словосполучення можуть бути різні частини мови, незалежно від порядку їх сполучуваності, а в парних словосполученнях важливий такий фактор, як швидка зміна подій, причинно-наслідковий зв'язок, предметно-логічна завершеність.

Розглянемо деякі приклади: *(be) all mouth and trousers* – багато говорити, та мало робити: *He'll talk all night about your problems and how to solve them, but he won't actually do anything to help. His trouble is that he's all mouth and trousers. (Longman Dictionary of English Idioms)*; *(talk) over and around* - докладно (обговорювати, тощо): *I saw Jordan Baker and talked over and around what had happened to us together, and what had happened afterward to me, and she lay perfectly still, listening, in a big chair. (F.S.Fitzgerald)*.

Наведені приклади показують, що компоненти біномів, поєднані простими єднальними сполучниками, різноскладні, оскільки їхнє значення не пряме, а вимальовується із вторинної образності. Отже, вони належать до власне фразеологічних біномів. Часте вживання первинного та вторинного значення одного із компонентів, призвело до того, що він змінив своє первинне значення й увесь вираз набув нового образу, а також і нового значення, яке за ним закріпилося.

Наведемо приклади таких біномів: *all legs and wings* - незграбний підліток, який не знає, куди дівати руки та ноги, увесь «ноги та крила»: *Small bones... came shambling, all legs and wings, up the hatchway...(F.Marryat)*.

Такий фразеологічний біном яскраво передає образність, характеризуючи незграбного підлітка, який не знає куди подіти кінцівки, які мовби крила, він увесь «ноги та крила».

(All) beer and skittles – безперервні розваги, довільне життя: *Some people seem to fancy that an actor's life is all beer and skittles — I thought so once myself, but I can tell you that's a confounded mistake. (E.Lyall).*

All porter and skittle – постійні розваги, безтурботне, дозвольне життя: «*Ah, that's just the very thing, Sir*», rejoined Sam, «*they don't mind it; it's a regular holiday to them — all porter and skittles.*» (Ch.Dickens).

All the world and his wife - усі без винятку; весь світ: «*All the world and his wife*», as. the proverb goes, were trying to trample upon me. (G.Byron).

2. Ідіофразеоматизми.

До другої групи біномів за ступенем усталеності та характером семантичного зв'язку компонентів відносять ідіофразеоматизми, що вживаються як термінологічні сполучення або як образні звороти [41, с. 7].

Це семантично неподільні фразеологічні одиниці, цілісне значення яких умотивоване значенням їхніх компонентів. Значення такої єдності виникає внаслідок узагальненого переносного значення вільного словосполучення. Це результат образного метафоричного переосмислення словосполучення.

Цілісне значення таких семантично неподільних фразеологічних одиниць умотивоване значенням їхніх компонентів, що виникає внаслідок узагальненого переносного значення вільного словосполучення. Це результат образного метафоричного переосмислення словосполучення [34, с. 236].

Приклади таких словосполучень: *(be) black and tan* - 1) чорний з рудими підпалинами; 2) тер'єр скор. від *black and tan dog*; 3) іст «чорно-рябі» (англійські ка-ральні загони, ш/оу 1921 р. брали участь у придушенні ірландського руху ишнфейнерів (прозвані так че- рез колір їх форми: чорні кашкетки та жовтувато-коричневі мундири);) 4) що обслуговує як чорних, так ібілих (кафе, ресторан тощо); 5) мулат, мулатка: *Out jumped a little black and tan terrier dog. (The Oxford English Dictionary); A jealous little black-and-tan stood by. (The Oxford English Dictionary); I rise to ask His Majesty's Government... whether they will... recall the Black- and-Tans. (A Supplement to the Oxford English Dictionary.); I guess what*

worried them was my place was black and tan for colored and white alike. (Wentworth H, & Flexner S.B. Dictionary of American Slang).

Bread and scrape -1) хліб, трохи намазаний маслом; 2) проста, скудна або малопоживна їжа: *I don't want your bread and scrape.* (B.Shaw)

Cut and dried - 1) закінчений, заздалегідь готовий (спочатку вжив., по відношенню до лікувальних трав в аптеці); 2) трафаретний, шаблонний, нудний, сухий, заяложений): *The uncertainty is reflected in the comments of one... industry spokesman, «The situation is changing so fast,» he said. «We would all be masterminds if we had our policy cut and dried.»* (Guardian); *A mighty man at cutting and drying.* (Ch.Dickens)

3. До третьої групи біномів відносять **Стійкі словосполучення з непереосмисленим значенням компонентів**, до складу яких входять необразні штампи (*all sorts and conditions of men, again and again, safe and sound, take it or leave it*), звороти з уточнювальними значеннями (*by hook or crook*), термінологічні словосполучення, що увійшли до літературної англійської мови (*null and void*). В утворенні таких виразів беруться до уваги не тільки лексичні, а й семантичні норми сполучення слів.

Ці словосполучення ближчі до вільних, ніж до фразеологізмів, оскільки їм не властива ідіоматичність. Їм характерна сталість уживання, повторюваність в однаковому складі.

Компоненти бінома можуть належати до різних стилів: *spunk and courage* (словникове й літературне), *foibles and weakness* (розмовне та літературне).

Стабільність біномів цієї групи може бути також наслідком термінологізації. Так, функціонування біномів *ingress and egress, clear and present* навряд чи можливе за межами відповідних юридичних термінів: *the right of ingress and egress* (право орендаря вступати у володіння власністю, яка орендується), *clear and present danger* (видима та наявна небезпека) [69].

Звернемося до прикладів: *chop and change* - купувати та продавати: *...a book which, however fashions may chop and change, must hold its place among the great English novels.* (V.Woolf)

Wear and tear - 1) збиток; знос основного капіталу 2) знос; амортизація; зношування; 3) стомлення, втома: *And so according to them no money for replacement of the wear and tear on their supposedly very much injured property. (T.Dreiser); was looking physically strained. It was easy to perceive, for I had a face on which wear and tear painted itself. (Ch.Snow)*

Take it or leave it – 1) хочеш вір, хочеш ні, а там твоє діло, як знаєш; 2) прийняти або відхилити пропозицію, погодитись або відмовитися: *Charles wondered why he did not find this too painful. «Well, take it or leave it, for God’s sake,» he growled. (I.Wain)*

Will and testament – заповіт: *«My dear Ned Cuttle. Enclosed is my will! » The Captain turned it over, with a doubtful look — «and testament.» (Ch.Dickens).*

Kill or cure – 1) убити, згубити або вилікувати; 2) або пан, або пропав (дія, яка допоможе розв’язати проблему або ж усе зруйнує): *«I’ve such a stiff shoulder I can hardly get my clothes on and off. «Well, I’ve got some horse liniment in the shed that’ll kill or cure you.» (Ornby A.S. Oxford Advanced Learner’s Dictionary of Current English).*

4. Вільні парні словосполучення.

Вільні парні словосполучення. Ця група усталеності містить вільні парні словосполучення, синтаксична неподільність яких заснована на їх семантичній цілісності [41, с. 8].

Функціонуючи в сталому складі, де перестановка чи заміна не допускається, вони будуються за принципом контрасту: до їх складу входять іменники, що означають протилежну стать, прослідковується в них причинно-наслідковий зв’язок, швидка зміна стану подій, тобто всі ознаки, притаманні біномам. За парним словосполученням завжди стоїть один об’єднаний образ або явище [66].

Розглянемо приклади таких біномів:

Mother and father – мати й батько, батьки: *he sat under the tree by the dry bed of Willow Creek thinking of the street in town where her mother and father lived. (Sh.Anderson)*

Ladies and gentlemen – 1) пані й панове; 2) леді та джентельмени: «*Ladies and gentlemen*», he cried «*at the request of Mr. Gatsby we are going to play for you Mr. Vladimir Tostoff's latest work, which attracted so much attention at Carnegie Hall Last May*» (Fitzgerald).

Bride and bridegroom/ groom - наречена і наречений: *It was a very fashionable wedding. As the bride and groom came down the aisle the bride caught his arm and took him with them down the street.* (F.S.Fitzgerald).

Husband and wife – подружжя: *He used to say that husband and wife should treat one another as politely as they treated acquaintances.* (W.S.Kfaugham).

Як стверджують автори статті “Стратифікація англійських парних словосполучень (біномів) за лексико-граматичними особливостями компонентів та сполучуваністю” Ірина Онищенко Надія та Максимчук, стійкі парні сполучення слів, тобто біноми – це дуже складні багатопланові поліфункціональні мовні одиниці, у яких взаємодіють перший і другий змістові шари, денотативна та конотативна конотації, всі ці їхні складники повинні враховуватись у сучаних дослідженнях, що становить актуальність їх дослідження [70].

Біноми як одиниці, що утворюються за тотожною структурною моделлю, ідентичним типом статусного відношення й синтаксичної неподільності, входять до складу парних сурядних сполучень слів, можуть розрізнятися за ступенем усталеності, лексико-граматичними особливостями, семантичними, функціональними та прагматичними характеристиками.

За лексико-граматичними особливостями складових частин біномів, вони поділяються на однокласні та різнокласні [41, с. 6].

Однокласними називаються біноми, до складу яких входять компоненти, які належать до однієї частини мови, до того самого класу чи розряду слів, можуть бути виражені в тому самому роді, числі й відмінку. Найчастіше такі парні словосполучення поєднані сполучником *and*.

Однокласні біноми поділяються на підгрупи відповідно до кількості та різноманітності частин мови, а саме: іменникові, до складу яких входять два іменники; вони можуть передавати два явища чи предмети, живі й неживі істоти,

власні та загальні назви, конкретні й абстрактні іменники (*aches and pains, life and death, heaven and hell, bread and butter*); прикметникові або ад'єктивні, які поєднують два подібних за значенням прикметники, тобто синоніми, або два антоніми (*brooding and silent, wicked and cruel, weak and poor, sublime and ridiculous*); дієслівні, що поєднують два дієслова, які виражають послідовність, швидку зміну подій, дій, що ґрунтуються на причинно-наслідкових зв'язках (*kill or cure, make or break, sink or swim, do or die*); адвербіальні, які включають прислівники (*down and dale, right and left, truly and well, by right or wrong*); числівникові, що складаються з числівників (*two by four*); займенникові, компонентами яких є займенники (*all and sundry, each and all, all and everything*); прийменникові, побудовані на основі прийменників (*by and by, by and between, in or on, in and out*); сполучникові, що складаються зі сполучників (*if or when, if and only if, as and when, how and when, where and when*)[70].

Розглянемо низку прикладів:

а) **Іменникові біноми** – це стійкі парні словосполучення, до складу яких входять два іменники, як правило, у тому самому відмінку та числі, що є назвами конкретних або абстрактних понять, які відображають власні чи загальні назви й поєднані єднальним сполучником *and*. Переклад таких словосполучень найчастіше відбувається одним виразним, експресивним словом, сурядним іменниковим словосполученням, прикметниковим словосполученням:

Baucis and Philemon - Філемон і Бавкида (символ відданих, вірних одне одному людей похилого віку): *Then you have no excuse. Seriously, whether I'm there or not. The old couple I've taken on are always happy to do the honors.* «*Ben and Phoebe?*» «*Caros told you?*» «*They sound like Philemon and Baucis.*» (J.Fowles)

Aches and pains – біль: *He had become like an old man, continually complaining and full of imaginary aches and pains.* (I.Murdoch)

Beauty and the beast – красуня та чудовисько: *If they were Beauty and the Beast, let her be the beast of burden as well, walking back and forth to the bus stop with her lunch in a paper bag, carrying the books to the shelves and the paycheck home on Friday nights, dragging the world on a leash.* (H.Hudson)

Neck and heels - 1) повністю, цілком, зовсім, 2) швидко, негайно, із застосуванням фізичної сили: *I was much afraid when I observed the goodnatured manner in which he went down, the cap in his hand, and gave Mrs.Micawber his arm, that he would be carried into the Money Market neck and heels. (Ch.Dickens)*

б) **Ад'єктивні біноми** вказують на ознаку людини, предмета, явища, надаючи характеристику їхнім якостям:

Hard and fast - 1) на міліні, викинуте на берег (про судно); 2) точно встановлений, жорстокий, непорушний, застиглий, твердий; твердо, непорушно, 3) енергійно, швидко; уважно: *He played the Do You Know So-and -So game hard and fast from all angles, social, political, and even religious It's a well-know n gam e, its object being the hum iliation of those with less m oney than yourself (J.Braine)*

Clear and present – видимий та наявний: *In the event of dear and present danger, a Committee on National Safety, appointed by the President, shall meet in joint session with the National Security council.» (I.Wallace).*

Good and bad - хороший , добрий і поганий; добре і погане: *There is nothing either good or bad, but thinking make it so. (W .Shakespeare).*

в) **Дієслівні парні** словосполучення, що пов'язані з дією, служать для передачі більшої експресії та підсилення емоційності, урізноманітнюють і збагачують мову, роблять її живою, насиченішою, яскравішою:

Divide and rule – розподіляти і панувати: *Divide and rule, a sound motto, Unite and lead a better one. (J.Goethe)*

Stand and deliver - 1) грабувати, 2) піднімати руки вгору, здаватися залишатись живим або загинути: *Two men, who had been lurking among some corpse, started up as she advanced and met her on the toad? «Stand and deliver,» said one of tham. (W.Scott).*

Win and wear – 1) володіти і розпоряджатися, 2).завоювати руку і серце (дами): *As for his daughter... you have yet to «win and wear her», as the saying is. (F.Marryat).*

г) **Адвербіальні біноми** складаються з прислівників і слугують для того, щоб замінити нейтральні прислівники більш колоритними. Деякі прості

прислівники перетворились у біноми через частоту їх вживання, повторювання та подібність:

Far and wide – всюди, в усіх напрямках, наскільки бачить око: *...the lamps gleaming brightly, and the horn awakening all the echoes far and wide. (Ch.Dickens).*

Ever and anon – час від часу, коли-не-коли, наодноразово, зрідка, випадково: *At the dawn I had walked into the city, a little gingerly, preceded by a sapper who thrust a bayonet ever and anon into the suspect soil. (M.Wheeler)*

г) **Числівникові біноми** є широкоживаними, адже числівники відіграють важливу роль у повсякденному мовленні:

Two by two - по двоє, парами: *Of the long company of notables who followed two by two she recognized only three, whom Lester had pointed out to her in times past. (T.Dreiser).*

Twice or thrice - два або три, декілька: *The vigilant governor... had caused all the watches to be twice or thrice rounded that night. (OED).*

Six and half a dozen - те ж на те й виходить; ніякої різниці; різниця лише у назві; Не вмер Данило, так болячка задавила: *«What do they say about the chance?.. «Six and half-a-dozen, sir.» (OED).*

д) **Займенникові парні сполучення:**

All and sundry - всі без винятку: *Mrs. Spenlow was a well-to-do woman. The profits from her florist's establishment she had invested — «under spirit guidance», as she explained to all and sundry. (A.Christie)*

All or nothing - усе або нічого: *They were New Englanders, so it must all or nothing. (D.H.Lawrence)*

Each and every – кожний: *...at my age a men get tired of the same kind of eggs each and every day. (L.Hughes).*

е) **Прийменникові біноми** несуть суттєву частку інформації про місце, час і простір. Вони уживаються досить часто як і звичайні прийменники, без яких неможливе поєднання й чергування думок. Нерідко прийменникові парні словосполучення відходять далеко від свого первинного значення, набуваючи

вторинних ознак метафоричності. За ними закріплюється інший образ у новому значенні і вони набувають ознак усталеності:

On and on - безперервно, не зупиняючись, вседалі й далі; протягом значного часу: *The old man talked on and on, telling the tale of his troubles, but Will could not hear his words. (Sh.Anderson)*

On and off – час від часу, уривками, із перервами: «*And you've been charming ever since?*» he asked with a smile that tried to hide his vague jealousy. «*On and off.*» She laughed. (J.Lindsay)

Off and on - 1) час від часу, 2) уривками, коли-не-коли, з перервами, нерегулярно: *Fedorov saw George off and on after that, taking his uncle to dinner in a steak place that George liked. (I.Shaw).*

є) **Сполучникові парні словосполучення.** Сполучникові біноми складаються із двох сполучників, у яких закладена повнозначна семантика – час, місце, спосіб дії, – і поєднуються, зі свого боку єднальним сполучником. Інколи сполучники субстантивуються й приймають закінчення множини:

By and by – 1) поступово, помалу, потроху, 2) незабаром, колись, згодом : *By and by, out of the stillness, little, scarcely perceptible noises began to emphasize themselves. (M.Twain)*

If and/or when - якщо та/або коли, у час, коли (щось може трапитись): *And if and when you and I do get married, we've somehow to keep old Waggett safely parked in the Outer Hebrides. (C.Mackenzie)*

How, when and where - як? коли? де? (гра в запитання відповіді) як? коли? де? (гра в запитання відповіді): *At the game of How, When and Where, she was very great. (Ch.Bickens)*

До різнокласних біномів відносяться слова, які належать до різних частин мови й поєднуються сполучником. До складу різнокласних біномів можуть входити різноманітні сполучення слів – самостійних і службових частин мови, різноманітні комбінації поєднання самостійних так само як і різних службових частин мови, та навіть поєднання службових частин із самостійними, що

з'єднуються сполучниками: *by and large, over and done with, Dead and gone* (41, 6).

Наприклад:

Without let or hindrance - зразу, негайно, без зупинки, без перешкод; як по маслу: *It seemed a monstrous, unnatural, unwarranted condition which had suddenly descended upon him without his let or hindrance. (T.Dreiser)*

Marry in haste and repent at - перш ніж одружитись, треба роздивитись (присів'я): *In regard to matrimony, you are now at the most dangerous period of your life. You might marry in haste and repent at leisure, but I think you won't. (F.S.Fitzgerald)*

The Dense And All to pay – неприємність, біда; скрутне становище; сам біс ногу зламає: *Next year Mrs.P. insists upon going to town — with lodgings in Clarges Street at ten pounds a week, with a hired brougham, and new dresses for herself and the girls, and the dence and all to pay. (W.Thackeray).*

Отже, розглянувши на прикладах сенатничні та лексико-граматичні ознаки у складі сурядних або координативних словосполучень сучасної англійської мови, дозволяють, можемо визначити, що біноми – це стійкі парні сполучення слів, дуже складні багатопланові поліфункціональні мовні одиниці, що утворились у ході історії та суспільного розвитку мови, ставши усталеними в результаті частоти їх вживання та прикріплення до них іншого образу в новій ситуації й вторинного значення. Як дуже неординарні мовні утворення, стійкі парні словосполучення слів не складають своєрідний пласт фразеології, хоча подібні до фразелогізмів. Біноми представляють окремий пласт слів, що виступають як єдині лексичні, значення яких не залежить від суми значень їхніх компонентів, а впливає від цілого словосполучення. В основі їх побудови лежать принцип синонімії, антонімії, паронімії та причинно-наслідкового зв'язку між словами.

Пеерспективами досліджень біномів є докладніше вивчення денотативної і конотативної образності, функціонально-стилістичної й експресивно-емоційної конотації цих парних словосполучень та способи їх відтворення українською мовою.

Висновки до розділу I

Можна зробити висновок, що у художньому тексті використовуються різні види впливу, де впливову функцію виконують одиниці мови, що несуть семантичну та прагматичну інформацію на комунікативно-прагматичному рівні. До таких одиниць лексичного рівня в художньому тексті відносяться слова з експресивними і емоційно-оціночними конотаціями, засоби вираження образності та стилістично марковані слова.

Отже, автор тексту робить вибір мовних засобів усвідомлено або не усвідомлено, але вимушено і завжди при цьому реалізує певну стратегію того чи іншого впливу, активізуючи при цьому різні сторони психологічного механізму сприйняття тексту читачем. Оскільки різні засоби реалізуються одночасно, то вони взаємодіють, підсилюючи, доповнюючи, нейтралізуючи прагматичну силу впливу на адресата. Різноманітне поєднання мовних засобів в одному висловлюванні дає і різний ефект цього впливу.

Отже, лінгвостилістичне дослідження художнього тексту – це аналіз специфічної єдності змісту і форми в їхній поетичній цілісності (тобто: що, як і для чого). Такі складові на основі словникових семантичних одиниць, що передають фактичну, вміщену в них безпосередню інформацію, завдяки індивідуально-авторському їх використанню, відображають ідейно-естетичну концепцію автора, що робить художній твір естетично значущим.

Специфічними текстоутворюючими категоріями лінгвістичного дослідження художнього тексту виступають: цілісність художнього тексту, яка забезпечується категоріями інформативності, інтегративності, завершеності, хронотопу, категоріями образу автора і персонажа, модальності, емотивності і експресивності та зв'язність художнього тексту, що забезпечується семантичними, структурно-мовними і смисловими повторами, континуумом, когезією, ретроспективною і проспективною спрямованістю висловлювання.

Вивчено поняття біномів, як стійких парних сполучень слів, що функціонують як єдина лексична одиниця, значення якої не є сумою значень її компонентів. Умовно біноми поділяються на групи за структурою, сполучуваністю, семантичною ознакою. За семантичною ознакою вони поділяються на: ідіоматичні біноми, семантично неподільні фразеологічні одиниці, цілісне значення яких умотивоване значеннями їхніх компонентів, ідіофразеоматизми, що вживаються як термінологічні сполучення або як образні звороти, стійкі словосполучення з непереосмисленим значенням компонентів, які є стійкими сполученнями слів, до яких належать необразні штампи, вирази з уточнювальним значенням, термінологічні звороти, вільні парні словосполучення вживаються, що вживаються в сталому складі, побудовані за принципом контрасту, у них яскраво виражаються причинно-наслідковий зв'язок, швидка зміна стану подій.

За лексико-граматичними особливостями компонентних частин біноми поділяються на однокласні та різнокласні. Однокласні біноми включають іменникові, прикметникові, дієслівні, займенникові, числівникові, сполучникові, прийменникові сполучення слів. Різнокласні біноми складаються зі слів, що належать до різних частин мови й поєднуються сполучником, який указує на дві подібні або протилежні ознаки, предмети, явища чи дії. принцип синонімії, антонімії, паронімії та причинно-наслідкового зв'язку між компонентами лежать в основі побудови біномів.

Розділ II. Семантичні та структурні особливості бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі

Науковий стиль є інформаційним простором функціонування наукового тексту, тобто є глобальним інформаційно-функціональним полем, у межах якого реалізуються інші наукові мовні жанри або підмови (наприклад, підмова медицини, хімії, фізики, біології). Основною сферою функціонування наукового стилю є наука. Науковий стиль відноситься до числа книжкових стилів, оскільки в більшості випадків науковий стиль реалізується у письмовій формі, однак з підвищенням ролі в науці мас-медіа зростає роль усної форми спілкування.

Науковий стиль володіє значним резервом лексико-граматичних і стилістичних засобів, за допомогою яких досягаються цілі наукової комунікації, що полягають в необхідності запису і зберігання, повної і економної передачі, адекватного відтворення певної наукової інформації і т.д. Специфічний характер, прийоми і засоби матеріалізації наукової інформації трансформують і організовують текстовий матеріал деяким спеціальним чином. Найважливішу роль при цьому відіграють лінгвістичні фактори, без аналізу яких розуміння наукового тексту навряд чи можливе.

Термінологія медицини – одна з найскладніших терміносистем сучасної науки, це відкрита система, в якій спостерігається постійний процес виникнення нових термінів. На прикладі термінології медицини розглядаємо семантичні та структурні особливості бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі.

2.1 Характеристика наукового тексту.

Функціональне призначення наукових текстів полягає у динамічному обміні об'єктивною, логічно побудованою та завершеною інформацією, що призначена для вузького кола спеціалістів у певній галузі знань. Як зазначає Маслова Т.Б.,

автор статті “Особливості наукового тексту та дискурсу”, через швидкий прогрес, зокрема технічних наук, лінгвостилістичні та прагматичні особливості наукової комунікації постійно перебувають у колі інтересів лінгвістів (О.М. Ільченко, О.І. Карабан, М.М. Кожина, Г.Г. Матвєєва, А.Л. Пумпянський, Н.М. Разінкіна, М.С. Чаковська, В.Є. Чернявська, Т.В. Яхонтова та ін.) [40].

Наукове пізнання своєю специфікою визначає коло мовних засобів, які повинні забезпечувати абстрактність, логічність та об’єктивність викладу думок у текстах наукового стилю. В лексиці наукового стилю переважають терміни, які точно і однозначно називають предмет, явище або поняття певної галузі науки. Для структури синтаксису наукових текстів характерні формулювання доказів, аргументування й аналіз причинно-наслідкових відношень. Авторське «я» в наукових текстах зазвичай грає незначну роль, а виразність наукового мовлення зазвичай обмежена яскравими метафорами та епітетами, які передають емоції у найкоротшій формі [51, с. 92-94].

У сучасному мовознавстві привертається увага до властивостей мовних одиниць, які актуалізуються під час взаємодії комунікантів та обміну думками для вирішення важливих завдань в рамках комунікативно-прагматичного підходу [55, с.5]. Тобто, виникає потреба вивчення особливостей наукового стилю та дискурсу.

Більшість лінгвістів погоджуються з тим, що текст слугує кінцевим результатом дискурсу як поняття динамічного, процесуального, являючись статичним поняттям [40]. Прив’язаність дискурсу до реально фізичного часу характеризує його ознаку процесуальності, на відміну від тексту, який є фіксованим результатом процесу та має лише опосередкований зв’язок із часом. Інформація в тексті у вигляді речень, зв’язаних певними синтаксичними структурами, тоді як дискурс транслює інформацію, поєднуючи висловлювання із особистістю автора [55, с. 35].

Можна зазначити, що науковий текст – це своєрідне віддзеркалення наукового стилю в свідомості конкретного індивіда у конкретній ситуації і в певний момент часу. [32, с. 25].

За прагматичною характеристикою науковий текст є інформативно-аргументативним типом дискурсу, створюючи різновид взаємодії між адресантом та адресатом, в якому адресант намагається переконати адресата в істинності повідомлення через своєрідний внутрішній діалог з читачем. Тому певна категоричність є його характерною ознакою, яка може виражатися граматичними структурами, лексичними одиницями, стилістичними засобами (наприклад емфатичні конструкції, риторичні запитання, зворотний порядок слів, прийом літоти). Цікавим є те, що ступінь дотримання риторичних норм наукової комунікації змінюється в залежності від мовленнєвої поведінки автора. Так, відповідальність за свідоме чи несвідоме порушення риторичних норм наукового дискурсу авторитарна бере на себе мовна особистість, а неавторитарна мовна особистість зберігає принципи мовленнєвої ввічливості, спрямовані на дотримання норм мовленнєвого етикету [40].

Однією із характерних рис наукового стилю є статусна рівність усіх учасників комунікації, оскільки жоден з науковців не володіє безперечно істинними знаннями. Здійснюючи постійні пошуки та експерименти, науковці змушені критично відноситися до думок своїх колег-дослідників, які є представниками певної наукової спільноти. Також адресатами повідомлення можуть бути ширші загалом людей, які цікавляться науково-популярними журналами, науково-популярними телепередачами [29]. На основі цього висувуються вимоги до наукового тексту, в якому відтворюється відносно усталений діалог між науковцями. Такому спілкуванню характерне використання великої кількості пасивних конструкцій, розгалуженого термінологічного та номенклатурного апарату, стандартизованої загальнонаукової метамови [30].

Діалог виступає формою існування наукового стилю, тому науковий текст є діалогічний як експліцитно, так і імпліцитно [42, с. 69].

Мета наукового стилю - повідомлення об'єктивної інформації, доведення істинності наукових знань, пояснення причини явищ, опис ключових ознак предмета наукового пізнання. Специфічними рисами наукових текстів стали способи викладу (опис, розповідь, міркування); ступені повноти викладу

(стислість, скороченість, повнота, розгорнутість); рівні узагальнення в залежності від характеру адресата (вузькоспеціальні, широкоспеціальні, загальнонаукові, науково-популярні тексти тощо) [39, с. 25].

Науковий стиль представлений такими текстовими формули як своєрідні звороти мовлення, що властиві для комунікації між представниками певної наукової спільноти. В наслідок досягнення максимальної точності в науковому стилі іноді відбувається надмірна термінологізація та синтаксична ускладненість тексту. У цілому, мови науки характеризується ткими стилістичними ознаками як об'єктивність, нормативність інформації, логічність побудови, переважно письмова форма викладу, вживання термінів, відсутність експресивності та безособовість. Проте в залежності від галузей наук та жанрів, ці характеристики, в межах яких відбувається спілкування, значно варіюються.

В наш час, дуже широке коло галузей охоплюється тематикою наукового тексту, тому слід виділити природничі та гуманітарні галузі знань, а також фахові мови, які входять до їх складу.

Наукові тексти за сферами пізнання поділяються на:

- науково-технічні, що містять описи технічних об'єктів, аналіз технологій (наприклад тексти з математики, машинобудування, інформатики);
- науково-природничі, які передають знання про живу і неживу природу (наприклад тексти з біології, медицини, хімії, географії);
- науково-гуманітарні, що вивчають феномен культури, людської особистості (наприклад, тексти з філології, культурології, філософії, історії, тощо).

Безперечно, науковий стиль втілює свої особливості стилю як різновид комунікативної діяльності в науковому тексті, який є результатом цієї діяльності.

Науковий текст має такі головні ознаки:

- структурність;
- когезія;
- когерентність;
- інтертекстуальність.

Науковий текст характеризується структурністю з точки зору поділу його на одиниці різних рівнів, різної природи та функцій.

Вивчаючи умови створення наукового тексту враховуються екстралінгвістичні фактори, які призводять до розуміння сутності його смислової структури як зображення динаміки процесу пізнання, формулювання й розвитку наукової концепції, яка проходить низку таких етапів:

- а) проблемна ситуація;
- б) проблема;
- в) ідея;
- г) гіпотеза;
- г) доказ гіпотези;
- д) закон/ висновки.

В залежності від жанру науковий текст може бути моно-і поліцентричним. Моноцентричний текст зазвичай невеликий за об'ємом, має лінійну структуру і послідовно описує етапи пізнавальної діяльності для вирішення однієї проблеми. Поліцентричний текст як наукова праця розглядає декілька задач, а тому має розгалужену будову і складається з розділів, параграфів, пунктів, підпунктів і т.д [40].

Структурність наукового тексту пов'язується з такими його ознаками як когезія (зв'язність) і когерентність (цілісність). В загальному розумінні когезія і когерентність – це поняття, що означають зовнішню та внутрішню здатність тексту бути зв'язним. Так, когезія є планом вираження когерентності. Безперечно, текст повинен володіти як структурною зв'язністю, так і змістовною цілісністю. Ці ознаки взаємопов'язуються і ніби накладаються одна на одну. Через зовнішні структурні показники та формальну залежність компонентів тексту проявляється зв'язність. Цілісність тексту натомість прррявляє свої ознаки в його монотематичності й єдності комунікативної установки (авторської інтенції). Вживання повторів, синонімія ключових слів, повторна номінація, що базується на тотожній референції, тобто функціонально-комунікативній співвіднесеності з тим самим референтом релізує єдність теми. Загалом, поняття цілісності тексту в

науковому стилі включає в себе його змістовну та комунікативну організацію, а поняття зв'язності – форму та структурну організацію [44, ст. 32].

Високий ступінь інтертекстуальності також характеризує науковий стиль, адже дуже часто спирається на існуючі тексти та їх концепти. Знання існуючих (прецедентних) текстів (законів, теорій, гіпотез, теорем, принципів, методів), які увійшли у дисциплінарний фонд певної науки, є обов'язковим для взаємного розуміння автора і читача. Інтертекстуальність є універсальним принципом побудови наукового тексту в плані змісту, який ілюструє тривалий відкритий діалог суб'єктів наукового пізнання. Щодо плану вираження інтертекстуальність експліцитно маркована та реалізується найчастіше у вигляді цитат, посилань, тощо. Такі посилання виконують референційну, оцінну, етикетну та декоративну функції[42].

Як зазначає Мойсеєнко Світлана, автор статті “Комунікативно-прагматичні особливості Наукового тексту” за спостереженнями над лексичними особливостями наукового тексту відзначається, що мова різних жанрів наукового стилю неоднорідна, що пов'язано з тематичною різноплановістю розкритих в них матеріалів. В підмові природничих наук чітко виділяються три основні тематичні підсистеми лексики, що співвідносяться з трьома основними прагматичними установками наукового стилю – опис самого явища, створення терміносистеми опису даного явища та авторське відношення до явища, яке описується[67].

Лексика, що безпосередньо належить до предмету викладу і є певною терміносистемою, тобто термінологічна лексика, в якій закріплені:

- назви речовин, інструментів, технологічних процесів *Benzyl Alcohol, Glucose Monohydrate, Hydrochloric Acid, Nerve Stimulator, Ophthalmic Equipment*;

- лексика, що відноситься до процедури опису відповідного процесу, дії, явища і т.д., яка термінологічна вже не повністю, хоча і не цілком поліфункціональна: *Bone Regeneration, Artery, Stereo-tactic Radiosurgery*;

- лексика, що служить для умовиводів самого автора і яка поліфункціональна: *considerable body of evidence, no exceptions in the data, from the*

outcome of our investigations. Суб'єктивна оцінка найбільше проявляється саме тут, спостерігається переносне вживання лексичних одиниць [67].

Натомість в підмовах гуманітарних наук можемо спостерігати значну дифузність меж функціонування цих трьох підсистем, які в підмовах, наприклад, лінгвістики, історії постійно перетинаються.

У цілому, у дослідженнях наукового стилю слід розглядати основну одиницю мовної комунікації – науковий текст – у сукупності комунікативних факторів, таких як зв'язок з іншими текстами, співвідношення автора і адресата, місце і час наукової комунікації та стиль наукового викладу. [6]

2.2 Структурно- семантичні особливості бінарних термінологічних словосполучень в медичних текстах.

Сучасна термінологія медицини є макротерміносистемою [57, с. 46]. Сукупність усіх медичних та парамедичних термінів досягає кількох сотень тисяч. Як зазначає Ю. С. Дев'ятко, автор статті “Багатокомпонентні стоматологічні терміни. Структурний аналіз”, лексичний зміст медичної термінології досить різноманітний: назви термінів анатомії та фармацевтики, хвороби та патологічні стани людини, збудники та переносники хвороб, методи діагностики, профілактика та терапевтичне лікування захворювань, синдроми та симптоми, прилади, інструменти, хірургічні операції, медичне обладнання та оснащення, лікарські засоби тощо [65].

Медичні терміни – це спеціальні слова або словосполучення, що дають точне визначення чи пояснення предметам, діям у галузі медицини.

Медична термінологія – одна з найскладніших терміносистем в сучасній науці. Загальна кількість медичних термінів залишається невідомою. Термінологія сучасної медичної науки – це відкрита система, в якій спостерігається безупинний процес виникнення нових термінів.

Макротерміносистема медицини в своєму складі містить значну кількість прошарків, кожен з яких являє собою субтерміносистему, що охоплює певну

медичну, біологічну чи фармацевтичну направленність[56, с. 47]. До того ж кожне термінологічне словосполучення чи термін є елементом певної субтерміносистеми (анатомічної, гістологічної, хірургічної, терапевтичної тощо).

Субтерміносистема відображають певну наукову класифікацію понять, створену в тій чи іншій науковій галузі, але разом з тим терміни з різних субсистем взаємодіють один з одним, знаходячись в певних смислових відношеннях та зв'язках на рівні макротерміносистеми. Таким чином відбувається двояка тенденція прогресу: подальша диференціація медичних наук, з одного боку, і їх взаємозумовленість та інтеграція – з іншого. [56]

В нашій роботі вивчаються бінарні термінологічні словосполучення. Серед медичної макротерміносистеми ми можемо виділити наступні найголовніші групи термінологічних словосполучень:

До I групи належать Анатомічні терміни. Сюди відносять різні частини людського тіла та органи, наприклад: ключиця (*collar bone*), домінантний ген (*dominant gene*), ліктьовий суглоб (*elbow joint*).

II група містить в собі Клінічні терміни. До цієї групи відносяться словосполучення назв захворювань, різноманітних діагностик лікування, методів обстеження. Наприклад: ВІЛ-1 і ВІЛ-2 (*HIV-1 and HIV-2*), гнійне мокротиння (*purulent mucus*), ліпосомальна терапія (*liposomal therapy*).

До III групи відносяться фармацевтичні терміни, або ж назви хімічних речовин та різних лікарських препаратів: натрію едетат (*disodium edetate*), магнію стеарат (*magnesium stearate*), двоокис титану(*titanium dioxide*).

IV група містить медичну документацію. Сюди відносяться документи, що стосуються захворювання, стану пацієнта, лікування та інших медичних заходів. Наведемо приклади документів: картка донора (*Donor Card*), медичні висновки (*Medical Certificates*), історія розвитку дитини (*Infant Record*).

До V групи відноситься медичне обладнання. В цю групу входить обладнання, яке використовують в під час медичних маніпуляцій. Надамо приклади: рентгенівське обладнання (*X-Ray Equipment*), нервовий стимулятор (*Nerve Stimulator*), киснева маска (*Oxygen Mask*) [63].

Згідно з останніми дослідженнями, залежно від кількості компонентів і характеру зв'язків між ними, термінологічні сполучення слів можуть бути двокомпонентним та багатоконпонентним [2].

Багатоконпонентні терміни у сучасних лінгвістичних дослідженнях детермінують з різних точок зору як “ термінологічні поєднання стійкого типу, що складаються з декількох слів з субстантивним ядром і числом повнозначних компонентів двох або більше” [26, с. 1]. Як роздільнооформлені, семантично цілісну поєднання [35, с. 10], вони носять певний стійкий термінологічний характер [23, с. 24], про що свідчить їх важливість і значна питома вага в лексиці субтерміносистем. Враховуючи наявні визначення, під багатоконпонентними термінами слід розуміти полілексемні термінологічні поєднання стійкого типу з роздільнооформленими повнозначними двома компонентами або більше [33, с. 59].

Прагнучи до точності вираження поняття, їх відображають за допомогою збільшення довжини багатоконпонентних термінів, оскільки зі збільшенням кількостей компонентів в терміні ступінь його багатозначності зменшується [9, с. 208]. Але окрім вирішення питання однозначності терміна, виникає інша проблема: текст в науковому стилі часто перевантажено подібними багатоконпонентними термінами, що зовсім не сприяє реалізації комунікативної функції тексту на повну міру. Через це багатоконпонентні терміни не рідко скорочують, зумовлюючи виникнення аббревіатур, якими так часто наповнені медичні тексти.

Згідно досліджень в сучасній лінгвістиці найбільше поширеними є **терміни, що містять два компоненти – бінарні термінологічні словосполучення**, які є об'єктом нашого дослідження. Переклад таких словосполучень, за умови відмінного володіння знаннями щодо перекладу однокомпонентних медичних термінів, не викликає великих труднощів.

Двокомпонентні терміни, або бінарні словосполучення можна поділити на декілька груп, кожна з яких має набір певних моделей термінотворчих

конструкцій за їх лексико-граматичними компонентами і подібний до класифікації бінарних словосполучень у художньому стилі [58, с. 94]:

1. Моделі бінарних термінів, що належать до першої групи (обидва компоненти іменникові):

а) Noun+Noun (*heart valve* – клапан серця, *insulin sensivity*- чутливість до інсуліну);

б) Noun+Preposirion+Noun (*sustainability of an organism* – сталість організму);

в) Noun's+Noun (*ringer's solution* – розчин рінгера);

г) abbreviation+Noun (*HIV infection* – вірус імунодефіциту людини).

2. Моделі бінарних термінів, що входять до другої групи (один компонент іменниковий, а другий – атрибутивний):

а) Adjective + Noun (*dental nerve* –зубний нерв);

б) Participle I + Noun (*colony-stimulating factors* - колонієстимулюючі чинники);

в) Participle II + Noun (*recommended routine* - рекомендований режим).

Отже, можна зробити висновок, що бінарні термінологічні словосполучення в медичних текстах можна класифікувати подібно до структурної класифікації біномних словосполучень в художніх текстах:

1. Іменникові бінарні словосполучення - це стійкі парні словосполучення, до складу яких входять два іменники, як правило, у тому самому відмінку та числі, що є назвами конкретних або абстрактних понять, які відображають власні чи загальні назви й бувають поєднані єднальним сполучником *and* (*cell engineering* - клітинна інженерія; *cup-and-ball joint(ing)* - горіхоподібний суглоб, *alpha-and beta-carotene* -альфа-і бета-каротин, *alpha-and beta-tocopherol* - альфа- та бета-токоферол – такі словосполучення можна назвати термінологічними біномами);

2. Ад'єктивні бінарні словосполучення вказують на ознаку людини, предмета, явища, характеризуючи їхні якості, часто вживаються з

іменником (*advisory opinion* - консультативний висновок, *medical decision* - лікарський висновок);

3. Дієслівні парні словосполучення, пов'язані з дією, служать для позначення дії чи процесу, вживаються з іменниками (*feeding pump* - живильний насос, *operating table* - операційний стіл);
4. Препозиційні бінарні словосполучення складаються з прийменників та іменників і вказують напрямок або відношення між певними явищами або предметами (*referral to hospital* - напрямок в стаціонар, *record of immunisation* - карта імунізації).

Висновки до розділу II

Отже, розглядаючи характеристику наукового стилю можна зробити висновок, що науковий текст за прагматичною спрямованістю є інформативним/аргументативним типом дискурсу, різновидом взаємодії адресанта й адресата, в якому адресант намагається переконати адресата в істинності повідомлення через своєрідний внутрішній діалог з читачем. Тому його характерною ознакою є певна категоричність, яка може бути виражена лексичними одиницями, граматичними структурами, стилістичними засобами.

Характерною рисою наукової комунікації є статусна рівність усіх учасників спілкування, оскільки жоден з науковців не володіє правом на істинне знання. З іншого боку, адресатом повідомлення може бути широкий загал людей, які цікавляться науково-популярними журналами, науково-популярними телепередачами.

Мета наукового стилю - повідомлення об'єктивної інформації, доведення істинності наукового знання, пояснення причини явищ, опис істотних ознак предмета наукового пізнання.

Тематика наукового тексту охоплює дуже широке коло проблем. Зокрема, за сферами пізнання наукові тексти поділяються на науково-технічні, які містять

описи технічних об'єктів, аналіз технологій, науково-природничі, які передають знання про живу і неживу природу та науково-гуманітарні, що осмислюють феномен культури, людської особистості.

Структурність наукового тексту тісно пов'язана з такими його ознаками як когезія (зв'язність) і когерентність (цілісність). Ці дві ознаки взаємопов'язані і ніби накладаються одна на одну. Зв'язність тексту проявляється через зовнішні структурні показники, через формальну залежність компонентів тексту. Натомість цілісність тексту проявляється в його монотематичності й єдності комунікативної установки (авторської інтенції).

Крім того, науковий стиль характеризується високим ступенем інтертекстуальності, оскільки дуже часто спирається на вже існуючі тексти та їх концепти.

Мова різних жанрів наукового стилю неоднорідна, що пов'язано з тематичною різноплановістю розкритих в них матеріалів. З одного боку, (в підмові природничих наук), чітко виділяються три основні тематичні підсистеми лексики, що корелюють з трьома основними прагматичними установками наукового тексту – опис самого явища, створення метамови опису даного явища та авторське відношення до явища, що описується.

Лексика, що належить безпосередньо до предмету викладу і є певною терміносистемою, тобто термінологічна лексика, в якій закріплені назви речовин, інструментів, технологічних процесів; лексика, що відноситься до процедури опису відповідного процесу, дії, явища і т.д., яка термінологічна вже не повністю, хоча і не цілком поліфункціональна; зрештою, лексика, що служить для умовиводів самого автора і яка поліфункціональна.

В розділі було розглянуто на прикладі термінології медицини, як важливої наукової терміносистеми, семантичні та лексико-граматичні особливості бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі.

Отже, можна дійти висновку, що у рамках медичної макротерміносистеми найголовнішими є наступні групи термінологічних словосполучень: 1) групи -

анатомічні терміни; 2) група - клінічні терміни; 3) група - фармацевтичні терміни; 4) група – це медична документація.; 5) група – медичне обладнання.

Також можна зробити висновок, що бінарні термінологічні словосполучення в медичних текстах можна класифікувати подібно до структурної класифікації біномних словосполучень в художніх текстах, розглядаючи: 1) іменникові бінарні словосполучення (N+N); 2) ад'єктивні бінарні словосполучення (A+N); 3) дієслівні парні словосполучення (V+N); 4) препозиційні бінарні словосполучення складаються з прийменників та іменників (Prep + N)

РОЗДІЛ III. Особливості перекладу англійських біномів в художньому стилі та бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі

У ході дослідження були проаналізовані англійські біноми на прикладі художнього стилю та бінарні термінологічні словосполучення на прикладі наукового стилю в кількості 363 лексичні одиниці. В ході дослідження ми розподілили їх в кількості, англійські біноми на прикладі художнього стилю -151 одиниця, бінарні термінологічні словосполучення на прикладі наукового стилю - 212 одиниць та розрізнили їх за семантичними групами. Матеріалом для дослідження біномів в художньому стилі слугували англійські художні твори та Англо-український словник парних словосполучень Медведєвої Л. М., з яких була здійснена вибірка. Для дослідження бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі на прикладі медичної терміносистеми використовувались такі тексти як інструкції до ліків та обладнання, спеціалізована література та словники: Англо-російсько-український словник науково технічної термінології, Англо-російський медичний енциклопедичний словник, з яких була здійснена вибірка.

3.1 Аналіз способів відтворення семантичних та лексико-граматичних особливостей досліджуваних біномів в художньому стилі в українському перекладі

Перекладацькі трансформації – один із основних термінів, що описують процес перекладу, який означає міжмовні перетворення, перебудування елементів вихідного тексту, операції перевираження змісту чи перефразування з метою досягнення перекладацького еквівалента [40,с.21].

Науковці до цього часу не дійшли єдиного рішення стосовно класифікації перекладацьких трансформацій. В нашому дослідженні для перекладознавчого аналізу ми використали узагальнену класифікацію перекладацьких прийомів, створену на основі класифікацій наступних вчених. Я. І. Рецкер поділяє трансформації на граматичні та лексичні [41]. Три види перекладацьких трансформацій вирізняє В. Н. Комісаров: граматичні, лексичні та

лексикограматичні. Л. К. Латишев [28,с.107] поділяє всі перекладацькі трансформації на: синтаксичні; морфологічні; стилістичні; семантичні.

Як показало наше дослідження для перекладу англійських біномів в художньому стилі, як неоднорідних, стійких словосполучень часто використовуються такі перекладацькі трансформації як:

Граматичні трансформації:

- додавання слова (наприклад: *Forget and forgive* – забути образу і простити);
- вилучення слова (наприклад: *about and around* – всюди, *beg and pray* – благати);
- перестановка (наприклад: *all sorts and conditions of men* - люди всякого роду, усякі люди);
- заміна (наприклад: *weak and poor* - слабкі та бідні);
- синтаксичне уподібнення (дослівний переклад) (наприклад: *fully and fairly* - повністю і справедливо, *foibles and weakness* - страхи і слабкості).

Лексичні трансформації:

- варіантний відповідник (наприклад: *now or never* - зараз або ніколи, *good and evil* - добре і зло);
- калькування (наприклад: *divide and rule* - розподіляй і пануй, *truly and well* - по-справжньому і добре);
- транскодування (наприклад: *detonation and connotation* - детонація і конотація);
- конкретизація (наприклад: *something or other* - один з/з-поміж; якийсь, *bricks and mortar* - цегла і вапняний (будівельний) розчин);
- генералізація значення слова (наприклад: *each and all* - всі до одного, *east to west* - в одному напрямку);
- диференціація значення (наприклад: *Fair and aboveboard* - чесний та справедливий, *ingress and egress*- вхід і вихід);
- смисловий розвиток (модуляція) (наприклад: *body and soul* - душею і тілом; цілком, повністю, *Day and night* - день і ніч, цілу добу, цілодобовий);

- антонімічний переклад (наприклад: *by and again* - час від часу, коли-неколи, неодноразово, зрідка, випадково, *all and some* - всі без винятку);

- експлікація чи описовий метод (наприклад: *kill or cure* - або пан, або пропав (дія, яка допоможе розв'язати проблему або ж усе зруйнує), *all legs and neck* - незграбний, увесь «ноги та шия»);

- цілісне перетворення (наприклад: *well and good* - ну що ж, нічого й казати, що й казати, *by hook or crook* - усіма правдами й неправдами);

- експресивно-семантична конкретизація (наприклад: *all the world and his wife* - усі без винятку; весь світ);

- експресивно-прагматична конкретизація (наприклад: *null and void* - що не має сили, недійсний (про документ, тощо)).

У процесі дослідження англійських біномів в художньому стилі було встановлено, що їх переважна більшість перекладаються за допомогою таких трансформацій як: Комбіновані трансформації, Синтаксичне уподібнення, Описовий метод, Цілісне перетворення, Диференціація значення, Смысловий розвиток, Калькування, Конкретизація, Перестановка, Варіантний відповідник.

У ході дослідження були проаналізовані англійські біноми (151 одиниця) на матеріалі художнього стилю, які ми поділили на групи за семантичною ознакою: ідіоматичні біноми (32 одиниці), ідіофразеоматизми (38 одиниць), стійкі словосполучення з непереосмисленим значенням компонентів (51 одиниць), вільні парні словосполучення (30 одиниць).

Як показало наше дослідження, більшість **ідіоматичних біномів** було перекладено за допомогою лексичної трансформації **цілісного перетворення**, що склало 13 одиниць. Наведемо приклади: *all my eye and Betty Martin* - дурниці, нісенітниця; пусте; не вірю, *(be) all mouth and trousers* - багато говорити, та мало робити, *(be) tops and brooms* - напідпитку, під чаркою.

Значна кількість біномів цієї групи була перекладена за допомогою лексичної трансформації **смыслового розвитку**, що склало 8 одиниць. Наведемо приклади: *Airs and graces*- манірність; пихаті манери, *All beer (ale) and skittles* -

безперервні розваги, безтурботне, дозвільне життя, *over and done with* - окінчено, закінчено; минулий етап.

Використовуючи **описовий метод** було перекладено 3 одиниці. Наведемо приклади: *Baucis and Philemon* - Філемон і Бавкида (символ відданих, вірних одне одному людей похилого віку), *beauty and the beast* - красуня і потвора (вродлива жінка і некрасивий чоловік).

За допомогою **генералізації** було перекладено 1 біном. Наведемо приклад: *far and wide* - всюди, в усіх напрямках, наскільки бачить око.

За допомогою **вилучення слова** перекладено 1 біном. Наведемо приклад: *about and around* – всюди.

диференціація значення використовувалась при перекладі 1 біному: *Milk and roses* - кров з молоком.

За допомогою трансформації **синтаксичне уподібнення** був перекладений 1 біном: *more dead than alive* - Скоріше мертвий ніж живий.

Перекладацька трансформація **калькування** застосовувалась для 1 біному цієї групи. Наведемо приклад: *divide and rule* - розподіляй і пануй.

Деякі біноми мають декілька значень, тому для перекладу кожного з них застосовувались декілька різних перекладацьких трансформацій (3 одиниці). За допомогою Експресивно-семантичної конкретизації та Смыслового розвитку перекладено 1 біном цієї групи. Наведемо приклади: *all the world and his wife* - 1) усі без винятку; весь світ (експресивно-семантична конкретизація), 2) усе світське товариство, увесь вищий світ (смысловий розвиток). Також комбінованими трансформаціями було перекладено біноми *(take) bread and salt* - 1) хліб і сіль, хліб-сіль (їжа) (варіантний відповідник), 2) клястися (цілісне перетворення); *Something or other* - 1) хоч який-небудь (генералізація), 2) один з/з-поміж; якийсь (конкретизація).

Як показав аналіз біноми групи **ідіофразеоматизми** найчастіше мають два або більше значення, тобто є багатозначним, кількість таких лексичних одиниць найбільша (25). Кожне значення має свій переклад, відбувався різними перекладацькими трансформаціями, такими як описовий метод, цілісне

перетворення, диференціація значення, смисловий розвиток, калькування, конкретизація, варіантний відповідник. Наведемо приклади: *bread and scrape* - 1) хліб, трохи намазаний маслом (смисловий розвиток), 2) проста, скудна або малопоживна їжа (цілісне перетворення); *play/ make ducks and drakes* -1)«пекти млинці» (гратись, кидаючи плоскі камінці на поверхню води) (описовий метод), 2) дрібниці, нічого особливого (цілісне перетворення), 3) спричиняти труднощі, плутанину (диференціація значення); *bricks and mortar* -1) цегла і вапняний (будівельний) розчин (конкретизація), 2) зошити і підручники (смисловий розвиток), *the ebb and flow* - 1)прилив та відлив (калькування); 2) мінливість, зрадливість долі; зміни настрою (цілісне перетворення) 3) занепад та відновлення, відродження тощо (диференціація значення).

За допомогою трансформації **смисловий розвиток** було перекладено 4 одиниці біномів. Наведемо приклади: *Any and every* - кожний, усякий; перший-ліпший; усі без винятку, *fever and chills* – Малярія.

За допомогою трансформації **описовий метод** було перекладено 4 одиниці. Наведемо приклади: *in and out* - який то з'являється, то зникає; зовні і всередині, в межах та за межами (чогось), *twos and threes* - «двійки і трійки» (дитяча гра «третій зайвий»).

Використовуючи **диференціацію значення** перекладено 2 одиниці цієї групи. Наведемо приклади: *play/ make ducks and drakes with money* - розтринькувати гроші направо й наліво, *fetcher and carrier* - слуга, людина на побігеньках.

Використовуючи трансформацію **цілісне перетворення** було перекладено 1 біном. Наведемо приклад: *by bell, book and candle* - по всій формі, безповоротно, остаточно.

За допомогою **додавання слова** (1 одиниця) та **вилучення слова** (1 одиниця) були перекладені біноми: *Beg and pray* – благати; *Forget and forgive* - забути образу і простити.

Як свідчать результати аналізу групи біномів **стійкі словосполучення з непереосмисленим значенням компонентів** найбільше одиниць було

перекладено за допомогою трансформації **синтаксичне уподібнення** (13 одиниць). Наведемо приклади: *brooding and silent* - задумливий і мовчазний, *clear and present* - видимий та наявний, *complete and final* - повний і остаточний.

За допомогою трансформації **диференціація значення** було здійснено переклад 6 одиниць біномів цієї групи. Наведемо приклади: *kith and kin* - знайомі або рідня, родичі та друзі, *safe and sound* - цілий і неушкоджений.

Використовуючи **варіантний відповідник** було перекладено 6 одиниць біномів. Наведемо приклади: *now or never* - зараз або ніколи, *done and dusted* - закінчений та готовий.

Перекладацька трансформація **описовий метод** була використана для 4 одиниць біномів. Наведемо приклад: *shake or break* - або пан, або пропав (дія, яка допоможе розв'язати проблему або ж усе зруйнує).

За допомогою трансформації **смісловий розвиток** було перекладено 4 біноми. Наведемо приклади: *by right or wrong* - всіма правдами і неправдами, *without let or hindrance* - зразу, негайно, без зупинки, без перешкод; як по маслу.

Цілісне перетворення застосовувалось для перекладу 3 одиниць біномів. Наведемо приклади: *by hook or crook* - усіма правдами й неправдами, *down and dale* - гори і долини.

В цій групі біномів також було виявлено багатозначні біноми, тому їх переклад було здійснено за допомогою різних перекладацьких трансформацій, таких як описовий метод, цілісне перетворення, перестановка, смісловий розвиток (3 одиниці). Наведемо приклади: *down and out* - 1) вимучений, виснажений, що не може продовжувати боротьбу (у боксі), без сил, у безпорадному стані) (описовий метод), 2) розорений, нужденний, злиденний, що зазнав повного краху в житті, без житла та роботи) (цілісне перетворення); *foot and horse* - 1) жіннота і піхота (перестановка), 2) щодуху, з усієї сили (цілісне перетворення).

Перекладацька трансформація **перестановка**, разом з Смісловим розвитком використовувались для 3 біномів. Наведемо приклад: *all orders and degrees of men* - люди всіх верств та ступенів; люди різного стану.

Антонімічний переклад використовувався для 2 одиниць біномів. Наведемо приклад; *by and again* - час від часу, коли-не-коли, зрідка, випадково.

За допомогою **вилучення слова** було перекладено 2 біноми цієї групи. Наведемо приклад: *will and testament* – заповіт.

Також використовувалась для перекладу трансформація **заміна** (2 одиниці). Наведемо приклад: *wrack and ruin* - руйнувати і псувати.

Калькуванням було здійснено переклад 2 біноми. Наведемо приклад: *truly and well* - по-справжньому і добре.

Генералізацією (1) та **конкретизацією**(2) було перекладено такі біноми: *each and all* - всі до одного; *push and shove* - штовхатися; протискуватися (крізь натовп) (Конкретизація).

Як показав аналіз біноми групи **вільні парні словосполучення** найчастіше перекладаються за допомогою лексичної трансформації **синтаксичне уподібнення** (12 одиниць). Наведемо приклади: *brothers and sisters* - брати та сестри, *declared and covert* - явний та таємний, *husband and wife* - чоловік та дружина.

За допомогою трансформації **смісловий розвиток** було перекладено також значну кількість біномів цієї групи (6 одиниць). Наведемо приклади: *day and night* - день і ніч, цілу добу, цілодобовий, *great or small* - люди всякого звання, люди різного стану, всі.

Перекладацька трансформація **описовий метод** була використана для перекладу 3 одиниць біномів даної групи. Наведемо приклади: *devil and the tailors* - «вовки та вівці» (гра у шашки, в якій у одного гравця одна дамка, а у другого — чотири шашки), *(the) goodies and the baddies* - позитивні та негативні герої, люди , які втілюють в собі добре та зле у пригодницьких фільмах, книгах тощо.

За допомогою трансформації **варіантний відповідник** було перекладено 3 одиниці біномів. Наведемо приклади: *good and evil* - добре і зле; добро і зло, *Debry and Joan* - нерозлучна літня пара, віддані один одному люди.

В цій групі також були виявлені біноми, які мають декілька значень та видів перекладу (3 одиниці). Їх переклад було здійснено за допомогою різних

перекладацьких трансформацій, таких як варіантний відповідник, диференціація значення, транскодування, описовий метод, смисловий розвиток. наведемо приклади: *cat and mouse* - 1) який поводитьсь (з кимось) як кішка з мишею (описовий метод), 2) що включає постійні переслідування та втечі (смисловий розвиток); *ladies and gentlemen* - 1) пані й панове (варіантний відповідник), 2) леді та джентельмени (транскодування).

Транскодуванням було перекладено 1 біном: *detonation and connotation* - детонація і конотація.

Використовуючи перекладцькі трансформації **генералізації** (1) та **конкретизації** (1) було перекладено такі біноми: *east to west* - в одному напрямку (не обов'язково зі сходу на захід); *East and/ or West* - схід і (або) захід (країни світу).

Загальне відсоткове співвідношення способів перекладу англійських біномів на прикладі художнього стилю ми можемо побачити на рисунку 3.1

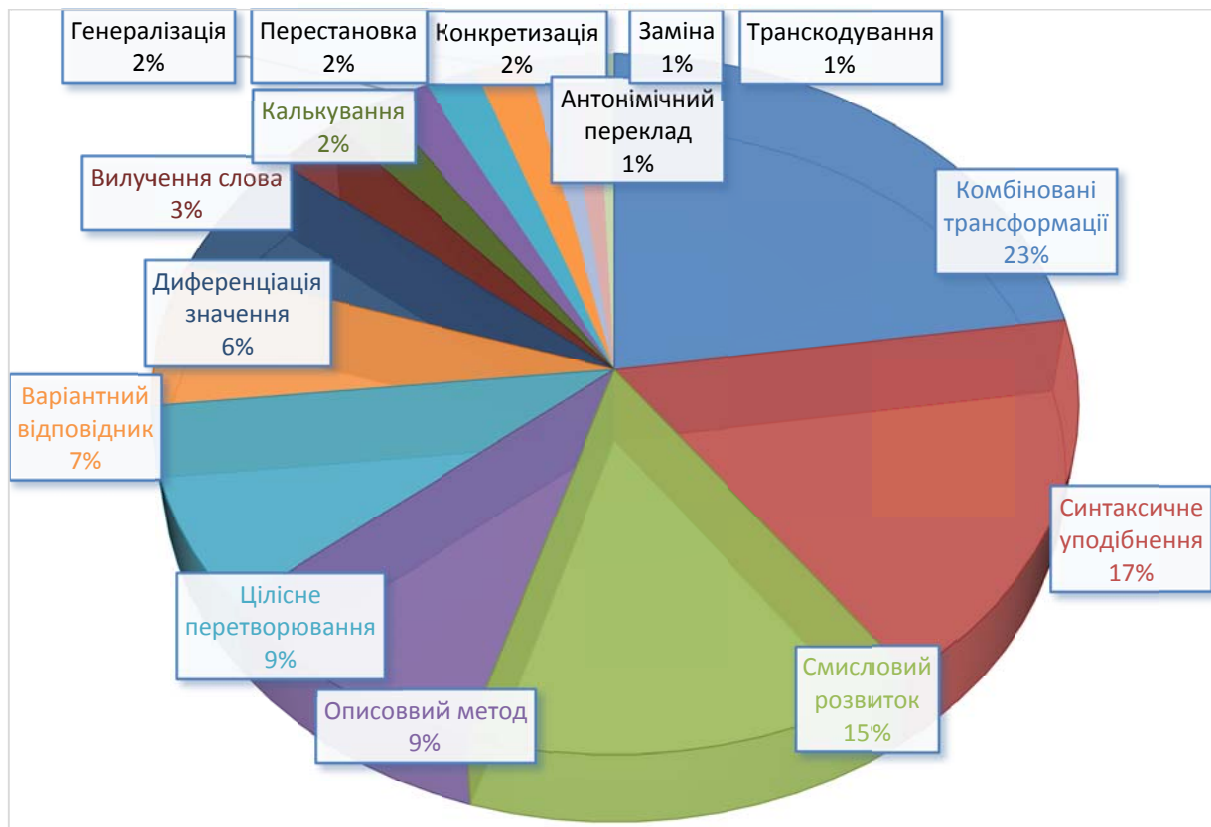

Рисунок 3.1 — Відсоткове співвідношення способів перекладу англійських біномів на прикладі художнього стилю.

Таким чином, проведене дослідження дозволяє стверджувати, що, що із вибраних 151 англійських біномів в художньому стилі, найбільше було перекладено одиниць, що мали два або більше значення, тому для їх перекладу використовувались різні комбіновані трансформації (описовий метод, цілісне перетворення, диференціація значення, смисловий розвиток, калькування, конкретизація, експресивно-семантична конкретизація, транскодування, перестановка, варіантний відповідник), кількість таких біномів склала 34 одиниці, що складає 23% від загальної кількості, синтаксичне уподібнення використовувалось для перекладу 26 одиниць, що складає 17%, за допомогою смислового розвитку було перекладено 22 одиниці, що становить 15%, переклад способом описового методу було здійснено для 14 одиниць, що складає 9% від загальної кількості трансформацій, цілісне перетворювання використовувалось для 14 одиниць, що складає 9%, за допомогою варіантного відповідника було перекладено 10 одиниць, що складає 7 %. Використовуючи диференціацію значення було перекладено 9 одиниць, що складає 6% від загальної кількості трансформацій, вилучення слова застосовувалось для 4 одиниць, що складає 3%, калькування застосовувалось для перекладу 3 одиниць біномів, що складає 2%, генералізація також застосовувалась для 3 одиниць, що складає 2%, Конкретизація використовувалась для перекладу 3 одиниць, що складає 2% від загальної кількості, переклад за допомогою перестановки здійснювався для 3 одиниць, що складає 2%. Антонімічний переклад був застосований для 2 одиниць, що складає 1%, заміна також використовувалась для 2 одиниць, що складає 1%, транскодування було застосоване для 1 біному, що складає 1% від загальної кількості перекладацьких трансформацій.

Як свідчать результати аналізу лексико-граматичних особливостей англійських біномів на прикладі художнього стилю найбільше було виявлено **Іменникових біномів** (65 одиниці) від загальної кількості досліджуваних біномів на прикладі художнього стилю (151 одиниця). Наступні приклади демонструють біноми даного виду: *tops and brooms* - напідпитку, під чаркою; *ducks and drakes* -

«млинці» — гра, в якій кидають плоскі камінці на поверхні води; *arrival and departure* - прибуття та від'їзд.

Кількість **Різнокласних біномів** також виявилась значною (27 одиниць) від загальної кількості. Наступні приклади ілюструють біноми даного виду: *Home and dry* - у безпеці (про людину, яка щось успішно завершила, виграла у грі тощо); *to have a cat* - сваритися; (жити) як кішка з собакою; *easy-come-easy-go* - безтурботний, безжурний.

Дієслівні парні словосполучення були виявлені також в значній кількості (17 одиниць). Наступні приклади демонструють біноми даного виду: *divide and rule* - розподіляй і пануй; *fetch and carry* - 1) узяти й нести, забити дичину (про собаку); 2) прислужувати, виконувати чийсь дрібні доручення, бути в когось на побігеньках; *kill or cure* - або пан, або пропав (дія, яка допоможе розв'язати проблему або ж усе зруйнує).

Ад'єктивні біноми були виявлені в схожій кількості (15 одиниць). Наступні приклади ілюструють біноми даного виду: *hard and fast* - мор. на міліні, викинуте на берег (про судно), 2) перен. точно встановлений, жорстокий, непорушний, застиглий, твердий; твердо, непорушно, 3) енергійно, швидко; уважно; *brooding and silent* - задумливий і мовчазний; *declared and covert* - явний та таємний.

Адвербіальні біноми представлені в дослідженні в дещо меншій кількості (8 одиниць). Наступні приклади демонструють біноми даного виду: *far and wide* - всюди, в усіх напрямках, наскільки бачить око; *done and dusted* - закінчений та готовий; *down and dale* - гори і долини.

Сполучникові парні словосполучення були виявлені в схожій кількості (7 одиниць). Наступні приклади ілюструють біноми даного виду: *hows and whys* - сумніви, вагання, *by and by* - 1) поступово, помалу, потроху, 2) незабаром, колись, згодом; *if and/or when* - якщо та/або коли, у час, коли (щось може трапитись).

Займенникові парні сполучення представлені в меншій кількості (6 одиниць) від загального обсягу біномів. Наведемо приклади: *something or other* -

1) хоч який-небудь, 2) один з/з-поміж; якийсь; *all or nothing* - усе або нічого; *all and some* - всі без винятку.

За результатами дослідження найменше виявлено **Прийменникових біномів** (3 одиниці), що демонструє приклад: *in and out* - який то з'являється, то зникає; зовні і всередині, в межах та за межами (чогось); **Числівникові біноми** (3 одиниці), наведемо приклади: *two by four* - 1) незначний, дріб'язковий, нікчемний; 2) тісний (про приміщення); *twos and threes* - «двійки і трійки» (дитяча гра «третій зайвий»).

В результаті аналізу лексико-граматичних особливостей англійських біномів на прикладі художнього стилю ми визначили кількісне співвідношення за видами компонентів, їх відсоткове співвідношення представлено в таблиці 3.1

Таблиця 3.1

Кількісне та відсоткове співвідношення англійських біномів на прикладі художнього стилю за лексико-граматичними особливостями

Вид біному за лексико-граматичними компонентами	Кількість лексичних одиниць	Відсоткове співвідношення (%)
Іменникові біноми	65	43
Різнокласні біноми	27	18
Дієслівні парні словосполучення	17	11
Ад'єктивні біноми	15	10
Адвербіальні біноми	8	5
Сполучникові парні словосполучення	7	5
Займенникові парні сполучення	6	4
При́йменникових біномів	3	2
Числівникові біноми	3	2
Усього	151	100

Отже, аналіз перекладацьких трансформацій англійських біномів на матеріалі художнього стилю показав, що часто такі лексичні одиниці є багатозначними і мають різні варіанти перекладу, тому для їх перекладу використовують різні комбіновані перекладацькі трансформації, лексичні та граматичні, також велику частку має граматична трансформація синтаксичне уподібнення так лексична - смисловий розвиток, а найменше лексичної трансформації транскодування та граматичної - заміни. Щодо Лексико-граматичних особливостей компонентів англійських біномів, то найбільше аналіз показав Іменникових біномів, також значна частка Різнокласних біномів, а найменше було виявлено Прийменникових та Числівникових біномів.

3.2 Аналіз способів відтворення семантичних та лексико-граматичних особливостей бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі на прикладі медичної терміносистеми в українському перекладі

Переклад бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі на прикладі медичної терміносистеми здійснюється різними прийомами, а саме за допомогою таких міжмовних трансформацій як: лексичні, лексико-семантичні та лексикограматичні та граматичні.

Як показало наше дослідження, при перекладі бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі на прикладі медичної терміносистеми використовувались вищезгадані перекладацькі трансформації, які характерні для перекладу термінів: калькування, додавання та вилучення слова, конкретизація, генералізація, перестановка, транскодування, експлікація чи описовий метод.

Прийом **калькування** застосовують при перекладі складних за структурою термінологічних словосполучень. Наприклад: *medical services* –медичні послуги; *ambulatory aids* - Амбулаторні Засоби, *diagnostic equipment* - Діагностичне Обладнання.

Одним із найголовніших прийомів перекладу термінів, а також бінарних термінологічних словосполучень є переклад за допомогою лексичного еквіваленту.

Еквівалентний переклад (Еквівалент) – значення англійського слова чи словосполучення повністю відповідає значенню одного українського слова чи словосполучення. Задача перекладача полягає у вірному виборі того чи іншого прийому в ході процесу перекладу для того, щоб найточніше передати значення терміна. [кучман]. Наведемо приклад: *blood vessels* - кровеносні судини.

Також для перекладу термінологічних словосполучень характерні такі лексико-семантичні трансформації як Компресія та Декомпресія

Компресія — зменшення кількості елементів у тексті перекладу. Наведемо приклад: *small of the back* – попереk.

Декомпресія — “розширення” тексту перекладу за рахунок додавання елементів, відсутніх у тексті оригіналу [22,с.45]. Наведемо приклад: *Birth Certificate* - Свідоцтво Про Народження.

У ході дослідження були проаналізовані бінарні термінологічні словосполучення в науковому стилі на прикладі медичної терміносистеми (212 одиниць), які ми поділили на групи за семантичною ознакою: I група Анатомічні терміни (46 одиниць), II група Клінічні терміни (55 одиниці), III група Фармацевтичні терміни (40 одиниць), IV група Медична документація (31 одиниця), V група Медичне Обладнання (40 одиниця).

Як показало наше дослідження, більшість **Анатомічних термінів I групи** було перекладено шляхом **калькування** (25 одиниць). Цей вид перекладу є більш поширених серед медичних термінологічних словосполучень. Наведемо приклади: *dominant gene* – домінантний ген, *generic cell*- родова клітина, *genetic features*- генетичні властивості, *interstitial fluid*-тканинна рідина.

За допомогою **еквіваленту** перекладено дещо меншу кількість термінологічних словосполучень від загальної кількості трансформацій (10 одиниць). Наступні приклади ілюструють переклад: *thyroid gland* - щитовидна залоза, *elbow joint* - ліктьовий суглоб, *index finger* - вказівний палець.

Використовуючи перекладацьку трансформацію **компресія** перекладено набагато меншу кількість термінологічних словосполучень (3 одиниці). Наведемо приклади: *small of the back* – попереk, *shoulder blade* – лопатка.

За допомогою трансформації **вилучення слова** здійснено переклад значно меншої частини термінологічних словосполучень даної групи (2 одиниці). Наведемо приклади: *collar bone* – ключиця, *vertebral column* – хребет.

Використовуючи трансформацію **перестановка** перекладено також найменшу кількість термінологічних словосполучень (2 одиниці) у цій групі. Наступні приклади ілюструють переклад: *gene flow*- потік генів, *heart valve* - клапан серця.

Як показав аналіз перекладацьких трансформацій **II групи Клінічні терміни**, найбільше використовувалась перекладацька трансформація **калькування** (20 одиниць). Наведемо приклади: *sustainable development* – сталий розвиток, *cell engineering* - клітинна інженерія, *ear infections* –вушні інфекції.

Значну частину термінологічних словосполучень перекладено даної групи за допомогою **перестановки** (13 одиниць). Наведемо приклади: *artery hardening* - затвердіння артерій, *blood clotting* - згортання крові, *heart disease* - хвороба серця.

За допомогою трансформації **транскодування** здійснювався переклад також значної частини термінологічних словосполучень (7 одиниць). Наступні приклади ілюструють переклад: *Genetic engineering* - Генна інженерія, *Diabetic pre-coma* - діабетична прекома, *Erythema Dose* - Еритемна Доза.

Використовуючи трансформацію **еквівалент** виконано переклад трохи меншої кількості термінологічних словосполучень цієї групи (7 одиниць). Наведемо приклади: *Inflammatory Disease* - Запальне Захворювання, *Pelvic Cancer* - Тазовий Рак.

За допомогою **додавання слова** здійснено переклад меншої частини термінологічних словосполучень від загальної кількості(2 одиниці). Наступні приклади ілюструють переклад: *breast cancer* - рак молочної залози, *bone regeneration* - регенерація кісткової тканини.

Перекладацька трансформація **вилучення слова** застосовувалась для перекладу 2 одиниць термінологічних словосполучень даної групи. Наведемо приклад: *skin melanoma* – меланома.

Використовуючи **описовий метод** було перекладено також меншу кількість термінологічних словосполучень (2 одиниці). Наведемо приклади: *insulin sensitivity* - чутливість до інсуліну, *transgenic organism* - організм, що містить чужорідні гени з ДНК, взятої від іншого, неспорідненого організму.

За допомогою **компресії** перекладено 2 одиниці термінологічних словосполучень цієї групи. Наступні приклади ілюструють переклад: *heart palpitations* – серцебиття, *radiation biology* – радіобіологія.

Аналіз **III групи Фармацевтичні терміни** дозволив визначити, що найбільше використовувалось **калькування** від загальної кількості перекладацьких трансформацій і цим способом перекладено 17 одиниць термінологічних словосполучень. Наведемо приклади: *alpha-and beta-carotene* - альфа-і бета-каротин, *mucolytic agent* - муколітичний засіб, *folic acid* - фолієва кислота.

Траснодування використовувалось для перекладу 10 одиниць термінологічних словосполучень даної групи. Наступні приклади ілюструють переклад: *amoxicillin trihydrate* - амоксицилін тригідрат, *alpha-linoleic acid* - альфа-лінолева кислота, *labetalol hydrochloride* - лабеталолу гідрохлорид.

Трансформація **перестановка** застосовувалась для перекладу 5 одиниць термінологічних словосполучень. Наведемо приклади: *benzyl alcohol* - спирт бензиловий, *reaction rate* - темп реакції, *trial outcomes* - результати випробувань.

За допомогою трансформації **еквівалент** була перекладена дещо менша кількість термінологічних словосполучень серед загальної кількості трансформацій (4 одиниці). Наведемо приклади: *hydrochloric acid* - хлористоговоднева кислота, *Glucose monohydrate* - декстроза безводна.

Трансформація **компресія** використовувалась для перекладу 2 одиниць термінологічних словосполучень. Наступні приклади ілюструють переклад: *hydroxypropylmethyl cellulose* – гіпромелоза, *benzyl benzoate* – бензилбензоат.

За допомогою трансформації **декомпресія** найменше перекладено термінологічних словосполучень даної групи (1 одиниця). Наведемо приклад: *anti-emetics* - противоблювотні засоби.

Також найменше здійснено перекладу термінологічних словосполучень трансформацією **вилучення слова** (1 одиниця). Наведемо приклад: *therapeutic indications* – показання.

Під час аналізу перекладацьких трансформацій **IV групи Медична документація** нами було встановлено, що найбільша кількість бінарних термінологічних словосполучень цієї групи перекладено за допомогою трансформації **перестановка**, що склало 6 одиниць від загальної кількості. Наведемо приклади: *donor card* - картка донора, *product description* - опис продукту, *registry data* - дані реєстру.

За допомогою **еквіваленту** здійснено переклад 5 одиниць термінологічних словосполучень даної групи. Наступні приклади ілюструють переклад: *advisory opinion* - консультативний висновок, *referral to hospital* - напрямок в стаціонар.

Перекладацька трансформація **калькування** використовувалась при перекладі також 5 одиниць цієї групи. Наведемо приклади: *record of immunisation* - карта імунізації, *medical record* - медична карта.

За допомогою **додавання слова** здійснено переклад 4 термінологічних словосполучень. Наступні приклади ілюструють переклад: *treatment sheet* - листок лікарських призначень, *doctor's certificate* - сертифікат лікаря-спеціаліста.

Перекладацька трансформація **конкретизація** здійснено переклад 4 одиниць термінологічних словосполучень від загальної кількості трансформацій. Наведемо приклади: *logbook of the neonatal unit* - журнал відділення (палати) для новонароджених, *medical decision* - лікарський висновок.

За допомогою **вилучення слова** перекладено 2 одиниці бінарних термінологічних словосполучень (біномів). Наступні приклади ілюструють переклад: *labor and delivery record* - історія пологів, *work incapacity certificate* - листок непрацездатності.

За допомогою перекладацької трансформації **компресія** перекладено 2 одиниці термінологічних словосполучень (біномів). Наведемо приклади: *sanatorium and resort card* - санаторно-курортна карта, *medical-rating case* - медекспертна справа.

Трансформація **декомпресія** використовувалась для перекладу також 2 термінологічних словосполучень. Наступні приклади ілюструють переклад: *register of vaccination* - журнал обліку щеплень, *birth certificate* - свідоцтво про народження.

Зв допомогою **описового методу** перекладено найменше бінарних термінологічних одиниць даної групи (1 одиниця). Наведемо приклад: *statistical and outpatient record* - медекспертна справа.

Як, показав аналіз перекладацьких трансформацій **V групи Медичне Обладнання** при перекладі бінарних термінологічних словосполучень найбільше використана трансформація **калькування** (17 одиниць). Наступні приклади демонструють переклад: *anesthesia unit* - анестезіологічний апарат, *arthroscopic equipment* - артроскопічне обладнання, *colposcopy equipment* - кольпоскопічне обладнання.

Значна кількість термінологічних словосполучень цієї групи перекладена за допомогою трансформації **перестановка** (7 одиниць). Наведемо приклади: *endoscopy system* - система ендоскопії, *hemodialysis unit* - апарат гемодіалізу, *instrument sterilizer* - стерилізатор інструменту.

За допомогою трансформації **еквівалент** здійснено переклад 7 одиниць термінологічних словосполучень. Наступні приклади ілюструють переклад: *suction pump* - всмоктуючий насос, *x-ray equipment* - рентгенівське обладнання, *feeding pump* - живильний насос.

Трансформація **транскодування** використовувалась при перекладі 5 одиниць термінологічних словосполучень даної групи. Наступні приклади демонструють переклад: *lab microscope* - лабораторний мікроскоп, *nerve stimulator* - нервовий стимулятор, *portable monitor* - портативний монітор.

За допомогою трансформації **описовий метод** перекладено 2 одиниці термінологічних словосполучень від загальної кількості трансформацій. Наведемо приклад: *reflex hammer* - молоточок для дослідження рефлексів.

Трансформація **генералізація** використовувалась для перекладу 1 одиниці бінарного термінологічного словосполучення. Наступний приклад ілюструє переклад: *enema syringe* – спринцівка.

Також у цій групі найменше для перекладу використовувалась трансформація **компресія**. Наведемо приклад: *implantable-cardiac pacemakers* - імплантовані кардіостимулятори.

Загальне відсоткове співвідношення способів перекладу бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі на прикладі медичної терміносистеми ми можемо побачити на рисунку 3.2

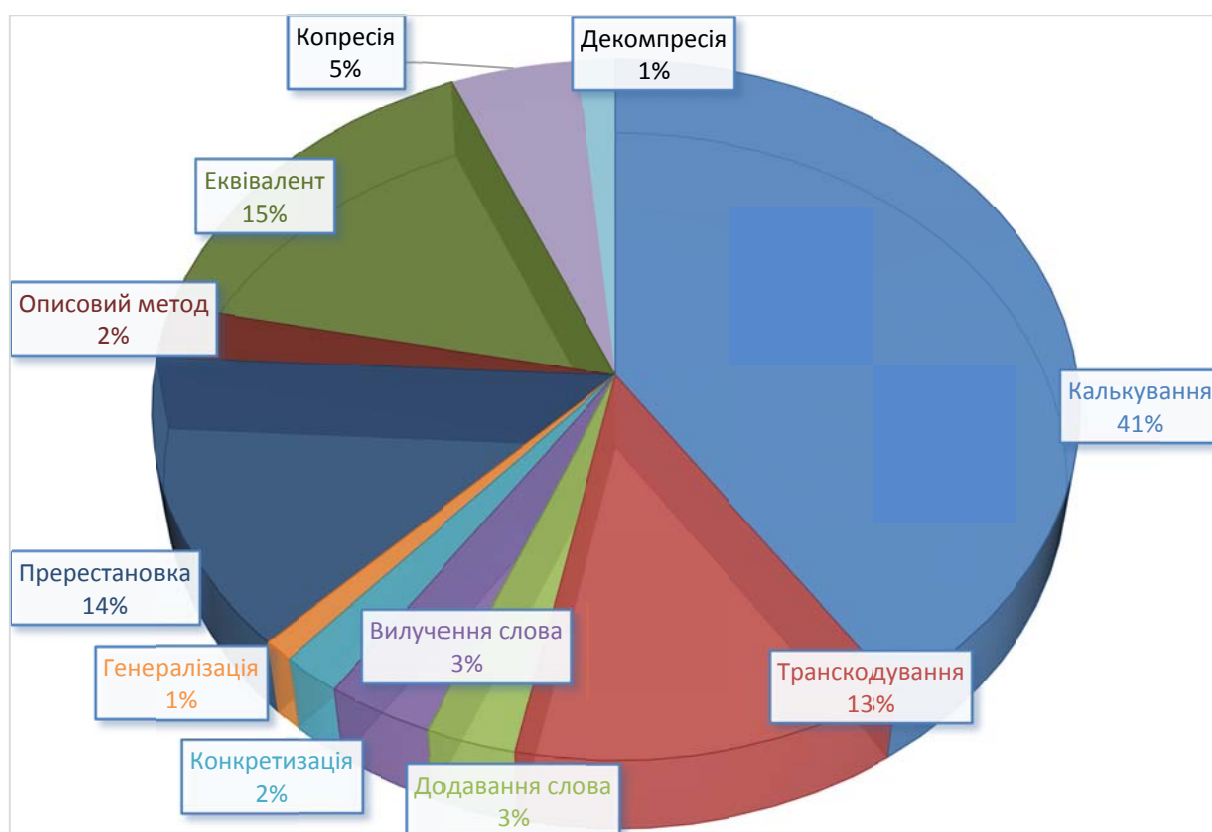

Рисунок 3.2 — Відсоткове відсоткове співвідношення способів перекладу бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі на прикладі медичної терміносистеми.

У цілому в процесі дослідження нами було встановлено, що із вибраних 212 бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі на прикладі медичної терміносистеми, найбільше для перекладу використовувалась

перекладацька трансформація калькування (84 одиниці), що складає 41% від загальної кількості перекладацьких трансформацій, трансформацією еквівалент перекладено 32 одиниці, що становить 15% від загальної кількості, трансформація перестановка використовувалась для 28 одиниць і складає 14% від загальної кількості, транскодування використане для 26 одиниць і становить 13%, трансформація компресія застосовувалась для перекладу 10 одиниць і складає 5%, Вилучення слова здійснювалось для 7 одиниць, що складає 3%, додавання слова використовувалось для 6 одиниць, що складає 3%, описовий метод застосовувався для 5 одиниць, що складає 2% від загальної кількості, за допомогою Конкретизації перекладено 4 одиниці, що складає 2%, декомпресія використовувалась для 3 одиниць, що становить 1%, трансформація генералізація вирисовувалась для 1 одиниці, що становить 1% від загальної кількості перекладацьких трансформацій.

Для аналізу структури та лексико-граматичних особливостей бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі на прикладі медичної терміносистеми ми використали класифікацію на основі класифікації біномів на прикладі художнього стилю, яка наведена в другому розділі та вказали кількість досліджуваних бінарних термінологічних словосполучень (212 лексичних одиниць).

Дослідження лексико-граматичних особливості англійських біномів в художньому стилі дозволяє стверджувати, що бінарні термінологічні словосполучення в медичних текстах можна класифікувати подібно до структурної класифікації біномів в художніх текстах, згідно їх компонентів:

1. Іменникові бінарні словосполучення (стійкі парні словосполучення, до складу яких входять два іменники, як правило, у тому самому відмінку та числі, що є назвами конкретних або абстрактних понять, які відображають власні чи загальні назви й бувають поєднані єднальним сполучником and);
2. Ад'єктивні бінарні словосполучення вказують на ознаку людини, предмета, явища, характеризуючи їхні якості, часто вживаються з іменником;

3. Дієслівні парні словосполучення, пов'язані з дією, служать для позначення дії чи процесу, вживаються з іменниками;

4. Препозиційні бінарні словосполучення складаються з прийменників та іменників і вказують напрямок або відношення між певними явищами або предметами.

Результати дослідження бінарних термінологічних словосполучень на прикладі медичної терміносистеми та текстів по кожній семантичній групі подано у вигляді таблиці 3.2

Таблиця 3.2

Кількість одиниць бінарних термінологічних словосполучень на прикладі медичної терміносистеми в науковому стилі за семантичними групами

Група бінарних термінологічних словосполучень	I група Анатомічні терміни	II група Клінічні терміни	III група Фармацевтичні терміни	IV групи Медична документація	V група Медичне Обладнання	Всього
Вид бінарного термінологічного словосполучення						
Іменникові бінарні словосполучення	16 одиниць	21 одиниця	26 одиниць	8 одиниць	24 одиниці	95
Ад'єктивні бінарні словосполучення	29 одиниць	29 одиниць	10 одиниць	13 одиниць	9 одиниць	90
Дієслівні парні словосполучення	-	4 одиниці	3 одиниці	-	7 одиниць	14
Препозиційні бінарні словосполучення	1 одиниця	1 одиниця	1 одиниця	10 одиниць	-	13

Як свідчать результати аналізу та впливає з таблиці 3.2, найбільше було виявлено **Іменникових бінарних словосполучень** у кількості 95 одиниць від загальної кількості 212 одиниць.

Наступні приклади демонструють бінарні термінологічні словосполучення цього виду по групам:

- I група Анатомічні терміни (*adult cell* - доросла клітина, *rib cage* - грудна клітка, *achilles tendon* - ахілове сухожилля);
- II група Клінічні терміни (*blood sugar* – глікемія, *Ear Infections* - Вушні Інфекції, *HIV-1 and HIV-2* - ВІЛ-1 і ВІЛ-2);
- III група Фармацевтичні терміни (*disodium edetate* - натрію едетат, *abacavir sulfate* - абакавіру сульфат, *Indole-3-carbinol* - Індол-3 - карбинол);
- IV групи Медична документація (*product description* - опис продукту);
- V група Медичне Обладнання (*bone chisel* - кісткове зубило, *lab equipment* - лабораторне обладнання).

Кількість **Ад'єктивних бінарних словосполучень** також виявилась значною (90 одиниць).

Наведемо приклади бінарних термінологічних словосполучень цього виду по групам:

- I група Анатомічні терміни (*cellular membrane* - клітинна мембрана, *deoxyribonucleic acid (DNA)* - дезоксирибонуклеїнова кислота (ДНК), *large intestine* - товста кишка);
- II група Клінічні терміни (*arterial plaque* - атеросклеротична бляшка, *bacterial infection* - бактеріальна інфекція, *severe hypertension* - гіпертонічний криз);
- III група Фармацевтичні терміни (*alpha-linoleic acid* - альфа-лінолева кислота, *fatty acids* - жирні кислоти, *chemical modifier* - хімічний модифікатор);
- IV групи Медична документація (*medical record* - медична карта, *medical certificates* - медичні висновки);

- V група Медичне Обладнання (*arthroscopic equipment* - артроскопічне обладнання, *electrosurgical unit* - електрохірургічний апарат).

Дієслівні парні словосполучення були виявлені в дещо меншій кількості (14 одиниць).

Розглянемо приклади бінарних термінологічних словосполучень цього виду по групах, де вони присутні:

- II група Клінічні терміни (*artery hardening* - затвердіння артерій, *blood clotting* - згортання крові, *recommended routine* - рекомендований режим);
- III група Фармацевтичні терміни (*monounsaturated fats* - мононенасичені жири, *saturated fat* - насичений жир);
- V група Медичне Обладнання (*hearing aid* - слуховий апарат, *tuning fork* – камертон).

Препозиційні бінарні словосполучення також виявлені в меншій кількості (13 одиниць).

Наступні приклади демонструють бінарні термінологічні словосполучення цього виду по групах, де вони присутні:

- I група Анатомічні терміни (*small of the back* - попереk);
- II група Клінічні терміни (*sustainability of an organism* - сталість організму);
- III група Фармацевтичні терміни (*solution for injection* - розчин для ін'єкцій);
- IV групи Медична документація (*list of recruitees* - список призовників, *record of immunisation* - карта імунізації).

В результаті аналізу структурних та лексико-граматичних особливостей бінарних термінологічних словосполучень на прикладі медичної терміносистеми в науковому стилі за видами компонентів, їх відсоткове співвідношення представлено в таблиці 3.3

Таблиця 3.3

Кількісне та відсоткове співвідношення термінологічних словосполучень на прикладі медичної терміносистеми в науковому стилі за структурними та лексико-граматичними особливостями

Вид бінарного термінологічного словосполучення за лексико-граматичними компонентами	Кількість лексичних одиниць	Відсоткове співвідношення (%)
Іменникові бінарні словосполучення	95	45
Ад'єктивні бінарні словосполучення	90	42
Дієслівні парні словосполучення	14	7
Препозиційні бінарні словосполучення	13	6
Усього	212	100

Отже, аналіз перекладацьких трансформацій бінарних термінологічних словосполучень на прикладі медичної терміносистеми в науковому стилі показав, що найбільше їх перекладу здійснено такими перекладацькими трансформаціями як калькування, еквівалент, перестановка, а найменше компенсація, декомпресія, генералізація. Щодо Лексико-граматичних особливостей компонентів бінарних термінологічних словосполучень, то найбільше Іменникових бінарних словосполучень, а найменше Препозиційних бінарних словосполучень.

3.3 Труднощі перекладу англійських біномів в художньому стилі та бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі

Переклад – складний та трудомісткий процес. Художній переклад один з найяскравіших проявів міжлітературної (і певним чином міжкультурної) взаємодії, що потребує творчого підходу, шукань, винахідливості, пошуків та підбору найкращих засобів для відтворення стилеутворюючої системи першотвору на звуковому, лексико - семантичному та синтактико - композиційному рівнях.

Переклад англійських біномів на прикладі художнього стилю та текстів є надзвичайно цікавим, дещо складним та ще не достатньо вивченим явищем. Як нам уже відомо, парні словосполучення або біноми – це стійкі сполучення слів, які утворилися в результаті схожості значень, явищ, швидкого переходу від причини до наслідку, що часто й легко вживаються в мовленні для реалізації емоційно-експресивного або модульно-оцінного значення, образ словосполучення, його первинна мотивація переноситься на певну ситуацію.

Біноми мають декілька видів за семантичною ознакою, як показало наше дослідження найскладнішими для перекладу є Ідіоматичні біноми, що являють собою фразеологічні одиниці. Особливістю парних словосполучень є використання однорідних частин мови, сполучників, також важливий такий фактор, як швидка зміна подій, причинно-наслідковий зв'язок, предметно-логічна завершеність. Якщо компоненти біномів, поєднані простими єднальними сполучниками, різноскладні, оскільки їхнє значення не пряме, а вимальовується із вторинної образності, то такі біноми є фразеологічними. У результаті частого вживання за ними закріплюється нове значення. Тому такі біноми, як фразеологічні одиниці ми не можемо перекласти дослівно. Ідіоматичні біноми зумовлюють те, загальне значення фразеологізму не дорівнює сумарному значенню його компонентів, часто це значення не має нічого спільного із значеннями слів, які входять до нього. Наприклад: *all my eye and Betty Martin* - дурниці, нісенітниця; пусте; не вірю!

У фразеологізмах або ж Ідіоматичних біномах часто міститься метафоричний елемент, тому їх не можна перекладати дослівно, оскільки у багатьох випадках вони мають явно виражене національне забарвлення. Це все та ряд інших факторів призводить до того, що фразеологічні одиниці часто не мають абсолютних відповідників в іншій мові. А складність перекладу полягає у тому, що перекладач повинен уміти підшукати відповідний український варіант [66].

Також подібною за перекладом є група біномів Ідіофразеоматизми, або ж образні звороти, часто для них характерна двоплановість. Це звороти, у яких зберігся принцип семантичної окремоті компонентів як натяк на вмотивованість загального значення, вони можуть вживатись як в прямому так і в переносному значенні.

Проведене дослідження перекладу Ідіоматичних біномів та Ідіофразеоматизмів, дозволяє стверджувати, що частими способами перекладу таких одиниць одиниць є:

1. Переклад Ідіоматичних біномів фразеологізмами, що близькі за значенням. Наприклад: *(be) all mouth and trousers* - багато говорити, та мало робити. При цьому відбувається Цілісне перетворення на лексичному рівні. *Make or mend* - або досягти чогось або загинути; абопан або пропав. *Fetch and carry* - узяти й нести, забити дичину (про собаку);
2. Якщо Ідіоматичні біноми не мають близького за значенням еквіваленту, то їх можна перекласти за допомогою Смислового розвитку чи Описового методу. Наприклад; *all porter and skittle* - безперервні розваги, безтурботне, дозвільне життя, *all legs and wings* - незграбний підліток, який не знає, куди дівати руки та ноги, *ducks and drakes* «млинці» — гра, в якій кидають плоскі камінці на поверхні води.

Такі види біномів як Стійкі словосполучення з непереосмисленим значенням компонентів та Вільні парні словосполучення найчастіше не мають еквівалентів в українській мові, тому їх можна перекласти дослівно, тобто Синтаксичним уподібненням або ж Калькуванням. Але також не модна обійтися

без Цілісного перетворення, Смыслового розвитку. Наприклад: *chop and change* - купувати та продавати, *truly and well* - по-справжньому і добре, *do or die* - перемога або смерть, *by right or wrong* - всіма правдами і неправдами.

Під час перекладу англійських біномів перекладач зустрічається з деякими труднощами: розуміння того, що перекладач має справу саме з Ідіоматичними біномами або ж Ідіофразеоматизмами, адже існують словосполучення, які в одному контексті можуть виступати вільними словосполученнями, а в іншому – фразеологічними зворотами, тому перекладач може пропустити той факт, що перекласти потрібно саме фразеологічний зворот. Наприклад, Ідіофразеоматизм, що має декілька значень: *milk and water* - 1)пуста, безглузда розмова, беззмістовна книга, «вода»; 2) слабкий, непереконливий, безхарактерний, невиразний, мутний (про погляд); 3) неповноцінний, половинчатий, поганенький.

У випадку, коли в мові перекладу відсутній еквівалент і потрібно обрати один з безеквівалентних перекладів, то головне завдання тут – вибрати правильний. При наявності кількох еквівалентів в мові перекладу необхідно приймати рішення, який з них краще вжити у відповідному контексті.

Англійські біноми можуть нести в собі національно-культурні аспекти, і найголовніше завдання в цьому випадку – зберегти національний колорит і не замінити фразеологізмом еквівалент, який несе в собі вже зовсім інші культурні реалії. [66].

Вживання біномів – це справа стилю, а завдання перекладача – цей стиль зберегти. І тому, незважаючи на всі труднощі перекладу англійських біномів, вони повинні бути перекладені відповідним чином.

Переклад наукових текстів вимагає обізнаності в сфері науки, тематики текстів, які перекладаються відмінного володіння англійською мовою, українською мовою, а також глибоких знань медичної термінології та медицини в цілому. Переклад медичної лексики, а саме термінів у науковому стилі потребує точного відтворення терміна мови оригіналу засобами іншої мови.

Медичний переклад сьогодні користується високим попитом, за рахунок розвитку медичного і фармацевтичного ринку, тому сьогодні перекладачі часто

співпрацюють з медиками для уникнення неточностей або критичних помилок [22].

Важливою умовою для перекладу є збереження стилю та змісту бінарних термінологічних словосполучень. Для повного відтворення терміна мови оригіналу важливо не лише знаходити в мові перекладу адекватний відповідник, також необхідно звертати увагу на граматичні та стилістичні чинники та вміти аналізувати контекст, в якому використовується термін.

З огляду на те, що медичні терміни в англійській та українській мові в більшості своїй латинського походження, їх переклад не викликає особливих труднощів. Однак варто враховувати використання запозиченої лексики та семантику термінів, їхні значення можуть варіюватися. Особливістю є багатозначність слова в англійській та контекстуальний переклад в українській. Лексеми також створюють проблеми при перекладі, вони можуть мати протилежне значення.

У процесі перекладу бінарних термінологічних словосполучень, може виникнути дві ситуації:

- 1) Коли у мові перекладу еквіваленти іноземного терміна будуть не лише існувати, а й будуть зафіксовані у словниках;
- 2) Еквіваленти іншомовного терміна відсутні.

У першому випадку може існувати один або кілька варіантів перекладу іншомовного бінарного термінологічного словосполучення. Якщо є лише один еквівалент, то така ситуація не викликає особливих труднощів, необхідно лише перевірити адекватність заміни у певному контексті. За наявності кількох еквівалентів слід обрати найбільш адекватний у цьому випадку варіант перекладу.

У другому випадку, відсутність еквіваленту можна компенсувати такими засобами:

1. Запозичити бінарне термінологічне словосполучення із дотриманням певних правил його транскодування: *metformin hydrochloride* - метформін гідрохлориду;

2. Дослівно перекласти (калькувати), наприклад: *urogenital system* – сечостатева система; *acute pyelonephritis* - гострий пієлонефрит.

3. Перекласти бінарне термінологічне словосполучення за допомогою експлікації (описового способу), наприклад: *transgenic organism* - організм, що містить чужорідні гени з ДНК, взятої від іншого, неспорідненого організму.

Явище полісемії медичних термінів зумовлене екстралінгвістичними й власне лінгвістичними чинниками.

До екстралінгвістичних причин виникнення багатозначності належать різноманітні зміни, які відбуваються в реальній дійсності – соціальні, економічні, суспільно-політичні, культурно-історичні, технологічні та інші процеси, завдяки яким виникає потреба вторинного використання певної терміноодиниці із закріпленим за нею значенням [42].

Наступною причиною, що може призвести до складнощів у перекладі медичних бінарних термінологічних словосполучень – це недостатня обізнаність у тій галузі, у якій відбувається переклад. Наприклад при перекладі медичних текстів, перекладачу неспеціалісту буде важко підібрати відповідний термін, без звернення до контексту.

Існують хибні друзі перекладача. У медичних текстах термінологічні словосполучення виявляють специфічні якісні особливості, наприклад: *cup-and-ball joint(ing)* - горіхоподібний суглоб, а не куляста роздільність (термін використовується в геології); *stable angina* – не «стабільна ангіна», а стабільна стенокардія.

Отже, у процесі нашого дослідження було виявлено три основні складнощі, з якими може зустрітися фахівець у процесі перекладу: 1) відсутність перекладацького відповідника, 2) багатозначність терміна, та 3) недостатнє володіння галуззю, в якій виконується переклад. Перекладач бінарних термінологічних словосполучень має не лише вміти підбирати еквіваленти, а також вміти аналізувати структуру слів, та брати до уваги контекст, у якому вживається термін.

3.4. Методика навчання науково-технічного перекладу (на прикладі бінарних термінологічних словосполучень в медичній терміносистемі)

Методика навчання перекладу є відносно молодого перекладацькою спеціальністю, виникнення якої зумовлене стрімким розвитком науки та техніки, що в свою чергу потребує професійних спеціалістів.

Методика навчання перекладу була сферою дослідження багатьох мовознавців та перекладачів (Л. С. Бархударов, В. М. Комісаров, І. О. Зимня, Л. К. Латишев, Р. К. Мін'яр-Белоручев, В. І. Провоторов, Г. В. Чернов, Г. А. Самійленко, І. І. Халєєва, Ф. Пфлойшнер, А. Д. Швейцер, А. Ф. Ширяєв тощо). Цікавою у вивченні цієї проблеми є робота Л. М. Черноватого «Методика викладання перекладу», в якій розглядаються головні проблеми специфіки методики викладання перекладу як спеціальності.

Зі збільшенням рівня розвитку українського ринку та інтеграцією України з іноземними країнами зростає й попит на інтелектуальні види послуг, в тому числі й на професійний переклад. Необхідні для цього знання іноземної мови можна отримати лише в спеціальних навчальних закладах, які мають змогу забезпечити якісну професійну підготовку майбутніх перекладачів. Навчальні освітні програми, зорієнтовані на утворення іншомовної компетенції, дозволяють сформувати комунікативну та загальну екстралінгвістичну підготовку студента[68, с. 209].

Професійна компетентність майбутнього викладача перекладу формується за допомогою методів навчання, які передбачають засвоєння знань загальної теорії перекладу, методики навчання професійного перекладу, для яких характерні специфічні методи організації початкової діяльності.

Дуже важливим є навчання науково-технічного перекладу, адже функціональне призначення наукових текстів проявляється у швидкому обміні об'єктивною, логічно-побудованою та точною інформацією, призначеною для вузького кола спеціалістів у конкретній галузі знань.

Особливістю наукового стилю є наявність спеціальної термінології. Кожна галузь науки визначає свою термінологію відповідно до предмета й методу своєї роботи. Термін відображає основні особливості наукового стилю й відповідає завданням наукового спілкування.

Термін - слово або словосполучення, що виражає точно окреслене поняття, називає предмет, явище конкретної галузі науки, культури, техніки, мистецтва, суспільно-політичного життя. [34, с. 12].

Об'єктом нашого дослідження є бінарні термінологічні словосполучення в науковому стилі на прикладі медичної терміносистеми, які є найпоширенішими термінами серед медичних текстів, тому є цікавим вивчення методики викладання науково-технічного перекладу на їх прикладі.

Плануючи будь-яке заняття, викладач постійно стикається з проблемою вибору засобів, форм і методів навчання. Досвідченому педагогу потрібно дібрати саме такі засоби, які б підвищили спроможність студентів краще розуміти та запам'ятовувати інформацію.

Проф. І. С. Алексеева, досліджуючи традиційні методи навчання перекладу, виділяє такі методи: навчання перекладу у специфічній галузі, яке починається з опанування лексичними одиницями та їх еквівалентами у мові перекладу з поступовим переходом до складніших граматичних структур; аналіз тексту і переклад, результатом якого є визначення особливостей тексту і принципів його структури; виявлення всіх існуючих еквівалентів у мові перекладу; оцінювання різноманітних варіантів перекладу під керівництвом викладача. Вона описує комплексний метод навчання письмовому перекладу, який включає три стадії: підготовчу, основну та навчальну [1, с. 277].

О. М. Бондаренко та І. Б. Коротяєва запропонували такі ефективні методи навчання перекладу:

- 1) репродуктивні методи (ділові рольові ігри);
- 2) пошукові методи (самостійна робота студентів, робота з довідковою літературою);

3) перцептивні методи (відеоуроки, зустрічі з носіями мови з англомовних країн);

4) логічні методи (мовні вправи, «кейс-стаді» або аналіз конкретної ситуації) [33, с. 173].

Для дослідження обрано медичну термінологію. При перекладі цієї термінології використовуються такі методи перекладацьких трансформацій: еквівалентний переклад, транскодування, калькування, описовий переклад, конкретизація, генералізація, прийом лексичних додавань, вилучень слова. Текст, що перекладається може містити як однокомпонентні термінологічні одиниці, але частіше двокомпонентні та багатоконпонентні терміни [34, с. 38].

Правильний вибір методу необхідний для опанування навчальними та практичними вміннями, також важливо правильно організувати систему вправ для навчання перекладу. Серед найбільш ефективних перекладацьких вправ, націлених на поглиблення навичок усного перекладу, слід зазначати такі: вправи з мнемотехніки; збільшення активного запасу відповідної частотної лексики; тренування переключення на іншу мову; синтаксичне розгортання; мовна компресія; застосування комплексних видів трансформації; тренінг двостороннього перекладу; багатомовна конференція; техніка теорії змісту; стратегія і тактика виправлення помилок.

Для навчання науково-технічного перекладу, на нашу думку, є ефективним використання системи вправ, запропонованих Л. М. Черноватим, тому що вона є найбільш повною та ретельно розробленою. Вона містить три типи підсистем: вправи для підготовки, вправи для формування перекладацьких навичок, вправи для залучення сформованих навичок до структури перекладацьких умінь [56, с. 152].

Висновки до III розділу

В цьому розділі ми дослідили особливості перекладу англійських біномів в художньому стилі та бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі. У процесі дослідження англійських біномів в художньому стилі було встановлено, що їх переважна більшість перекладаються за допомогою таких трансформацій як: Комбіновані трансформації, Синтаксичне уподібнення, Описовий метод, Цілісне перетворення, Диференціація значення, Смысловий розвиток, Калькування, Конкретизація, Перестановка, Варіантний відповідник.

Таким чином, проведене дослідження дозволяє стверджувати, що, що із вибраних 151 англійських біномів в художньому стилі, найбільше було перекладено одиниць, що мали два або більше значення, тому для їх перекладу використовувались різні комбіновані трансформації (Описовий метод, Цілісне перетворення, Диференціація значення, Смысловий розвиток, Калькування, Конкретизація, Експресивно-семантична конкретизація, Транскодування, Перестановка, Варіантний відповідник), кількість таких біномів склала 34 одиниці, що складає 23% від загальної кількості, Синтаксичне уподібнення використовувалось для перекладу 26 одиниць, що складає 17%, за допомогою Смыслового розвитку було перекладено 22 одиниці, що становить 15%, переклад способом Описового методу було здійснено для 14 одиниць, що складає 9% від загальної кількості трансформацій. Найменше використовувався Антонімічний переклад, що був застосований для 2 одиниць, і складає 1%, Транскодування було застосоване для 1 біному, що складає 1% від загальної кількості перекладацьких трансформацій.

Щодо Лексико-граматичних особливостей компонентів англійських біномів, то найбільше аналіз показав Іменникових біномів, також значна частка Різнокласних біномів, а найменше було виявлено Прийменникових та Числівникових біномів.

У цілому в процесі дослідження нами було встановлено, що із вибраних 212 бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі на прикладі медичної терміносистеми, найбільше для перекладу використовувалась

перекладацька трансформація Калькування (84 одиниці), що складає 41% від загальної кількості перекладацьких трансформацій, трансформацією Еквівалент перекладено 32 одиниці, що становить 15% від загальної кількості, найменше використовувалось Додавання Слова, для 6 одиниць, що складає 3%, Описовий метод застосовувався для 5 одиниць, що складає 2% від загальної кількості, за допомогою Конкретизації перекладено 4 одиниці, що складає 2%, Декомпресія використовувалась для 3 одиниць, що становить 1%, трансформація Генералізація вирисовувалась для 1 одиниці, що становить 1% від загальної кількості перекладацьких трансформацій.

Щодо Лексико-граматичних особливостей компонентів бінарних термінологічних словосполучень, то найбільше Іменникових бінарних словосполучень, а найменше Препозиційних бінарних словосполучень.

Найчастішими проблемами при перекладі англійських біномів є відсутність еквіваленту для перекладу, пошук близьких за значенням лексичних одиниць. Під час перекладу англійських біномів перекладач зустрічається з деякими труднощами: розуміння того, що має справу саме з біномами, адже існують словосполучення, які в одному контексті можуть виступати вільними словосполученнями, а в іншому – фразеологічними зворотами. Потрібно правильно добирати значення за змістом та зберігати стиль перекладу.

У процесі нашого дослідження було виявлено три основні складнощі, з якими може зустрітися фахівець у процесі перекладу бінарних термінологічних словосполучень: 1) відстність перекладацького відповідника, 2) багатозначність терміна, та 3) недостатнє володіння галуззю, в якій виконується переклад.

Для навчання науково-технічного перекладу, на нашу думку, є ефективним використання системи вправ, запропонованих Л. М. Черноватим, тому що вона є найбільш повною та ретельно розробленою. Вона містить три типи підсистем: вправи для підготовки, вправи для формування перекладацьких навичок, вправи для залучення сформованих навичок до структури перекладацьких умінь.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У ході нашої роботи ми досягли поставленої мети, а саме розкрили специфіку семантичних та комунікативно-прагматичних особливостей англійських біномів в художньому та науковому стилях та вивчення їх способів відтворення в українському перекладі.

Для досягнення сформульованої мети виконали конкретні **завдання**:

1) З'ясували комунікативно-прагматичні особливості художніх текстів. У художньому тексті використовуються різні види впливу, де впливову функцію виконують одиниці мови, що несуть семантичну та прагматичну інформацію на комунікативно-прагматичному рівні. До таких одиниць лексичного рівня в художньому тексті відносяться слова з експресивними і емоційно-оціночними конотаціями, засоби вираження образності та стилістично марковані слова. Зазначили, що автор тексту робить вибір мовних засобів усвідомлено або не усвідомлено, але вимушено і завжди при цьому реалізує певну стратегію того чи іншого впливу, активізуючи при цьому різні сторони психологічного механізму сприйняття тексту читачем. Оскільки різні засоби реалізуються одночасно, то вони взаємодіють, підсилюючи, доповнюючи, нейтралізуючи прагматичну силу впливу на адресата. Різноманітне поєднання мовних засобів в одному висловлюванні дає і різний ефект цього впливу. Отже, Специфічними текстоутворюючими категоріями лінгвістичного дослідження художнього тексту виступають: цілісність художнього тексту, яка забезпечується категоріями інформативності, інтегративності, завершеності, хронотопу, категоріями образу автора і персонажа, модальності, емотивності і експресивності та зв'язність художнього тексту, що забезпечується семантичними, структурно-мовними і смисловими повторами, континіумом, когезією, ретроспективною і проспективною спрямованістю висловлювання;

2) ознайомилися з визначенням поняття «біном» провідних науковців та схарактеризувати його семантичні та лексико-граматичні ознаки. Вивчено поняття біномів, як стійких парних сполучень слів, що функціонують як єдина лексична одиниця, значення якої не є сумою значень її компонентів. Отже, за

семантичною ознакою вони поділяються на: ідіоматичні біноми, семантично неподільні фразеологічні одиниці, цілісне значення яких умотивоване значеннями їхніх компонентів, ідіофразеоматизми, що вживаються як термінологічні сполучення або як образні звороти, стійкі словосполучення з непереосмисленим значенням компонентів, які є стійкими сполученнями слів, до яких належать необразні штампи, вирази з уточнювальним значенням, термінологічні звороти, вільні парні словосполучення вживаються, що вживаються в сталому складі, побудовані за принципом контрасту, у них яскраво виражаються причинно-наслідковий зв'язок, швидка зміна стану подій. За лексико-граматичними особливостями компонентних частин біноми поділяються на однокласні та різнокласні. Однокласні біноми включають іменникові, прикметникові, дієслівні, займенникові, числівникові, сполучникові, прийменникові сполучення слів. Різнокласні біноми складаються зі слів, що належать до різних частин мови й поєднуються сполучником, який указує на дві подібні або протилежні ознаки, предмети, явища чи дії. принцип синонімії, антонімії, паронімії та причинно-наслідкового зв'язку між компонентами лежать в основі побудови біномів;

3) проаналізували характеристику наукового тексту. Розглядаючи характеристику наукового стилю можна зробити висновок, що науковий текст за прагматичною спрямованістю є інформативним/аргументативним типом дискурсу, різновидом взаємодії адресанта й адресата, в якому адресант намагається переконати адресата в істинності повідомлення через своєрідний внутрішній діалог з читачем. Тому його характерною ознакою є певна категоричність, яка може бути виражена лексичними одиницями, граматичними структурами, стилістичними засобами. Характерною рисою наукової комунікації є статусна рівність усіх учасників спілкування, оскільки жоден з науковців не володіє правом на істинне знання. З іншого боку, адресатом повідомлення може бути широкий загал людей, які цікавляться науково-популярними журналами, науково-популярними телепередачами. Отже, Мета наукового стилю - повідомлення об'єктивної інформації, доведення істинності наукового знання, пояснення причини явищ, опис істотних ознак предмета наукового пізнання.

Тематика наукового тексту охоплює дуже широке коло проблем. Зокрема, за сферами пізнання наукові тексти поділяються на науково-технічні, які містять описи технічних об'єктів, аналіз технологій, науково-природничі, які передають знання про живу і неживу природу та науково-гуманітарні, що осмислюють феномен культури, людської особистості. Структурність наукового тексту тісно пов'язана з такими його ознаками як когезія (зв'язність) і когерентність (цілісність). Зв'язність тексту проявляється через зовнішні структурні показники, через формальну залежність компонентів тексту. Натомість цілісність тексту проявляється в його монотематичності й єдності комунікативної установки (авторської інтенції). Крім того, науковий стиль характеризується високим ступенем інтертекстуальності, оскільки дуже часто спирається на вже існуючі тексти та їх концепти. Лексика, що належить безпосередньо до предмету викладу і є певною терміносистемою, тобто термінологічна лексика, в якій закріплені назви речовин, інструментів, технологічних процесів; лексика, що відноситься до процедури опису відповідного процесу, дії, явища і т.д., зрештою, лексика, що служить для умовиводів самого автора і яка поліфункціональна;

4) встановили семантичні та лексико-граматичні особливості бінарних термінологічних словосполучень в медичних текстах. Ми дійшли висновку, що у рамках медичної макротерміносистеми найголовнішими є наступні групи термінологічних словосполучень: 1) групи - анатомічні терміни; 2) група - клінічні терміни; 3) група - фармацевтичні терміни; 4) група – це медична документація.; 5) група – медичне обладнання. Отже, можна зробити висновок, що бінарні термінологічні словосполучення в медичних текстах можна класифікувати подібно до структурної класифікації біномних словосполучень в художніх текстах, розглядаючи: 1) іменникові бінарні словосполучення (N+N); 2) ад'єктивні бінарні словосполучення (A+N); 3) дієслівні парні словосполучення (V+N); 4) препозиційні бінарні словосполучення складаються з прийменників та іменників (Prep + N);

5) з'ясували особливості та дослідити способи відтворення семантичних та комунікативно-прагматичних особливостей англійських біномів в

українському перекладі на матеріалі художнього та наукового стилів. Для більш детального дослідження ми розподілили 363 досліджувані одиниці, з яких біноми на прикладі художнього стилю – 151 одиниця, бінарні термінологічні словосполучення в науковому стилі - 212 одиниць. Отже, проведене дослідження дозволяє стверджувати, що, що із вибраних 151 англійських біномів в художньому стилі, найбільше було перекладено одиниць, що мали два або більше значення, тому для їх перекладу використовувались різні комбіновані трансформації (Описовий метод, Цілісне перетворення, Диференціація значення, Смысловий розвиток, Калькування, Конкретизація, Експресивно-семантична конкретизація, Транскодування, Перестановка, Варіантний відповідник), кількість таких біномів склала 34 одиниці, що складає 23% від загальної кількості, Синтаксичне уподібнення використовувалось для перекладу 26 одиниць, що складає 17%, за допомогою Смыслового розвитку було перекладено 22 одиниці, що становить 15%, переклад способом Описового методу було здійснено для 14 одиниць, що складає 9% від загальної кількості трансформацій. Найменше використовувалась перекладацька трансформація Антонімічний переклад, що була застосована для 2 одиниць, і складає 1%, Заміна також використовувалась для 2 одиниць, що складає 1%, Транскодування було застосоване для 1 біному, що складає 1% від загальної кількості перекладацьких трансформацій. Щодо Лексико-граматичних особливостей компонентів англійських біномів, то найбільше аналіз показав Іменникових біномів, також значна частка Різнокласних біномів, а найменше було виявлено Прийменникових та Числівникових біномів.

У цілому в процесі дослідження нами було встановлено, що із вибраних 212 бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі на прикладі медичної терміносистеми, найбільше для перекладу використовувалась перекладацька трансформація Калькування (84 одиниці), що складає 41% від загальної кількості перекладацьких трансформацій, трансформацією Еквівалент перекладено 32 одиниці, що становить 15% від загальної кількості, найменше використовувалось Додавання Слова, для 6 одиниць, що складає 3%, Описовий метод застосовувався для 5 одиниць, що складає 2% від загальної кількості, за

допомогою Конкретизації перекладено 4 одиниці, що складає 2%, Декомпресія використовувалась для 3 одиниць, що становить 1%, трансформація Генералізація вирисовувалась для 1 одиниці, що становить 1% від загальної кількості перекладацьких трансформацій. Щодо Лексико-граматичних особливостей компонентів бінарних термінологічних словосполучень, то найбільше Іменникових бінарних словосполучень, а найменше Препозиційних бінарних словосполучень;

б) проаналізували методику навчання науково-технічного перекладу. Ми описали та проаналізували методики та вправи таких видатних вчених як проф. І. С. Алексєєва, О. М. Бондаренко та І. Б. Коротяєва, що запропонували ефективні методи навчання науково-технічного перекладу. Таким чином дійшли висновку, що для навчання науково-технічного перекладу, на нашу думку, є ефективним використання системи вправ, запропонованих Л. М. Черноватим, тому що вона є найбільш повною та ретельно розробленою. Вона містить три типи підсистем: вправи для підготовки, вправи для формування перекладацьких навичок, вправи для залучення сформованих навичок до структури перекладацьких умінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева И. С. (2001). Профессиональное обучение переводчика: Учебное пособие по устному и письменному переводу для переводчиков и преподавателей [Текст] / И. С. Алексеева. – СПб.: Издательство «Союз». 288 с.
2. Анісімова А.Г. Методологія перекладу англомовних термінів гуманітарних і суспільно-політичних наук: автореф. дисертації на здобуття наук. ступеня доктора філолог. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / А. Г. Анісімова. Москва, 2010. 51 с.
3. Бабенко Л. Г. Лингвистический анализ художественного текста: Л.Г. Бабенко, Ю. В. Казарин . М. Флинта, Наука: 2004. 495 с.
4. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики. Исследования разных лет / М. М. Бахтин. – М. : Художественная литература, 1975. – 495 с.
5. Бахтин М. М. Автор и герой: К философским основам гуманитарных наук / М.М.Бахтин. - СПб.: Азбука, 2000. – 336 с. 4. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С Ахманова. - М. : Советская энциклопедия, 1966.– 606 с.
6. Бенвенист Э. Общая лингвистика/ А Э. Бенвенист. М., Прогресс: 1974.447 с
7. Болотнова Н. С. Коммуникативная стилистика художественного текста, лексическая структура и идиостиль: Н. С. Болотнова, И. И. Бабенко, А. А. Васильева и др. / Под ред, Болотновой Н. С. Томск. Изд-во Томского гос., педагог. ун-та, 2001. 331с.
- 8.Болотнова Н. С. Филологический анализ текста / Н. С. Болотнова. М. Флинта: Наука,2007. 520 с.
- 9.Борисова Л.И. Лексические особенности англо-русского научно технического перевода: учеб. пособие / Л.И. Борисова. М.: МПУ. 208 с.
10. Вахтель Н. М. Основы прагмалингвистики: [учебно-метод пособие] / Н. М. Вахтель. – Воронеж: Изд-во ВГУ, 2008. 33 с.
11. Виноградов В .В . О языке художественной литературы / В. В. Виноградов. М.: Гослитиздат, 1959.– 654 с.

12. Виноградов В. В. Об основных типах фразеологических единиц в русском языке .В. В. Виноградов / Избранные труды. Лексикология и лексикография. М. : Наука, 1977. С. 140–161.
13. Винокур Г.О. Филологические исследования. — М., 1990.
14. Вольф Е. М. Варьирование в оценочных структурах / Елена Михайловна Вольф /Семантическое и оформленное варьирование. М.: 1979. С. 273–294.
15. Гак В. Г. Языковые преобразования / В. Г. Гак. – М.: Школа и языки русской культуры, 1998. – 768 с.
16. Гак В. Г. Прагматика, узус и грамматика речи / В. Г. Гак / Журнал Иностранные языки в школе, 1982 . –№ 5 . С .11–17.
17. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. -М.: Наука, 1981. –137 с.
18. Гніздечко О.М. Авторизація наукового дискурсу: комунікативно-прагматичний аспект (на матеріалі англомовних статей сучасних європейських та американських лінгвістів): автореф. дис. на здобуття ступеня канд. філол. наук: 10.02.04 / О.М. Гніздечко; Київ. нац. лінгвіст. ун-т. К., 2005. 20с.
19. Горбач І. М. Художній текст та його комунікативно- прагматичний аспект / І. М. Горбач / Проблеми семантики слова, речення та тексту. КНЛУ. 2012. Вип. 29. С. 32-38.
20. Гуревич В. В. English Stylistics. Стилистика английского языка/ В. В. Гуревич. М. Флинта: Наука,2008. 72 с.
21. Дейк Т. А. ван. Вопросы прагматики текста / Т. Д. ван. Дейк // Новое в зарубежной лингвистике. Лингвистика текста. – М. : Прогресс, 1978. – Вып. 8 . – С.259–336.
22. Донец П. Н. Теория межкультурной коммуникации: специфика культурных смыслов и языковых форм : дисс. ... доктора филол. наук: /Павел Николаевич Донец.– Харьковский национальный университет им. Каразина. – Харьков, 2004. – 373 с.

23. Додонова Н.Э. Англо-русские соответствия в акцентно-ритмической реализации многокомпонентных терминов: диссертация на соискание науч. степени канд. филолог. наук: 10.02.20 / Додонова Наталья Эдуардовна. Пятигорск, 2000. 173 с.

24. Дресслер В. Введение в лингвистику текста / В. Дресслер // Проблемы теории текста. М.: 1978. С. 55–73.

25. Дробышева Т. В. Коммуникативно-прагматический аспект художественного текста: (на материале русских переводов романа Ф. С. Фицджеральда “Великий Гэтсби”) : дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 / Дробышева Татьяна Владиславовна ; Воронежск. гос. ун-т. - Воронеж:2009.– 209 с.

26. Дроздова Т.В. Типы и особенности многокомпонентных терминов в современном английском языке (на материале терминологии производства искусственного холода): автореф. диссертации на соискание науч. степени канд. филолог. наук: спец. 10.02.04 «Германские языки» / Т.В. Дроздова. Москва, 1989. 24 с.

27. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад на матеріалі англomовних перекладів української прози . Львів: Вид-во при Львів. ун-ті ,1989. 218 с.

28. Зорівчак Р. П. До методології вивчення фразеологічних одиниць у контрактивних дослідженнях / Р. П. Зорівчак / Нариси з контрактивної лінгвістики. К : Наук. думка, 1979. 208 с.

29. Ільченко О.М. Етикетизація англо-американського наукового дискурсу: автореф. дис. на здобуття ступеня д-ра філол. наук: 10.02.04 / О.М. Ільченко; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2002. 37 с.

30. 4. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. М.: Гнозис, 2004. 390с.

31. Киселева Л. А. Проблемы исследования русского языка как средства воздействия : автореф. дисс. на соискание учен. степени доктор, филол. наук: специальность: 10.02.01 “Русский язык” / Людмила Александровна Киселева. –Ленинград, 1979. – 42 с.

32. Кожина М.Н. Дискурсивный анализ и функциональная стилистика с речеведческих позиций / Текст - Дискурс - Стил. СПб., 2004. №6. с. 9-33.
33. Коротяєва І. Б., Бондаренко О. М. Практичні методи та система вправ для формування перекладацької компетенції у студентів-перекладачів. [Текст] / О. М. Бондаренко, І. Б.Коротяєва // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія: Філологічні науки., 2014. С. 173-174.
34. Карабан В. Переклад англійської наукової і технічної літератури / В. Карабан . В.: Нова книга., 2001. 562 с.
- 35.Кудрявцева И.Г. Особенности формальной структуры и семантические характеристики терминологических словосочетаний (на материале английской и русской специальной лексики научно-технической области «Интернет»): автореф. диссертации на соискание науч. степени канд. филолог. наук: спец. 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание” / Кудрявцева И.Г. Москва, 2010. 21 с.
36. Линтвар О. Лінгвостилістичний аналіз художнього тексту як предмет наукового дослідження / О. Линтвар //Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах. 2015. Вип. 32. С. 59-71.
37. Лурия А. Р. Язык и сознание / А. Р. Лурия . – М.: Изд-во МГУ. –1979. –320 с.
38. Макарова Л. С. Коммуникативно-прагматические аспекты художественного перевода : дисс... доктора филол. наук / Л.С. Макарова. –М.: 2006.-364с.
39. Матвеева Г. Г. Актуализация прагматического аспекта научного текста / Г.Г. Матвеева. - Ростов н/Д: РГУ, 1984. – 132 с. 1.1,21
40. Маслова Т.Б. Особливості наукового тексту та дискурсу. // Мова та література у полікультурному просторі: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 25-26 січня 2013 року. Львів: ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2013. 108с. (с. 92-96)
41. Медведєва Л. М. Англо-український словник парних словосполучень /Л. М. Медведєва, В. В. Дайнеко/ ред. О. Є. Семенець. К. : Укр. енцикл., 1994. 254 с.

42. Михайлова Е.В. Интертекстуальность в научном дискурсе (На материале статей): автореф. дис. на соискание степени канд. филол. наук: 10.02.19 / Е.В. Михайлова; Волгоградский гос. пед. ун-т. Волгоград, 1999. 205с.
43. Моррис Ч. У. Основания теории знаков / Ч. У. Моррис // Семиотика : сб. переводов / под ред. Ю. С. Степанова. – М. : Радуга, 1982. – 230 с.
44. Никульшина Н.Л. Письменный научный дискурс как объект моделирования в учебных целях. Вестник ТГУ. Выпуск 3 (59), 2008. с. 245-250.
45. Новиков Л. А. Лингвистическое толкование художественного текста. М., Русский язык : 1979. 256 с.
46. Попова З. Д. Общее языкознание: [учебн. пособие] / З/ Д. Попова, И. А. Стернин. – [2-е изд. перераб. и доп.]. М. : АСТ: Восток-Запад, 2007. 408 с.
47. Серль Дж. Логический статус художественного дискурса / Дж. Серль / Логос. –1999.№ 3. С. 3447.
48. Степанов Ю. С. В поисках прагматики (проблема субъекта) / Ю. С. Степанов // Изв. АН СССР, сер. лит. и яз. 1981. Т. 40, № 4.С. 325–333.
49. Остин Дж. Л. Слово как действие / Дж. Л. Остин ; [пер. с англ. А. А. Медниковой] // Новое в зарубежной лингвистике. Теория речевых актов. М.: 1986. Вып. 17.С. 22–130.
50. Рудяков Н. А. Основы анализа художественного текста Н. А. Рудяков. К., Наукова думка : 1989. 150 с.
51. Солганик Г.Я. Стилистика текста: Учеб. пособие. М.: Флинта, Наука, 1997. 256с.
52. Сорокин Ю.А. Психологические аспекты изучения текста/ Ю. А. Сорокин. М.: Наука ,1985. 168 с.
53. Фефелова В. В. До питання про становлення прагматики як окремої лінгвістичної дисципліни / Вікторія Валентинівна Фефелова / Наук. вісник Волинськ. нац. ун-ту імені Лесі Українки. 2010. С.218–221.
54. Яковлева І.В. Лінгвостилістичні особливості морської прози Дж. Конрада/ автореф. Дис. на здобуття наук. ступеня канд. Філол. наук . спец. 10.02.04 «Германські мови» А Яковлева Ірина Володимирівна: Л., 2003.20 с.

55. Формановская Н.И. Речевое общение: коммуникативн прагматический поход. М., Рус.яз., 2002. 216 с.

56.Черноватий Л. М. (2013). Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю “Переклад”[Текст] / Л. М. Черноватий. – Вінниця: Нова Книга. 376 с.

57. Чернявский М.Н. Латинский язык и основы медицинской терминологии / М.Н. Чернявский // М.: ЗАО “ШИКО”, 2007. 448 с.

58. Шалаєва Г. Структурний аналіз сучасної медичної термінології та труднощі перекладу багатокомпонентних медичних термінів / Г. Шалаєва // АПСНІМ, 2014. № 1 (1). С. 90.

59. Шанский Н. М. Лингвистический анализ художественного текста/ Н. М. Шанский. Л. Просвещение :1990. 415 с.

60. Щерба Л. В. Избранные работы по языкознанию и фонетике: В 2 т. /Л. В. Щерба. Л., Изд-во Ленингр. ун-та: 1958,Т.1.182 с.

61. Akmajian A. Linguistics: an Introduction to Language and communication / A. Akmajian, R. A. Demers, R. M. Hamish. Cambridge, Massachusetts, London : MIT Press, 1984. 427 p.

62. Korpaczuk J., Sauer H. Binomials in the History of English/edited by Korpaczuk J., Sauer H. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 392 p.

63. Temmerman R. Towards new ways of terminology description: the sociocognitive approach / R. Temmerman. – Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2010. – 259 p.

Інтернет-джерела

64. Данилевская Н. В. Лингвостилистический анализ художественного текста [Электронный ресурс] / Н. В. Данилевская. URL: <http://stylistics.academic.ru/73/>

65. Дев’ятко Ю. С. Багатокомпонентні стоматологічні терміни: структурний аналіз та труднощі англо-українського перекладу / Ю. С. Дев’ятко // Наукові

записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна. 2015. Вип. 58. С. 319-322.

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_58_122

66. Зубрик А. Р. Особливості та труднощі перекладу англійських фразеологізмів/ Зубрик А. Р.// Наукові записки. Серія: «Філологічна». 2013. Вип.36. С. 317-318. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2013_36_98

67. Мойсеєнко С. канд.філол.н., ст.викладач, м.Київ, наук.стаття/ Комуникативно-прагматичні особливості наукового тексту. URL: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/moiseienko_komunikatyvno.pdf

68. Науковий вісник - НУБіП України. Дослідження молодих вчених/ Загальні аспекти методики викладання перекладу/ О. В. Бабенко, Н. А. Шостак. (2016). Київ. Режим доступу: [irbis-nbuv.gov.ua > irbis_nbuv > cgiirbis_64](http://irbis-nbuv.gov.ua/irbis_nbuv/cgiirbis_64)

69. Онищенко І. А. Англійські парні словосполучення (біноми): класифікація за семантичною ознакою / І. А. Онищенко // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Філологічні науки. Мовознавство. Луцьк, 2015. № 3. –С. 98.102.

URL: http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/7700_1.3

70. Онищенко І., Максимчук Н. Стратифікація англійських парних словосполучень (біномів) за лексико-граматичними особливостями компонентів та сполучуваністю/ Онищенко І., Максимчук Н.// Науковий вісник СХУ ім. Лесі Українки, Філологічні науки. Мовознавство. Луцьк,2013.

URL:https://scholar.google.com.ua/citations?user=cpEK1wYAAAAJ&hl=ru#d=gs_md_cita-d&u=%2Fcitations%3Fview_op%3Dview_citation%26hl%3Dru%26user%3DcpEK1wYAAAAJ%26citation_for_view%3DcpEK1wYAAAAJ%3AТук-4Ss8FVUC%26tzom%3D-120

Лексикографічні джерела

71. Англо-Російський медичний енциклопедичний словник: Гл. Ред.А.Г. Чучалин,науч.ред. Э.Г. Улумбеков, О.К. Поздеев-М:ГЭОТАР,1995.

72. Англо-російсько-український словник науково-технічної термінології / укл. С. М. Андреев, К. К. Васицький, Б. Ф. Уліщенко. – Х.: Факт, 2013. – 704 с.

73. Андреев С. М., Васицький К.К., Уліщенко Б.Ф. Англо-російсько-український словник науково-технічної термінології: Близько 22 000 термінів / – Харків: Факт, 2009.

74. The Longman Dictionary of Contemporary English Online [Electronic resource]. – URL: <http://www.ldoceonline.com/dictionary/medicine>.

Джерела ілюстративного матеріалу

75. Агата Крісті. Людина у коричневому костюмі. - URL: <http://www.agatachristie.ru/id-al-books-1922/>

76. АБАВІР. - URL: <https://mozdocs.kiev.ua/likiview.php?id=38783>

77. АМОКСИЛ® ДТ. - URL: <https://mozdocs.kiev.ua/likiview.php?id=42228>

78. АЦЦ® ЛОНГ. - URL: <https://mozdocs.kiev.ua/likiview.php?id=41989>

79. Вальтер Скотт. Айвенго. - URL: <https://uk.bookmate.com/books/NL7PVdoG>

80. Великий Гэтсби. Френсіс Скотт Фіцджеральд - параллельный перевод. - URL:

<https://studyenglishwords.com/book/%D0%92%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D0%93%D1%8D%D1%82%D1%81%D0%B1%D0%B8/180?page=1>

81. Великий Гетсбі. Френсіс Скотт Фіцджеральд. - URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=1164>

82. ЗОТЕК-200. - URL: <https://mozdocs.kiev.ua/likiview.php?id=38706>

83. ФАЗЛОДЕКС. - URL: <https://mozdocs.kiev.ua/likiview.php?id=5773>

84. ЛАБЕТАЛОЛ. - URL: <https://mozdocs.kiev.ua/likiview.php?id=22418>

МЕТФОРМИН. - URL: <https://mozdocs.kiev.ua/likiview.php?id=40115>

85. Пігмаліон. Джордж Бернард Шоу. - URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=320>

86. Посмертні записки Піквікського клубу. Чарлз Діккенс. - URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=8612>
87. Реєстр медтехніки та виробів медичного призначення: - URL: <https://mozdocs.kiev.ua/medvyrob.php?page=2>
88. Abacavir 300 mg Film-Coated Tablets. - URL: <https://www.medicines.org.uk/emc/product/10525/smpc>
89. Amoxicillin. - URL: <https://www.medicines.org.uk/emc/product/10638/smpc>
90. Acetylcysteine. - URL: <https://www.medicines.org.uk/emc/product/11586/smpc>
91. Agatha Christie. The Man In The Brown Suit. - URL: <http://booksonline.com.ua/view.php?book=98835>
92. English for Pharmacists: textbook. — 2nd edition / L.Ya. Avrahova, I.O. Palamarenko, T.V. Yakhno. — K., 2017. — 368 p.
93. English for Medical Student: textbook (I—III a. l.) / A.H. Sabluk, L.V. Levandovska. — 4th edition, / A.H. Sabluk, L.V. Levandovska. — K., 2018.
94. IVANHOE A ROMANCE By Sir Walter Scott. - URL: <https://www.gutenberg.org/files/82/82-h/82-h.htm>
95. Don Juan, By Lord Byron. - URL: <https://www.gutenberg.org/files/21700/21700-h/21700-h.htm>
96. Ibuprofen. - URL: <https://www.medicines.org.uk/emc/product/11229/smpc>
97. Faslodex. - URL: <https://www.medicines.org.uk/emc/product/68/smpc>
98. Labetalol. - URL: <https://www.medicines.org.uk/emc/product/10831/smpc>
99. Metformin. - URL: <https://www.medicines.org.uk/emc/product/10759/smpc>
100. The Pickwick Papers, by Charles Dickens. - URL: <https://www.gutenberg.org/files/580/580-h/580-h.htm>

ДОДАТОК А

Способи відтворення семантичних та лексико-граматичних особливостей англійських біномів на матеріалі художнього стилю в українському перекладі

ДОДАТОК А.1

№	Лексична одиниця	Вид біному за структурою та лексико-граматичними ознаками	Переклад	Спосіб перекладу
Ідіоматичні біноми				
1.	about and around	Адвербіальний	всюди	Вилучення слова
2.	airs and graces	Іменниковий	манірність; пихаті манери	Смисловий розвиток
3.	all beer (ale) and skittles	Іменниковий	безперервні розваги, безтурботне, дозвільне життя	Смисловий розвиток
4.	all legs and neck	Іменниковий	незграбний, увесь «ноги та шия»	Смисловий розвиток
5.	all legs and wings	Іменниковий	незграбний підліток, який не знає, куди дівати руки та ноги	Смисловий розвиток
6.	all my eye and betty martin	Іменниковий	дурниці, нісенітниці; пусте; не вірю!	Цілісне перетворення
7.	(that's) all over and done with	Різнокласний	(з цим) усе кінчено	Смисловий розвиток
8.	all porter and skittle	Іменниковий	безперервні розваги, безтурботне, дозвільне життя	Смисловий розвиток
9.	all the world and his wife	Іменниковий	1) усі без винятку; весь світ 2) усе світське товариство, увесь вищий світ	1) Експресивно-семантична конкретизація. 2) Смисловий розвиток
10.	baucis and philemon	Іменниковий	Філемон і Бавкида (символ відданих, вірних одне одному людей похилого віку)	Описовий метод
11.	(be) all mouth and trousers	Іменниковий	багато говорити, та мало робити	Цілісне перетворення
12.	(be) mops and brooms	Іменниковий	напідпитку, під чаркою	Цілісне перетворення
13.	beauty and the beast	Іменниковий	<i>жарт</i> , красуня і потвора (вродлива)	Описовий метод

			жінка і некрасивий чоловік)	
14.	(take) bread and salt	Різнокласний	1) хліб і сіль, хліб-сіль (їжа) 2) клястися	1) варіантний відповідник 2) Цілісне перетворення
15.	divide and rule	Дієслівний	розподіляй і пануй	Калькування
16.	easy-come-easy-go	Різнокласний	безтурботний, безжурний	Цілісне перетворення
17.	eat, drink and be merry	Дієслівніе	<i>розм. гумор.</i> веселись, розважайся зараз (часто вжив, як частина фрази eat, drink and be merry for tomorrow we die)	Описовий метод
18.	far and wide	Адвербіальний	всюди, в усіх напрямках, наскільки бачить око	Генералізація
19.	for love or money	Різнокласний	за будь-яку ціну, чого б це не коштувало	Цілісне перетворення
20.	home and dry	Різнокласний	у безпеці (про людину, яка щось успішно завершила, виграла у грі тощо)	Цілісне перетворення
21.	hows and whys	Сполучниковий	сумніви, вагання	Цілісне перетворення
22.	ifs and / or buts	Сполучниковий	заперечення, сумніви, виправдання; «але»	Цілісне перетворення
23.	might and main	Різнокласний	з усієї сили, енергійно, з усією рішучістю	Смисловий розвиток
24.	milk and roses	Іменниковий	кров з молоком	Диференціація значення
25.	my stars and garters!	Іменниковий	<i>розм. жарт,</i> оце так! ось тобі й маєш, отакої!	Цілісне перетворення
26.	more dead than alive	Різнокласний	Скоріше мертвий ніж живий	Синтаксичне уподібнення
27.	over and done with	Різнокласний	окінчено, закінчено; минулий етап	Смисловий розвиток
28.	on the up and up	Прийменниковий	чесний, відкритий, прямий	Цілісне перетворення
29.	something or other	Займенниковий	1) хоч який-небудь 2) один з/з-поміж; якийсь	1) Генералізація 2) Конкретизація
30.	the dense and all	Різнокласний	саме погане, найгірше; чорт би все це побрав	Цілісне перетворення
31.	well and good	Ад'єктивний	<i>розм.</i> ну що ж, нічого й казати, що й казати	Цілісне перетворення

32.	ye gods and little fishes	Різнокласний	розм. Батечки, боже мій! оце так!	Цілісне перетворення
-----	---------------------------	--------------	-----------------------------------	----------------------

ДОДАТОК А.2

№	Лексична одиниця	Вид біному за структурою та лексико-граматичними ознаками	Переклад	Спосіб перекладу
Ідіофразеоматизми				
33.	any and every	Займенниковий	кожний, усякий; перший-ліпший; усі без винятку	Смисловий розвиток
34.	at sixes and sevens	Числівниковий	1) безладно, без ладу; в занедбаному Стані 2) розходитись (у поглядах, смаках)	1) Смисловий розвиток 2) Цілісне перетворення
35.	back and fill	Адвербіальний	1) мор. лежати в дрейфі, поперемінно наповнюючи паруси; 2) вагатися, виявляти нерішучість, часто змінювати свої погляди або рішення, сім п'ятниць на тиждень; 3) рухатися то вперед, то назад, туди й сюди	1) Цілісне перетворення 2) Смисловий розвиток 3) Смисловий розвиток
36.	(be) black and tan	Ад'єктивний	1) чорний з рудими підпалинами 2) тер'єр скор. від black and tan dog 3) іст «чорно-рябі» (англійські каральні загони, ш/оу 1921 р. брали участь у придушенні ірландського руху ишнфейнерів (прозвані так через колір їх форми: чорні кашкетки та жовтувато-коричневі мундири)) 4) що обслуговує як чорних, так і білих (кафе, ресторан тощо) 5) АМА сл. мулат, мулатка	1) Диференціація значення 2) Цілісне перетворення 3) Описовий метод 4) Смисловий розвиток 5) Цілісне перетворення
37.	beg and pray	Дієслівне	благати	Вилучення слова
38.	by and by	Сполучниковий	1) поступово, помалу, потроху 2) незабаром, колись, згодом	1) Смисловий розвиток 2) Цілісне

				перетворення
39.	by bell, book and candle	Різнокласний	<i>жарт</i> , по всій формі, безповоротно, остаточно	Цілісне перетворення
40.	bread and butter	Іменниковий	1) хліб з маслом, бутерброд 2) засоби до існування, шматок хліба, насущний хліб (тж. someone's bread and butter; meat and drink)	1) Калькування 2) Цілісне перетворення
41.	bread and scrape	Іменниковий	1) хліб, трохи намазаний маслом 2) проста, скудна або малопоживна їжа	1) Смысловий розвиток 2) Цілісне перетворення
42.	bricks and mortar	Іменниковий	1) цегла і вапняний (будівельний) розчин 2) <i>АМА</i> зошити і підручники	1) Конкретизація 2) Смысловий розвиток
43.	coffee and cakes	Іменниковий	1) <i>АМА</i> розм. невеликий, скромний зарібок 2) кава з тістечками	1) Цілісне перетворення 2) Синтаксичне уподібнення
44.	cross questions and crooked	Різнокласний	1) гра в питання та відповіді (на кожне поставлене питання дається відповідь, призначена для іншого питання) 2) <i>перен.</i> питання і відповіді, які не мають нічого спільного; спосіб ухилитись від відповіді на питання	1) Описовий метод 2) смысловий розвиток
45.	cut and dried	Дієслівний	1) закінчений, заздалегідь готовий (спочатку вжив, по відношенню до лікувальних трав в аптеці) 2) <i>перен.</i> трафаретний, шаблонний, нудний, сухий, заяложений)	1) Описовий метод 2) Цілісне перетворення
46.	dead and gone	Різнокласний	1) який давно пройшов; що давно умер, загинув 2) що вийшов з ужитку	1) Описовий метод 2) Диференціація значення
47.	dot and carry (one)	Іменниковий	1) <i>розм.</i> арифметичні дії (віднімання, додавання, ділення) 2) той, хто виконує арифметичні дії або вчить арифметики 3) <i>розм. ірон.</i> судорожно, гарячково 4) кульгаючи, шкутильгаючи (йти)	1) Описовий метод 2) Описовий метод 3) Цілісне перетворення 4) Диференціація значення

48.	ducks and drakes	Іменниковий	«млинці» — гра, в якій кидають плоскі камінці на поверхні води	Описовий метод
49.	play/ make ducks and drakes	Різнокласний	1) «пекти млинці» (гратись, кидаючи плоскі камінці на поверхню води) 2) розм дрібниці, нічого особливого 3) <i>рідк.</i> спричиняти труднощі, плу-танину	1) Описовий метод 2) Цілісне перетворення 3) Диференціація значення
50.	play/ make ducks and drakes with money	Різнокласний	<i>розм.</i> розтринькувати гроші направо й наліво	Диференціація значення
51.	the ebb and flow / tide (of smth)	Різнокласний	1) прилив та відлив; 2) <i>перен.</i> мінливість, зрадливість долі; зміни настрою 3) занепад та відновлення, відродження тощо	1) Синтаксичне уподібнення 2) Цілісне перетворення
52.	end to end	Іменниковий	1) <i>БрА</i> який проходить від одного кінця Великобританії до другого (про мотокрос) (тж. from John Groats to Land's End) 2) безперервним ланцюгом, щільно, впритул	1) Описовий метод 2) Смысловий розвиток
53.	fetch and carry	Дієслівний	1) <i>мисл.</i> узяти й нести, забити дичину (про собаку); 2) <i>перен.</i> прислужувати, виконувати чийсь дрібні доручення, бути в когось на побігеньках	1) Варіантний відповідник 2) Смысловий розвиток
54.	fetcher and carrier	Іменниковий	слуга, людина на побігеньках	Диференціація значення
55.	fever and chills	Іменниковий	малярія	Смысловий розвиток
56.	forget and forgive	Дієслівний	забути образу і простити	Додавання слова
57.	fore and after	Адвербіальний	1) шхуна 2) повздожній 3) танок	1) Цілісне перетворення 2) Варіантний відповідник 3) Цілісне перетворення
58.	hard and fast	Ад'єктивний	1) <i>мор.</i> на міліні, викинуте на берег (про судно) 2) <i>перен.</i> точно встановлений, жорстокий, непорушний, застиглий, твердий; твердо, непорушно (тж	1) Цілісне перетворення 2) Смысловий розвиток 3) Диференціація значення

			hard-and-fast) 3) енергійно, швидко; уважно	
59.	if and/or when	Сполучниковий	якщо та/або коли, у час, коли (щось може трапитись)	Описовий метод
60.	in and out	Прийменниковий	який то з'являється, то зникає; зовні і всередині, в межах та за межами (чогось)	Описовий метод
61.	make or mend	Дієслівний	або досягти чогось або загинути; або пан або пропав	Смисловий розвиток
62.	milk and water	Іменниковий	1)пуста, безглузда розмова, беззмістовна книга, «вода» 2) слабкий, неперекопливий, безха- рактерний, невиразний, мутний (про погляд) 3) неповноцінний, половинчатий, поганенький	1) Цілісне перетворення 2) Описовий метод 3)) Цілісне перетворення
63.	neck and heels	Іменниковий	1) повністю, цілком, зовсім 2) швидко, негайно, із застосуван- ням фізичної сили	1) Цілісне перетворення 2) Смисловий розвиток
64.	nip and tuck	Іменниковий	1) голова до голови (про коней); 2) <i>перен.</i> в однаковому стані, не Відстаючи 3) стан, коли дрібниця може мати вирішальне значення	1) Цілісне перетворення 2) Смисловий розвиток 3) Описовий метод
65.	the ebb and flow	Іменниковий	1) прилив та відлив; 2) <i>перен.</i> мінливість, зрадливість долі; зміни настрою 3) занепад та відновлення, відродження тощо	1)Калькування 2) Цілісне перетворення 3) Диференціація значення
66.	pick and choose	Дієслівний	вередувати, перебирати, бути вибагливим	Диференціація значення
67.	stand and deliver	Дієслівний	1) грабувати 2) піднімати руки вгору, здаватися залишатись живим або загинути;	1) Смисловий розвиток 2) Диференціація значення
68.	twos and threes	Числівниковий	«двійки і трійки» (дитяча гра «третій зайвий»)	Описовий метод
69.	two by four	Числівниковий	1) незначний, дріб'язковий, нікчемний; 2) тісний (про приміщення)	1) Цілісне перетворення 2)Конкретизація
70.	win and wear	Дієслівний	1) володіти і розпоряджатися 2) <i>заст.</i> завоювати руку і серце (дами)	1)Калькування 3) Диференціація значення

ДОДАТОК А.3

№	Лексична одиниця	Вид біному за структурою та лексико-граматичними ознаками	Переклад	Спосіб перекладу
Стійкі словосполучення з непереосмисленим значенням компонентів				
71.	accent and manner	іменниковий	вимова та манери	Калькування
72.	aches and pains	іменниковий	біль	Вилучення слова
73.	again and again	адвербіальний	знову й знову	Синтаксичне уподібнення
74.	all and some	Займенниковий	всі без винятку	Антонімічний переклад
75.	all and sundry	Займенниковий	всі без винятку	Варіантний відповідник
76.	all or nothing	Займенниковий	усе або нічого	Синтаксичне уподібнення
77.	all orders and degrees of men	Іменниковий	люди всіх верств та ступенів; люди різного стану	Перестановка Смисловий розвиток
78.	all sorts and conditions of men	Іменниковий	люди всякого роду, усякі люди	Перестановка Смисловий розвиток
79.	arrival and departure	Іменниковий	прибуття та від'їзд	Варіантний відповідник
80.	as and when	Сполучниковий	Як і коли	Варіантний відповідник
81.	by and again	Різнокласний	час від часу, коли-не-коли, неодно- разово, зрідка, випадково	Антонімічний переклад
82.	by hook or crook	Різнокласний	усіма правдами й неправдами	Цілісне перетворення
83.	by right or wrong	Різнокласний	всіма правдами і неправдами	Смисловий розвиток
84.	brooding and silent	Ад'єктивний	задумливий і мовчазний	Синтаксичне уподібнення
85.	chop and change	Дієслівний	купувати та продавати	Синтаксичне уподібнення
86.	clear and present	Ад'єктивний	видимий та наявний	Синтаксичне уподібнення
87.	complete and final	Ад'єктивний	повний і остаточний	Синтаксичне уподібнення
88.	cup-and-ball joint(ing)	Різнокласний	куляста роздільність	Смисловий розвиток
89.	done and dusted	адвербіальний	закінчений та готовий	Варіантний відповідник

90.	do or die	Дієслівний	перемога або смерть	Цілісне перетворення
91.	down and dale	адвербіальний	<i>поет.</i> гори і долини	Цілісне перетворення
92.	down and out	адвербіальний	1) вимучений, виснажений, що не може продовжувати боротьбу (у боксі) , без сил, у безпорадному стані 2) <i>перен.</i> розорений, нужденний, злиденний, що зазнав повного краху в житті, без житла та роботи	1) Описовий метод 2) Цілісне перетворення
93.	each and all	Займенниковий	всі до одного	Генералізація
94.	fair and aboveboard	Різнокласний	чесний та справедливий	Диференціація значення
95.	foibles and weakness	Іменниковий	страхи і слабкості	Синтаксичне уподібнення
96.	foot and horse	Іменниковий	1)кіннота і піхота 2) <i>перен.</i> щодуху, з усієї сили	1)Перестановка 2) Цілісне перетворення
97.	fully and fairly	Ад'єктивний	повністю і справедливо	Синтаксичне уподібнення
98.	ingress and egress	Іменниковий	вхід і вихід	Диференціація значення
99.	how and when	Сполучниковий	як і коли	Синтаксичне уподібнення
100.	kill or cure	Дієслівний	або пан, або пропав (дія, яка допоможе розв'язати проблему або ж усе зруйнує)	Описовий метод
101.	kith and kin	Іменниковий	знайомі або рідня, родичі та друзі	Диференціація значення
102.	make or break	Дієслівний	допомогти вирішити проблеми, тощо або все зруйнувати; або пан або пропав	Смисловий розвиток
103.	now or never	Різнокласний	зараз або ніколи	Варіантний відповідник
104.	null and void	Іменниковий	<i>юр.</i> що не має сили, недійсний (про документ, тощо)	Експресивно-прагматична Конкретизація
105.	take it or leave it	Різнокласний	1) хочеш вір, хочеш ні, а там твоє діло, як знаєш; 2) прийняти або відхилити пропозицію, погодитись або відмовитися	1) Цілісне перетворення 2) Смисловий розвиток
106.	push and shove	Дієслівний	штовхатися; протискуватися (крізь наговп)	Конкретизація
107.	right and fair	Ад'єктивний	правильний та справедливий	Синтаксичне уподібнення

108.	safe and sound	Ад'єктивний	цілий і неушкоджений	Диференціація значення
109.	shake or break	Дієслівний	або пан, або пропав (дія, яка допоможе розв'язати проблему або ж усе зруйнує)	Описовий метод
110.	sink or swim	Дієслівний	або пан, або пропав (дія, яка допоможе розв'язати проблему або ж усе зруйнує)	Описовий метод
111.	sooner or later	Різнокласний	рано чи пізно, кінець кінцем, врешті-решт, зрештою	Смисловий розвиток
112.	spunk and courage	Іменниковий	мужність і відвага	Перестановка
113.	sublime and ridiculous	Ад'єктивний	велике і смішне	Диференціація значення
114.	truly and well	Ад'єктивний	по-справжньому і добре	Калькування
115.	weak and poor	Ад'єктивний	слабкі та бідні	Заміна
116.	wear and tear	Іменниковий	зношування та руйнування	Диференціація значення
117.	where and when	Сполучниковий	де і коли	Синтаксичне уподібнення
118.	wicked and cruel	Ад'єктивний	злий і жорстокий	Синтаксичне уподібнення
119.	will and testament	Іменниковий	<i>юр.</i> заповіт	Вилучення слова
120.	without let or hindrance	Різнокласний	зразу, негайно, без зупинки, без перешкод; як по маслу	Смисловий розвиток
121.	wrack and ruin	Іменниковий	руйнувати і псувати	Звіна

ДОДАТОК А.4

№	Лексична одиниця	Вид біному за структурою та лексико-граматичними ознаками	Переклад	Спосіб перекладу
Вільні парні словосполучення				
122.	body and mind	Іменниковий	тіло та розум, тіло та душа	Смисловий розвиток
123.	body and soul	Іменниковий	душею і тілом; цілком, повністю	Смисловий розвиток
124.	bride and bridegroom/ groom	Іменниковий	наречена і наречений	Синтаксичне уподібнення
125.	brothers and sisters	Іменниковий	брати та сестри	Синтаксичне уподібнення
126.	(to have/lead) a cat and dog	Різнокласний	сваритися; (жити) як кішка з собакою	Смисловий розвиток
127.	cat and mouse	Іменниковий	1) який поводить ся (з кимось) як кішка з мишею 2) що включає постійні переслідування та втечі	1) Описовий метод 2) Смисловий розвиток
128.	december and may	Іменниковий	«грудень і травень» (старий чоловік і молода дружина)	Описовий метод
129.	declared and covert	Ад'єктивний	явний та таємний	Синтаксичне уподібнення
130.	one's declared and one's covert objects	Різнокласний	(чийсь) явні та таємні цілі	Варіантний відповідник
131.	day and night	Іменниковий	день і ніч, цілу добу, цілодобовий	Смисловий розвиток
132.	debry and joan	Іменниковий	нерозлучна літня пара, віддані один одному люди	Варіантний відповідник
133.	devil and the tailors	Іменниковий	«вовки та вівці» (гра у шашки, в якій у одного гравця одна дамка, а у другого — чотири шашки)	Описовий метод
134.	detonation and connotation	Іменниковий	детонація і конотація	Транскодування
135.	earth and heaven	Іменниковий	земля і небо	Синтаксичне уподібнення
136.	east and/ or west	Іменниковий	схід і (або) захід (країни світу)	Конкретизація

137.	east to west	Іменниковий	в одному напрямку (не обов'язково зі сходу на захід)	Генералізація
138.	good and evil	Іменниковий	добре і зло; добро і зло	Варіантний відповідник
139.	(the) goodies and the baddies	Іменниковий	позитивні та негативні герої, люди, які втілюють в собі добре та зло у пригодницьк их фільмах, книгах тощо	Описовий метод
140.	host and hostess	Іменниковий	господар і господиня	Синтаксичне уподібнення
141.	husband and wife	Іменниковий	чоловік та дружина	Синтаксичне уподібнення
142.	master and mistress	Іменниковий	1)Пан і пані 2) господар і господарка	1) Варіантний відповідник 2) Диференціація значення
143.	mother and father	Іменниковий	мати й батько	Синтаксичне уподібнення
144.	ladies and gentlemen	Іменниковий	1)пані й панове 2) леді та джентельмени	1) Варіантний відповідник 2)Транскодування
145.	son(s) and daughter(s)	Іменниковий	син (и) і дочка (и)	Синтаксичне уподібнення
146.	advice and consent	Іменниковий	порада і згода	Варіантний відповідник
147.	life after death	Іменниковий	Життя після смерті	Синтаксичне уподібнення
148.	life and death	Іменниковий	Життя та смерть	Синтаксичне уподібнення
149.	heaven and hell	Іменниковий	Рай та пекло	Синтаксичне уподібнення
150.	hot and cold	Ад'єктивний	гарячий і холодний	Синтаксичне уподібнення
151.	great or small	Ад'єктивний	люди всякого звання, люди різного стану, всі	Смисловий розвиток

ДОДАТОК Б

Способи відтворення семантичних та лексико-граматичних особливостей бінарних термінологічних словосполучень в науковому стилі на прикладі медичної терміносистеми в українському перекладі

ДОДАТОК Б.1

№	Лексична одиниця	Вид бінарного терм. сполучення за структурою та лексико-граматичними ознаками	Переклад	Спосіб перекладу
І група Анатомічні терміни				
152.	Adult Cell	Іменникове	Доросла клітина	Калькування
153.	Achilles Tendon	Іменникове	ахілове сухожилля	Калькування
154.	Cellular Membrane	Ад'єктивне	Клітинна мембрана	Калькування
155.	Deoxyribonucleic Acid (DNA)	Ад'єктивне	Дезоксирибонуклеїнова кислота (ДНК)	Калькування
156.	Dominant Gene	Ад'єктивне	Домінантний ген	Калькування
157.	Cup-And-Ball Joint(Ing)*	Іменникове	горіхоподібний суглоб	Калькування
158.	Embryonic Cell	Ад'єктивне	Ембріональна клітина	Калькування
159.	Functional Gene	Ад'єктивне	Функціональний ген	Калькування
160.	Gene Flow	Іменникове	Потік генів	Перестановка
161.	Generic Cell	Ад'єктивне	Родова клітина	Калькування
162.	Genetic Code	Ад'єктивне	Генетичний код	Калькування
163.	Genetic Features	Ад'єктивне	Генетичні властивості	Калькування
164.	Genetic Information	Ад'єктивне	Генетична інформація	Транскодування
165.	Genetic Instability	Ад'єктивне	Генетична нестабільність	Калькування
166.	Genetic Material	Ад'єктивне	Генетичний матеріал	Транскодування
167.	Polymorphic Gene	Ад'єктивне	Поліморфний ген	Транскодування
168.	Ribonucleic Acid	Ад'єктивне	Рибонуклеїнова кислота	Калькування
169.	Stem Cell	Іменникове	Стовбурова клітина	Калькування
170.	Structural Gene	Ад'єктивне	Структурний ген	Транскодування
171.	Structural Protein	Ад'єктивне	Структурний білок	Калькування
172.	Sustainable Development	Ад'єктивне	Сталий розвиток	Еквівалент

173.	Ribonucleic Acid (RNA)	Ад'єктивне	Рибо-нуклеїнова кислота (РНК)	Калькування
174.	Blood Vessels	Іменникове	кровоносні судини	Еквівалент
175.	Collar Bone	Іменникове	ключиця	Вилучення слова
176.	Dental Nerve	Ад'єктивне	зубний нерв	Калькування
177.	Ear Canal	Іменникове	Вушний Канал	Калькування
178.	Elbow Joint	Іменникове	ліктьовий суглоб	Еквівалент
179.	Index Finger	Іменникове	вказівний палець	Еквівалент
180.	Interstitial Fluid	Ад'єктивне	Тканинна Рідина	Калькування
181.	Intracellular Fluid	Ад'єктивне	Внутрішньоклітинна Рідина	Калькування
182.	Heart Valve	Іменникове	Клапан серця	Перестановка
183.	Large Intestine	Ад'єктивне	товста кишка	Калькування
184.	Lower Extremity	Ад'єктивне	Нижня кінцівка	Еквівалент
185.	Small Of The Back	Препозиційне	поперек	Компресія
186.	Small Intestine	Ад'єктивне	тонка кишка	Калькування
187.	Tympanic Membrane	Ад'єктивне	Барабанна Перетинка	Калькування
188.	Thyroid Gland	Іменникове	щитовидна залоза	Еквівалент
189.	Rib Cage	Іменникове	грудна клітка	Калькування
190.	Shoulder Blade	Іменникове	лопатка	Компресія
191.	Vocal Cords	Іменникове	голосові зв'язки	Еквівалент
192.	Amino Acid	Іменникове	Амінокислота	Компресія
193.	Black Bile	Ад'єктивне	Чорна Жовч	Еквівалент
194.	Gall Bladder	Ад'єктивне	Жовчний Міхур	Еквівалент
195.	Upper Extremity	Ад'єктивне	верхня кінцівка	Еквівалент
196.	Urogenital System	Ад'єктивне	сечостатева система	Калькування
197.	Vertebral Column	Ад'єктивне	Хребет	Вилучення Слова

ДОДАТОК Б.2

№	Лексична одиниця	Вид бінарного терм. сполучення за структурою та лексико- граматичними ознаками	Переклад	Спосіб перекладу
II група Клінічні терміни				
198.	Cell Engineering	Іменникове	Клітинна Інженерія	Калькування
199.	Radiation Genetics	Іменникове	Радіаційна Генетика	Калькування
200.	Radiation Biology	Іменникове	Радіобіологія	Компресія
201.	Sustainability Of An Organism	Препозиційне	Сталість Організму	Калькування
202.	Sustainable Development	Ад'єктивне	Сталий Розвиток	Калькування
203.	Genetic Engineering	Ад'єктивне	Генна інженерія	Транскодування
204.	Arterial Plaque	Ад'єктивне	Атеросклеротична Бляшка	Еквівалент
205.	Bacterial Infection	Ад'єктивне	Бактеріальна Інфекція	Калькування
206.	Blood Sugar	Іменникове	глікемія	Еквівалент
207.	Bone Regeneration	Іменникове	регенерація кісткової тканини	Додавання слова
208.	Breast Cancer	Іменникове	рак молочної залози	Додавання слова
209.	Colorectal Cancer	Ад'єктивне	Колоректальний Рак	Калькування
210.	Diabetic Pre- Coma	Ад'єктивне	діабетична прекома	Транскодування
211.	Ear Infections	Іменникове	Вушні Інфекції	Калькування
212.	Heart Palpitations	Іменникове	Серцебиття	Компресія
213.	Severe Hypertension	Ад'єктивне	Гіпертонічний криз	Калькування
214.	Stable Angina	Ад'єктивне	Стабільна стенокардія	Еквівалент
215.	Inflammatory Disease	Ад'єктивне	Запальне Захворювання	Еквівалент
216.	Ulcerative Colitis	Ад'єктивне	Виразковий Коліт	Калькування
217.	Acute Cystitis	Ад'єктивне	Гострий цистит	Калькування
218.	Artery Hardening	Дієслівне	Затвердіння Артерій	Перестановка
219.	Acute Pyelonephritis	Ад'єктивне	Гострий пієлонефрит	Калькування

220.	Blood Clotting	Дієслівне	Згортання Крові	Перестановка
221.	Heart Disease	Іменникове	Хвороба Серця	Перестановка
222.	HIV Infection	Іменникове	ВІЛ-інфекція	Калькування
223.	HIV-1 And HIV-2*	Іменникове	ВІЛ-1 і ВІЛ-2	Калькування
224.	Insulin Sensivity	Іменникове	Чутливість До Інсуліну	Описовий метод
225.	Medical Biometry	Ад'єктивне	медична біометрія	Калькування
226.	Meniere's Disease	Ад'єктивне	Хвороба Мен'єра	Перестановка
227.	Visual Acuity	Ад'єктивне	Гострота Зору	Перестановка
228.	Abdominal Cancer	Ад'єктивне	Черевний Рак	Перестановка
229.	Lymphoblastic Leukemia	Ад'єктивне	Лімфобластний Лейкоз	Калькування
230.	Cancer Cell	Іменникове	Ракова Клітина	Калькування
231.	Chronic Irritation	Ад'єктивне	Хронічне Роздратування	Калькування
232.	Colon Cancer	Іменникове	Рак Товстої Кишки	Перестановка Додавання Слова
233.	Colony-Stimulating Factors	Дієслівне	Колонієстимулюючі Чинники	Калькування
234.	Radiation Therapy	Іменникове	Променева Терапія	Калькування
235.	Recommended Routine	Дієслівне	рекомендований режим	Калькування
236.	Erythema Dose	Іменникове	Еритемна Доза	Транскодування
237.	Hodgkin Disease	Іменникове	Хвороба Ходжкіна	Перестановка
238.	Lyme Disease	Іменникове	Хвороба Лайма	Перестановка
239.	Liposomal Therapy	Ад'єктивне	Ліпосомальна терапія	Транскодування
240.	Monoclonal Antibodies	Ад'єктивне	Моноклональні Антитіла	Калькування
241.	Seasonal Allergy	Ад'єктивне	Сезонна Алергія	Транскодування
242.	Pelvic Cancer	Ад'єктивне	Тазовий Рак	Еквівалент
243.	Cell Death	Іменникове	Загибель Клітини	Перестановка
244.	Postinfarction Pericarditis	Ад'єктивне	Постінфарктний перикардит	Транскодування
245.	Purulent Mucus	Ад'єктивне	гнійне мокротиння	Еквівалент
246.	Skin Melanoma	Іменникове	Меланома	Вилучення слова
247.	Stereo-Tactic Radiosurgery	Ад'єктивне	Стереотаксична Радіохірургія	Калькування
248.	Testicular Cancer	Ад'єктивне	Рак Яєчок	Перестановка
249.	Treat Basis	Ад'єктивне	Основа лікування	Перестановка
250.	Transgenic Organism	Ад'єктивне	організм, що містить чужорідні гени з ДНК, взятої від іншого, неспорідненого організму	Описовий метод Декомпресія
251.	Prinzmetal Angina	Іменникове	стенокардія Принц	Перестановка

			метала	
252.	Yellow Bile	Ад'єктивне	Жовта Жовч	Еквівалент

ДОДАТОК Б.3

№	Лексична одиниця	Вид бінарного терм. сполучення за структурою та лексико-граматичними ознаками	Переклад	Спосіб перекладу
III група Фармацевтичні терміни				
253.	Amino-Acids	Іменникове	Амінокислоти	Калькування
254.	Abacavir Sulfate	Іменникове	абакавіру сульфат	Транскодування
255.	Amoxicillin Trihydrate	Іменникове	амоксицилін тригідрат	Транскодування
256.	Indole-3-Carbinol*	Іменникове	Індол-3-карбинол	Транскодування
257.	Alpha-And Beta-Carotene*	Іменникове	Альфа-і Бета-каротин	Калькування
258.	Alpha-Linoleic Acid	Ад'єктивне	Альфа-лінолева Кислота	Калькування
259.	Benzyl Alcohol	Іменникове	спирт бензиловий	Пререстановка
260.	Benzyl Benzoate	Іменникове	бензилбензоат	Компресія
261.	Disodium Edetate	Іменникове	натрію едетат	Калькування
262.	Fatty Acids	Ад'єктивне	Жирні Кислоти	Калькування
263.	Glucose Monohydrate	Іменникове	декстроза безводна	Еквівалент
264.	Hydrochloric Acid	Ад'єктивне	хлористого-воднева кислота	Еквівалент
265.	Labetalol Hydrochloride	Іменникове	лабеталолу гідрохлорид	Транскодування
266.	Monounsaturated Fats	Дієслівне	Мононенасичені Жири	Калькування
267.	Magnesium Stearate	Іменникове	магнію стеарат	Транскодування
268.	Metformin Hydrochloride	Іменникове	метформін гідрохлориду	Транскодування
269.	Methyl Cellulose	Іменникове	целюлоза мікрокристалічна	Еквівалент
270.	Mucolytic Agent	Ад'єктивне	муколітичний засіб	Калькування
271.	Omega-3 Fatty Acids*	Іменникове	Омега-3 Жирні Кислоти	Калькування
272.	Omega-6 Fatty Acids*	Іменникове	Омега-6 Жирні Кислоти	Калькування
273.	Polyunsaturated Fatty Acid*	Дієслівне	Поліненасичені Жирні Кислоти	Калькування
274.	Saturated Fat	Дієслівне	Насичений Жир	Еквівалент

275.	Sodium Hydroxide	Іменникове	натрію гідроксид	Калькування
276.	Carbon Dioxide	Іменникове	Двоокис Вуглецю	Перестановка
277.	Cellulose Microcrystalline	Іменникове	целюлоза мікрокристалічна	Транскодування
278.	Croscarmellose Sodium	Іменникове	кросповідон	Еквівалент
279.	Anti-Emetics	Іменникове	Противоблювотні Засоби	Декомпресія
280.	Chemical Modifier	Ад'єктивне	Хімічний Модифікатор	Транскодування
281.	Folic Acid	Ад'єктивне	Фолієва Кислота	Калькування
282.	Hydroxypropylmethyl Cellulose	Іменникове	гіпромелоза	Компресія
283.	Linoleic Acid	Ад'єктивне	лінолева кислота	Калькування
284.	Reaction Rate	Іменникове	Темп Реакції	Перестановка
285.	Polyvinyl Alcohol	Ад'єктивне	Полівініловий спирт	Калькування
286.	Propylene Glycol	Іменникове	Пропіленгліколь	Транскодування
287.	Solution For Injection	Препозиційне	Розчин для ін'єкцій	Калькування
288.	Stearic Acid	Ад'єктивне	Стеаринова кислота	Калькування
289.	Therapeutic Indications	Ад'єктивне	Показання	Вилучення слова
290.	Titanium Dioxide	Іменникове	титану діоксид	Транскодування
291.	Trial Outcomes	Іменникове	результати випробувань	Перестановка
292.	Water For Injection	Препозиційне	вода для ін'єкцій	Калькування

ДОДАТОК Б.4

№	Лексична одиниця	Вид бінарного терм. сполучення за структурою та лексико-граматичними ознаками	Переклад	Спосіб перекладу
IV група Медична документація				
293.	Logbook Of Surgical Interventions *	Препозиційне	Журнал Запису Оперативних Втручань	Калькування
294.	Register Of Vaccination	Препозиційне	Журнал Обліку Щеплень	Декомпресія
295.	Logbook Of The Neonatal Unit*	Препозиційне	Журнал Відділення (палати) Для Новонароджених	Конкретизація
296.	Register Of The Dentist's Work*	Препозиційне	Щоденник Обліку Роботи Лікаря Стоматолога	Додавання слова

297.	Register Of Public Health (Visiting) Nurse's Work (Obstetrician's)*	Препозиційне	Зошит Обліку Роботи Вдома Дільничної (патронажної) Медичної Сестри (акушерки)	Конкретизація
298.	Medical Record	Ад'єктивне	Медична Карта	Калькування
299.	Inpatient Medical Record*	Ад'єктивне	Медична Карта Стационарного Хворого	Перестановка
300.	Ambulatory Medical Record*	Ад'єктивне	Медична Карта Амбулаторного Хворого	Перестановка
301.	Medical Record Of Newborn*	Препозиційне	Карта Розвитку Новонародженого	Конкретизація
302.	Sanatorium And Resort Card*	Іменникове	Санаторно-курортна Карта	Компресія
303.	Record Of Immunisation	Препозиційне	Карта Імунізації	Калькування
304.	Statistical and Outpatient Record*	Ад'єктивне	Статистична Карта Хворого, Який Вибув Зі Стационару	Описовий метод
305.	Labor And Delivery Record*	Іменникове	Історія Пологів	Вилучення слова
306.	Infant Record	Іменникове	Історія Розвитку Дитини	Декомпресія
307.	Donor Card	Іменникове	Картка Донора	Престановка
308.	Medical-Rating Case*	Ад'єктивне	Медекспертна Справа	Компресія
309.	Treatment Sheet	Іменникове	Листок Лікарських Призначень	Додавання слова
310.	Act For Blood Transfusion*	Препозиційне	Протокол Переливання Крові	Калькування
311.	Medical Certificates	Ад'єктивне	Медичні Висновки	Калькування
312.	Advisory Opinion	Ад'єктивне	Консультативний Висновок	Еквівалент
313.	Referral To Hospital	Препозиційне	Напрямок В Стационар	Еквівалент
314.	List Of Recruits	Препозиційне	Список Призовників	Еквівалент
315.	Appraisal Sheets	Ад'єктивне	Атестаційні Листки	Еквівалент
316.	Children's Health Resort Vaucher*	Ад'єктивне	Путівка В Дитячий Санаторій	Перестановка
317.	Doctor's Certificate	Ад'єктивне	Сертифікат Лікаря-спеціаліста	Додавання слова
318.	Medical Report	Ад'єктивне	Медичний Висновок	Еквівалент
319.	Birth Certificate	Іменникове	Свідоцтво Про Народження	Декомпресія
320.	Product Description	Іменникове	Опис Продукту	Перестановка
321.	Work Incapacity Certificate*	Іменникове	Листок Непрацездатності	Вилучення слова
322.	Registry data	Ад'єктивне	Дані реєстру	Перестановка
323.	Medical Decision	Ад'єктивне	Лікарський Висновок	Конкретизація

ДОДАТОК Б.5

№	Лексична одиниця	Вид бінарного терм. сполучення за структурою та лексико-граматичними ознаками	Переклад	Спосіб Перекладу
V Група Медичне Обладнання				
324.	Ambulatory Aids	Ад'єктивне	Амбулаторні Засоби	Калькування
325.	Enema Syringe	Іменникове	Спринцівка	Генералізація
326.	Hearing Aid	Дієслівне	Слуховий Апарат	Еквівалент
327.	Tuning Fork	Дієслівне	Камертон	Еквівалент
328.	Ambulatory Aids	Ад'єктивне	Амбулаторні Засоби	Калькування
329.	Anesthesia Unit	Іменникове	Анестезіологічний Апарат	Калькування
330.	Arthroscopic Equipment	Ад'єктивне	Артроскопічне Обладнання	Калькування
331.	Aspiration Pump	Ад'єктивне	Аспіраційний Насос	Калькування
332.	Autotransfusion Unit	Ад'єктивне	Автотрансфузійний Агрегат	Калькування
333.	Bone Chisel	Іменникове	Кісткове Зубило	Еквівалент
334.	Colposcopy Equipment	Іменникове	Кольпоскопічне Обладнання	Калькування
335.	Dental Equipment	Ад'єктивне	Стоматологічне Обладнання	Еквівалент
336.	Diagnostic Equipment	Іменникове	Діагностичне Обладнання	Калькування
337.	Electrosurgical Unit	Ад'єктивне	Електрохірургічний Апарат	Калькування
338.	Feeding Pump	Дієслівне	Живильний Насос	Еквівалент
339.	Implantable-Cardiac Pacemakers*	Дієслівне	Імплантовані Кардіостимулятори	Компресія
340.	Lab Equipment	Іменникове	Лабораторне Обладнання	Калькування
341.	Lab Microscope	Іменникове	Лабораторний Мікроскоп	Транскодування
342.	Nerve Stimulator	Іменникове	Нервовий Стимулятор	Транскодування
343.	Operating Table	Дієслівне	Операційний Стіл	Калькування
344.	Ophthalmic Equipment	Ад'єктивне	Офтальмологічне Обладнання	Калькування
345.	Oxygen Mask	Іменникове	Киснева Маска	Калькування
346.	Portable Equipment	Дієслівне	Портативне Обладнання	Калькування
347.	Portable Monitor	Дієслівне	Портативний Монітор	Транскодування
348.	Pulse Oximeter	Іменникове	Імпульсний Оксиметр	Калькування

349.	Rehabilitation Equipment	Іменникове	Реабілітаційне Обладнання	Транскодування
350.	Suction Machine	Іменникове	Відсмоктуюча Машина	Калькування
351.	Suction Pump	Іменникове	Всмоктуючий Насос	Еквівалент
352.	X-Ray Equipment	Іменникове	Рентгенівське Обладнання	Еквівалент
353.	Airway Pressure Unit*	Іменникове	Апарат Тиску Дихальних Шляхів	Перестановка
354.	Endoscopy System	Іменникове	Система Ендоскопії	Перестановка
355.	Hemodialysis Unit	Іменникове	Апарат Гемодіалізу	Перестановка
356.	Infant Incubator	Іменникове	Інкубатор Для Немовлят	Описовий метод
357.	Instrument Sterilizer	Іменникове	Стерилізатор Інструменту	Перестановка
358.	Oxygen Concentrator	Іменникове	Концентратор Кисню	Перестановка
359.	Tuohy Needle	Іменникове	Голка Туохі	Перестановка
360.	Blood Infusion Set*	Іменникове	Інфузійний Набір Для Забору Крові	Описовий метод
361.	Reflex Hammer	Іменникове	Молоточок Для Дослідження Рефлексів	Описовий метод
362.	Diabetic Equipment	Ад'єктивне	Діабетичне Обладнання	Калькування
363.	Coagulation Analyzer	Іменникове	Аналізатор Коагуляції	Перестановка

*- біном, утворений з термінологічного словосполучення

